

1588

IN NOMINE DOMINI AMEN
HIC PROHIBETUR
VBI IN TATE ET IN IURIS
AC ET IN PERCAUTIONE
LAVDI ET SALVATIONE DEI

1588

Christopho
IGDGVG

De nova nobilitate.

Quid genus est? nihil est? nomen virtute
paramur.

Et virtus nostras nobilitavit auras

Auris.

Non genus, as geminis. Non genus, sic
resere fas est.

Sed mens nobilitat nobilitata virtus.

su claudiansis.

Virtute decet non sanguine nati.

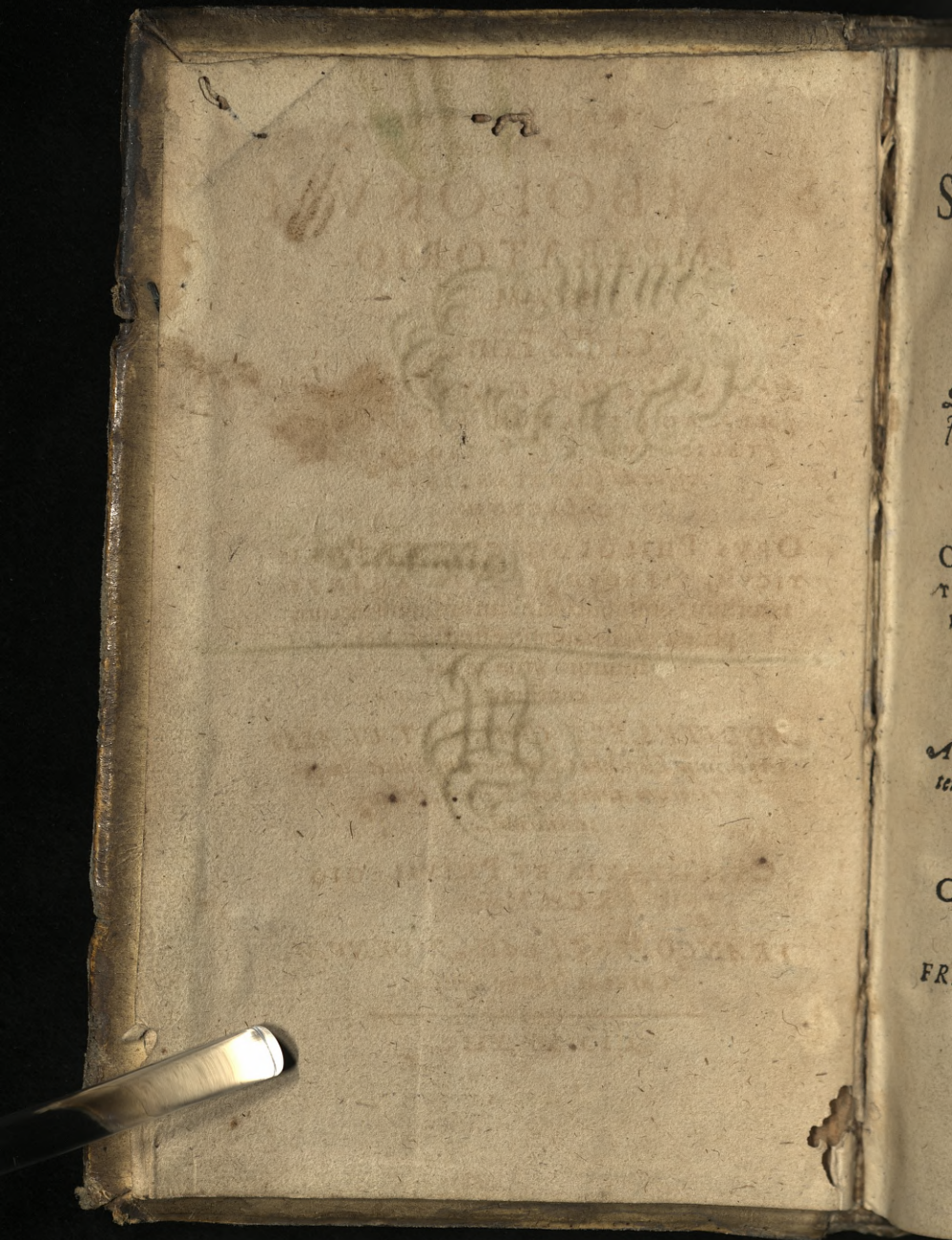
Amgen

Will
Gad

Amgen

God
Reinhard
Hosby
Amgen

NICOLAI REVSNERI
LEORINI SILESII

SYMBOLORVM
IMPERATORIO-
RVM

Classis Prima.

QVA SYMBOLA CONTINENTVR
IMPER. AC CÆSARVM ROMANORVM
ITALICORVM: à C. IVLIO CÆSARE,
vsque ad CONSTANTINVM
MAGNVM.

OPVS PHILOGICVM ET POLI-
TICVM, VEREQVE REGIVM AC IMPE-
ratorum: omnibus omnium ordinum, & cum
primis ciuilibus sapientiæ studiosis, lectu
futurum vtile ac iu-
cundum.

ADDITVS EST CVLIBET CLASSI
*tergeminus Elenchus: Symbolorum scilicet, Impe-
ratorum, tum quoq; Rerum, & Sen-
tentiarum.*

CVM GRATIA ET PRIVILEGIO
S. Cæs. Maiest.

FRANCOFVRTI AD MOENVM,
Curante Ioanne Spießio.

clō 13 XIII.

u'm. o. 618 / 1

1036 a 2018

AD SERENISSI-
MVM POTENTISSIMVM-
QUE PRINCIPEM, DOMINVM
MAXIMILIANVM, DIVI MAXIMI-
LIANI CÆSARIS F. MAGNVM AVSTRIÆ
Ducem, Magistrum Ordinis Teutonici supre-
mum, Regem Poloniæ desi-
gnatum, &c.

NICOLAI REVSNERI
Iurisc. Prefatio.

OS FVIT ET CON-
suetudo vetus gentiū
quarundam, SERE-
NISSIME Princeps
MAXIMILIANE,
Rex potentissime: ne
cui ad Regē aut Prin-
cipē sine munere pa-
teret aditus. Quæ sanē
consuetudo apud Persas sanctè religioseq; cul-
ta, atque observata fuit longo tempore: apud
quos lege etiam cautum fuisse reperio: ne quis
Regem peregrè aduērantem, aut in regno ob-
ambulantem, vllō modo in donatum aut in-
honoratum pratermitteret. Quod notum est
exēplo Artaxerxis illius Magni, qui Mnemon
* 2 cognos-

cognominatus est: cui Sineta quidam rusticus
 fortè fortunâ in agro sibi obuiam facto, quum
 is alterius offerendi muneris facultatem non
 haberet, aquam è Cyro amne haustam mani-
 bus obtulit: quam Rex non modò libenter &
 humaniter acceptauit: verùm etiam stola Per-
 sica, & phiala aurea, & mille Daricis, largè o-
 mninò & regaliter compensauit: vt auctor est
 Ælianus in sua historia. Ac munerum quidem
 non est vna & eadem ratio, ac conditio: quo-
 rum multa sæpenumerò ad voluptatem, aut
 luxum, vel pompam comparata: pleraq; verò
 ex his superuacanea sunt, aut planè potiùs in-
 sidiosa: vt plus ea ferè obsint, quàm prosint:
 aut saltem magno constant regibus ac princi-
 pibus, quib. ea donata sunt: vt verè sint (quod
 Ajax apud Sophoclem dixit) δῶρεν ἄδωρεν. Sed
 alia præter hæc sunt adhuc quædam munera
 rara & salutaria: quæ ad animi culturam, &
 virtutis studium pertinent: quarum rerū tanta
 est æstimatio: vt, si Critolai libra examines, o-
 mnem vim auri atq; argenti, & quoduis alio-
 rum munerum precium multò præpoderent.
 Talia nimirū munera summus ille & præstan-
 tissimus orator Isocrates, ad Nicoclem Cypri
 regem, de regno administrando scribens, non
 solum verbis, sed exemplo etiam suo, monet
 donare

P R A E F A T I O.

donare regibus ac regum liberis: quæ omnium
fit dulcissimum accipere. Quorsum enim ob-
secrò opus est summis regib. ac principibus, vel
gemmas, vel aurum, vel vasa preciosa, & id ge-
nus alia donari: quibus & ipsi egent, qui dono
dant: & qui dono accipiunt, aliàs domi abun-
dant? An non quæso hoc qui facit, mercat-
uram potius facere, quàm largitionem exer-
cere videri poterunt: atq; hoc pacto multò &
astutius, & carius res suas vendere, quàm alij,
qui ex professo cauponari solent? At verò qui
optima & saluberrima vitæ præcepta, muneris
loco, offerunt, præsertim regibus ac principi-
bus: quorum lectione erudiantur, aut saltem
commodius informantur: quibus officiis præ-
standis, quibus verebus fugiendis, benè recte-
que non solum vivere, sed etiam imperare pos-
sint, eorum profectò munera, vt pulcherrima &
vtilissima, ita longè dignissima & aptissima es-
se iudico, tam his qui dono dant, quàm his, qui
accipiunt: quippe quibus vtrisque ea & doctri-
nam salutarem, & immortalem gloriam ex æ-
quo ferè tribuunt. Qua ratione etiam Diuus
Augustinus monet, eiusmodi dāda esse mu-
nera: quæ nec ei qui dat, nec alteri qui accipit,
noceant: quæque vtriusque simul & dignitati,
& officio respondeant. Quamobrem, Princeps

* 3

sere-

serenissime & Rex potentissime, quoniam intelligo, te non ita pridem, Deo opt. Max. auctore, cum ob pietatem tuam & animi moderationem eximiam, tum ob præclaros tuos ad virtutem impetus, & studia erga Rempub. præclara, honoris gradu amplissimo collocatum; ac superiore quidem anno summum Teutonicæ ordinis constitutum Magistrum, quæ potestas Septemviralis par censetur potestati in imperio Germanico: nunc verò etiam Regem Poloniæ renunciatum (quod factum numine suo Deum approbare, perpetueque fortunare volo) ea dignitate auctum esse: quæ & auctoritate summa, & potentia maxima, & præterea genere tuo inclyto, & ingenio illustri, & animo excelso, & optimis denique tuis cogitationibus ac studiis meritò habetur dignissima: in cuius veluti campo amplissimo excurrat virtus tua, à tot maioribus tuis clarissimis quasi per manus tradita: & multis magnisque industriæ & magnanimitatis documentis egregiè comprobata hætenus: & bene agendi consuetudine iam pridem confirmata: ut nihil ea magnoperè sibi existimet petenda, nisi excelsa, ampla, illustria, plena dignitatis atque gloriæ: ea de causa quidem minimè committendum mihi putavi: ut Reipub. capeffendæ animo te in sedem ac domesticam

P R A E F A T I O.

micilium imperij tui nuper ingressum, sine alio
quo munere indonatum, vel indotatum præ-
mitterem: memor consuetudinis illius ho-
nestæ & laudabilis: cuius paulò antè facta est
mentio: sperans omninò futurum, vt pari co-
mitate fortassis, ac beneuolentia illud acceptu-
rus esses: quo magnus ille Persarum rex Atta-
xerxes, Sine te rustici sui munus leuidentis acce-
pit, & benignè liberaliterq; compensauit: non
tam ex munere animum, quàm ex animo mu-
nus aestimando. Fructus siquidem beneficij ve-
rus est animi ipsius beneuolentia, teste Bernar-
do: neque in eo quæritur solum (vt Ambrosius
loquitur) quantum, sed de quanto, & quanto
animo detur. nam &, secundum Plinium, dijs
supplicari lacte à rusticis, & qui thura non ha-
bent, mola saltem litare salsa fas est. *ἄριστος δὲ
τῶν μὲν ἀπὸ πρῶτος*, vt in Græcorum est prouerbio.
Cæterum munus hoc, quod mitto, totum est
Symbolicum, & quidem Politicum, vel planè
potius (si eorum, quibus de agitur, auctoritas
spectetur) Regium ac Imperatorium: in quo
sanè plurima sunt vitæ salutaria præcepta, de
officijs & virtutibus, & de omni ratione vitæ
benè laudabiliterq; instituendæ, & totius Reipub.
adminstrandæ: quorum lectione credi-
bile est, eum qui Reipub. præest, & in pacis bel-
lique

N. REVSN. PRAEFATIO.

liq̃ue negocijs versatur, si non iuuari, at certè
delectari plurimum, atque recreari. Quod e-
quidem munus vt eximia tuæ bonitati ac vir-
tuti aptum, neq; maiestate eius fortassis indi-
gnum: ita singulari ac penè diuinæ benignitati
ac liberalitati, quam gens & familia mea, ma-
gno cum fructu & honore suo, experta est sapi-
us, à summis quibusdam & maximis principi-
bus, & Regibus Cæsaribusq; Austriacis, optimo
iure debitum libentissimè fateor, & palàm pro-
fiteor: eamq; ob causam Serenissimæ Clemen-
tiæ tuæ, si non meo, at tot clarissimorum Prin-
cipum, & Cæsarum nomine, quorum Sym-
bola in eo leguntur, longè gratissimum, acce-
ptissimumq; futurum confido: Cui à Deo im-
mortali salutem opto diuturnam, & felici-
tatem perpetuam. Calendis Octobri-

bus, Anno Christiano

M. D. XIIIIC.

Anagram-

ANAGRAMMATA.

Anagrammata

SERENISSIMO D. MAXI-
MILIANO AVSTRIÆ ARCHIDVCI,
summo Ordinis Teutonici Magistro
electo, &c.

MAXIMILIANVS AVSTRIACVS

anagramma Cypri.

SACRI NE SVI LVX MAXIMA?

CIVILAVS nulla placet, mentis NISI MAXI-
MA VIRTVS,

MAXIMA NON NE SACRI LVX erit
ipse SVI.

N. Reusnerus.

Eidem.

MAXIMILIANVS AVSTRIVS.

VIRTVS NISI LAVS MAXIMA.

DVM VIRTVS NISI MAXIMA LAVS,
virtute perennem,

Maxime Dux, laudem conde reconde tuam.

Aemulus & gestis atavos imitare Monarchas:

De quorum felix nomine nomen habes.

Affectata tibi pietas, & candida virtus,

Aequandum proavis te super astra vehent.

N. Clemens Trelaus

Mosellanus.

*

5

SERE.

ANAGRAMMATA.

SERENISS. POTENTISSI.
MOQUE D. MAXIMILIANO
AVSTRIO, REGI POLO-
niæ electo.

MAXÆMILIANVS AVSTRIVS

αναγραμματις.

SARMATIAE LVX, ANIMIS
VSVS.

Impia Sarmatia regnum dum vastat Enyo,
Et Bellona ferox, & furialis Eris:
Si non addat opem superam placabile numen,
Actum est: & regni visq; decusq; perit.
Sis animi prudens quamuis, ad vimq; paratus,
VNVS SARMATIAE VIX medeâre
MALIS.

Militia Dux ergo tua Deus esto, comêsque
Auspice quo felix victor & ultor eris.
Maeste animi, Rex ô Maxemiliane: secundet
Cæpta Deus, superam dexter & addat opem.
Vince ANIMIS VSVS, presenti numine diuinum,
SARMATIAE LVX ut sis, patriæ que
salus.
Augurium regni spondet tibi nomen, ut omen:
Augurium firmet comprecor ipse Deus.

Eidem.

ANAGRAMMATA.

Eidem.

MAXAEMILIANVS AVSTRIACVS
αναγραμματις.

I LVX SARMATIAE, SIS CARVS
N V M A.

I Quò te tua fata vocant, ter Maxime Princeps:
I, LVX SARMATIAE, SIS N V M A
CARVS agè.

Sis fidei tutor sancta, sis iuris & equi:

Sic LVX SARMATIAE, SIC N V M A
CARVS eris.

Eidem.

MAXIMILIANVS REX POLONIAE
αναγραμματις.

MAXIMALEX, IVS, RE INI
P O L O.

MAXIMA LEX, IVS est, regni vis ma-
xima, sacrum,

Euge POLO, Iuris RE bone cultor, INI.

Felix augurium regni, diademaq. felix

Sit precor, & stabilis per stet in orbe thronus.

Tu populos ut amas, populis redamèris & ipse:

Mars absit procul, & Pax sit amica domi.

N. Reusnerus F.

Symbo.

SYMBOLA.

Symbolum

D. MAXIMILIANI AVSTRII,
REGIS POLONIÆ DESIGNATI.

MILITEMVS.

P Heluij Pertinacis Caesaris Symbolum hoc fuisse legitur, MILITEMVS: quod Imperator Romanus factus Militum Tribuno dedit: cuius contrarium sibi postea vsurpauit, L. Septimius Seuerus, LABOREMVS. Illi omen belli placuit, huic pacis. Quamquam & pacis gratia omne suscipitur bellum: vt in ea sine cuiusquam iniuria iucundè tranquilleque viuatur. Caterùm mysticè hoc accipiendo Symbolum, Militia quoque est vita hominis in terra, vt Iob placet: cuius arma Paulus Apostolus describit 2. Corinth. 10. qui aliàs de ea hanc tradit Regulam: MILITABONAM MILITIAM, retinens fidem, & bonam conscientiam, 1. Timoth. 1. De hoc Epigramma hoc nostrum legitur in libro primo Symbolorum Heroicorum:

MILITEMVS.

Quid est viuere? nonne militare?
Mundo militat impius, piusque

Christo

SYMBOLA.

Christo militat. Ergo MILITEMVS

Christo militiam bonam: tuendo

Fidem sic benè, conscientiamque.

Nam fas haud puto militare mundo.

De eodem.

Quid est viuere? Militare.

Namque est militia ipsa vita:

At dux summus & Imperator

Christus est: socijꝑ Christiani:

Hostes sunt Caro, Mundus, ipse

Demon: arma, Fides & aqua

Conscientia. MILITEMVS

Christo sic duce & auspice uno:

Victores inuat ille victor,

Seruo iustitiae coronans

Semper floridulo; pijsꝑ

Vita premia dans beata.

N. Reusnerus F.

IN SYM.

EPIGRAMMATA.

IN SYMBOLORVM LI-
BROS N. REVSNERI LEO-
RINI IC.

AD SERENISSIMOS AV-
STRIAE ARCHI-
DVCES.

ABSTRVSAE Sapiëntia reperta,
Minervag, recondita latebras
Indagare meo perinde cura est
REVSNERO, quasi qui metalla ab imis
Terris effodiunt, opumq, venas
Rimari tacitis amant in umbris.

Hi noctesq, diesq, eò laborant,
Diam Plutus ut erutus sub auram
Vita praesidio sit instruenda:
Ille est totus in hocce, ne (quod usu
Euenit) Sophieg, Palladisq,
Diuina iaceat sepulta gaza,
Praestantumq, celebritas virorum;
Sed luci data & hac, & illa, doctas
Vsque informet alatq, docta mentes.

Credite omihi, credite hoc, Dynasta:
Quanto mens potior cuiq, habenda est
Ipso corpore, corporisq, vita,
Tanto isthac Leorina Symbolorum

Gaza

EPIGRAMMATA.

*Gaza est clarior omnibus metallis,
Aut si quid melius venit metallis.*

Augustæ Vindelicorum, in
Comitijs, Anno
CLO IO XIIIXC.

Paulus Melissus Francus, Comes
Palat. & Equ. Cuius Ro-
manus.

IN EIVSDEM
SYMBOLA.

Ω' Σφ' κοσμέεσσι φυτοῖσι κῆπ' ὅ
Παντοίοισι, νόστον ἀλεξίοισι,
Εὐόδοι μοι π, ποικιλοχρόοις π,
Τέρποντες φρέν' ὅσ' εἰς αἰθέραςιν,
Ἰητροῖο φυττοκόμοιο τέχναις,
Τιμὴν εἰ πολέεσσιν οἱ φέρουσας.
Οὐτὰ Νικόλεως, λεῶν σὺ νικῶν,
Ρ' εὐτὴν ἄγλαόχρπον εἴθ' ἀλωεύ
Ἡρώων μεγάλῳ σοφῆς φυτεύσας
Γνώμης, γὰρ χαλκὸν νόον τρεφύσας,
Βίβλον δαίδαλέην σὺν ἀχνοίαις,
Σαυτῷ νόστῳ ὥσ' εἰς κλέος φέρουσιν.

Tybingæ, Anno
M D XIIIXC.

Martinus Crusius.

AD NIC

EPIGRAMMATA.

AD NIC. REVSNERVM. IC. V. CL.

Quid facit, elogium tibi qui REVSNERE, tuisve
Dat scriptis, laudes persequiturq; tuas?
Auratam pingit statuam ille coloribus, auro
Quales nec precio sunt, nec honore pares.
Tu tibi tot scriptis statuam REVSNERE parasti
Auratam: hæc proprio clara decore nitet.

Viennæ Austriæ, Anno M. D. XIV C.

Cal. Octobr.

Henr. Porcius J. V. D. & P. L.

IN OPVS SYMBOLICVM CL. V. D.

N. REVSNERI, BERNH. PRÆTORII

I. Carti Schediasma.

SICVT Apis volitans per Hymetti florea tempe,
Mellifico succos conuehit ore novos.
Ex quibus, humanum longè superante cerebrum,
Dadala Nectareos construit arte sanos.
Sic quoque REVSNERVS, longæno ductus ab usu,
Colligit è cunctis optima quæque libris:
Colligit, & cupide depascitur aurea dicta,
Aurea, perpetuos viuere digna dies.
Commendent alij Cinyra ve Mida ve talenta,
Quicquid & aurifero gignit in amne Tagus.
Hæc mihi præ Libycis arident SYMBOLA gemmis;
Hæc Arabum Gazis sunt potiora mihi.

Helenopoli ad Mœni fluentia, pridie

Nonas Februas, Anno

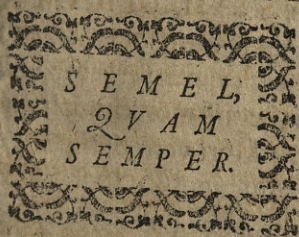
CLIO ID XIII.

IMPE.

I
IMPERATORVM,
AC CAESARVM ROMA-
NORVM ITALICO-
RVM,

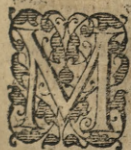
Symbola Heroica.

SYMBOLVM I.
C. IVLII CÆSARIS.

[Colz. Satiùs est mori, quàm assidua spe
& expectatione vitam perdere.]

Præstat insidias SEMEL subire;
QVAM sic insidias cåuere SEMPER.

VLTI iniqui, atque infideles regno,
pauci boni: inquit Accius apud Cæ-
ceronem in Officijs. Et Seneca
in Thebaide:

*Simulista mundi conditor posuit DEVS,
Odium, atque regnum.*

Quod si quisquam alius in imperio; profecto
C. Iulius Caesar verum expertus est: qui oppressa armis Republica, perpetuus Dictator factus, multorum in se concitavit odia: quibus nullas opes posse vnquam obistere, suo-
pte interitu tandem comprobavit. Is amico cui-
piam insidias vndique imminentes sibi denuncianti: Atqui SATIVS EST (inquit) INSIDIAS SVBIRE SEMEL, QVAM CAVERE SEMPER. Significans nimirum, eum non vivere; qui in perpetuo vivat mortis metu. Mortem enim metuere, non semel est, sed sæpè mori. Mori verò optimum est tunc, quum vivere iucundissimū est. Sic & Seneca:

Semel incidi, quàm semper premi satius est.

Et alio in loco:

Optimum est, antè, quàm optes, mori:

Optimum est mori, quum iuvat vivere.

Et Publius Mimus:

Dum vita grata est, mortis conditio optima est.

Quam ob causam Caesar quoque vitam non modò neglexit: sed & subitam sibi, celerem-
que mortem sapissimè optavit: non tam sua, quàm Reipublicæ interesse apertè professus, uti saluus esset: & se iam pridem potentiæ,

glo-

S Y M B O L A.

gloriæq; abundè adeptum. Qualem ei mortem penè ex sententia obrigisse constat: quam animo eum prævidisse verisimile est: quum pridie, quàm occideretur, in sermone nato super coenam apud M. Lepidum, quisnam esset finis vitæ commodissimus; repentinum, inopinatumque prætulerat: vt auctor est C. Suetonius Tranquillus. Cæterum M. Tullius Cicero in Officijs scribit: Caium Iulium Cæsarem, imperij consuetudine captū, quod ætate prima concupisset, semper in ore habuisse Euripidis versus in Phœnissis, quos sic ipse conuertit:

*Quod si violandum est ius, regnandi gratiâ
Violandum est: alijs rebus pietatem colas.*

Symbolum II.

D. OCTAVII CÆSARIS

A V G V S T I.

[Golz. Romam lateritiam accepi, marmoream relinquo.]

A 2

Nr

Nec nil, nec nimium: medium tenuere beati:

FESTINA LENTE: *sal citò, si bene sat.*

C Julius Cæsarem dixisse ferunt; magna
negocia gerenda, non consultanda esse:
exemplo Alexandri illius Magni; qui Nesto-
rianum secutus consilium apud Homerum,
cuidam percunctanti, quo modo tot & tan-
tas res, tam breui temporis spacio confecerit:
respondit, *μὴδ' ἀναβαλλόμενος*. Ex quo idem
Cæsar Pontico triumpho, inter pompæ fercu-
la, trium verborum prætulit titulum: V E N I,
V I D I, V I C I: non acta belli significantem,
sicut cæteri: sed celeriter confecti notam. Sed
diuersum ab eo quodammodò sensisse vide-
tur Augustus Cæsar: qui nihil minùs in per-
fecto duce conuenire dixit; quàm festinatio-
nem, & temeritatem. Itaque dicere eum in
sermonibus, & scribere in epistolis solitum fe-
runt [*Eurip. in Phœnissis*] ΣΠΕΥΔΕΒΡΑ-
ΔΕΩΣ: ἀσφαλὲς γὰρ εἶναι μέιναν, ἢ θεοῦς πρα-
τιλάτης. FESTINA LENTE: Tutus enim
est melior, quàm temerarius imperator. Quod
Symbolum etiam Tito Cæsari placuisse, ex
antiquissimo eius numo apparet: in quo em-
blema est anchora cum Delphino: quo ipse
quoq; Augustus Cæsar vsus fuit. Quanquam
hoc

hoc ipsum aliàs per telum, & remoram significatur: vno autem verbo rectè exprimitur:

MATVRA. Maturum enim (vt Nigidius docet apud Gellium, lib. 10. cap. 11.) appellatur id, quod neque citius est, neque serius. Sic & Sallustius in bello Catilinario in hanc scribit sententiam: Priusquàm incipias, consulto; & vbi consulueris, maturè factò opus est.

Quod Isocrates in Parænesi ad Demonicum hoc modo dixit: βέλους μὲν βραδέως; ἐπιτέλει δὲ ταχέως τὰ δεξιὰ. Et Seneca: Diu delibera;

fac cito. Quemadmodum & Socrates monet apud Xenophontem: νόη, καὶ τότε πράττει. Et Cornelius Tacitus: Consilium ante rem.

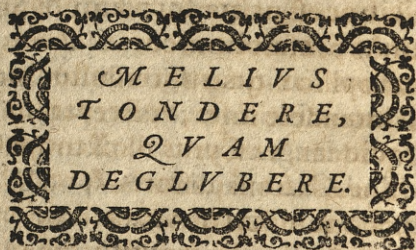
Omnia inconsulti impetus cœpta, initijs valida, spacio languescunt. Scitum est igitur nobile illud Catonis dictum apud D. Hieronymum: SAT CITO, SI SAT BENE.

Quod & apud Suetonium tribuitur Augusto Cæsari: qui sat celeriter fieri dixit; quicquid fiat satis bene. Quò etiam pertinet Biantis illud apud Aristotelem in Ethicis: qui iubet, βραδέως ἐσχεπεῖν τοῖς ἀπρατομένοις: ὅδ' αὖ ἐλη, βεβήως τηρῶντα ἀγιδεύειν, id est, negocium suscipere cunctanter, verùm in suscepto permanere constanter. Nam, vt Mimushabet:

Diu apparandum est bellum, vt vincas celerius.

Quoniam, vt Corn. Tacitus ait, victoria consilijs, & ratione perficitur. Et alibi: Scelera (inquit) impetu, bona consilia morâ valescunt. Nullus autem cunctationi locus est in eo consilio; quod non potest laudari, nisi peractum: Siquidem tempus agendi consultando non est consumendum: eodem Tacito auctore.

Symbolum III.
TIBERII CÆSARIS.

[Colz. Me mortuo terra igni misceatur.]

Pastor OVES TONDET BONVS, HAVD
DEGLVBIT: *idémque*

Pastor agit populi, duxque, patérque bonus.

Tiberium Cæsarem, auctor est Suetonius, præsidibus, onerandas tributo prouincias suadentibus, ita rescripsisse: BONI PASTORIS

RIS EST, TONDERE PECVS, NON
 DEGLBERE. Festiuè illud, & omninò verè.
 Nam quoniam Reipublicæ anima (vt Seneca
 vult) est princeps: principis verò corpus, Res-
 publica: non minùs is profectò eam fouere,
 ac suum corpus habet. Quod ita demum re-
 ctè perficiet: si operam dabit sedulò, ac dili-
 genter: vt Respublica opibus firma, copijs lo-
 cuples, gloria ampla, virtute honesta, omni
 deniq; rerum copia sit felix, ac beata. Quum-
 que princeps, secundum Homerum, sit ποι-
 μὴν λαόν, hoc est, pastor & custos populorum:
 non minùs profectò eos curare debet; quàm
 oues suas opilio: quarum is custodiæ, pastui,
 ornatui intendere solet, vt Bernardus loqui-
 tur. Siquidem, vt Cyrus ille Xenophonteus
 ait, lib. 8. ποιμὴν. boni pastoris, & regis boni o-
 pera sunt consimilia: quorum ille felicitatem
 pecoribus cõciliando, ita vtitur his, quæ bea-
 ta est ouium vita: hic verò pariter ciuitates,
 hominesque efficiens beatos, sic deinde eis vti
 fruique debet. Qua de re pulchrè admodum
 Socrates disputat apud Platonem libro de Re-
 pub. primo, & Aristoteles lib. Nicomach. 7.
 Simile est apophthegma illud Alexandri Ma-
 gni: qui in eadem causa præsidiis suis respon-
 disse fertur: κηπαρὸν μισθῷ, ἢ ἐκρίζων ἐκτέμνοντα
 τὰ λά.

τάλαχνα: Odi olitorem, radicitus herbas excidentem. Cui responderet Nazianzeni illud:

Ποιμὲν ἀμέλγῃ, εἰ θέλῃ, καὶ τὸς παρῶν:

ἀλλ' αὐτὶ γάλακτι, αἱμάτων πηγὰς ὕψ.

Mulgere & hircos, si velit, pastor potest:

Sed sanguinis pro lacte salientes fluent.

Sic Pomponius Latus: Qui totum (inquit) lac ex vberibus ouium emulserit, agnos fraudans cibo: prædo est, non pastor. Nec planè ab eo discrepat, quod Salomon in Prouerbijs citat ex Agure oraculum: Qui lac premit, exprimit butyrum: qui nasum, sanguinem: qui rixas, litem. Sed & Phocylides, simili vsus allegoria, vetat omnes vnà pullos ex nido auferri: nulla aue matre relicta. Sic enim ait:

μὴδέ τις ὄρνιθας καλῖνς ἀμα πάντας ἐλέσθω:

μητέρα δ' ἐκ ωρολίποις, ἢ ἔχῃς πάλι ἴδε νεοτῆς.

Porro memoratur eiusdem Tiberij vox alia laude digna: qua amicis quibusdam ad vlci-scendos calumniatores, atque obtrectatores se cohortantibus respondit: *In libera ciuitate, liberæ esse linguas, ac mentes oportere.* At verò detestanda est eiusdem vox illa inhumana, & scelerata: qua negauit se recusare: quo minùs se mortuo terrarum omnium deflagratio consequatur: vsus vulgari quodā versu Græco: quem Cicero refert lib. 3. de Fin.

SYMBOLA.

2

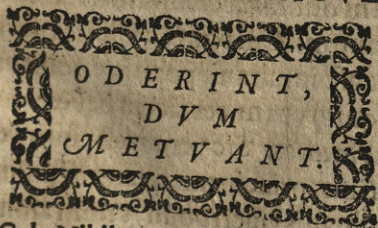
ἐμὸς γὰρ ὁ τόπος μὲν πνέει:

Me misceatur igne terra mortuo.

Quod Nero postea corrigens: Imò (inquit)
ἐμὸς γὰρ ὁ τόπος, me adhuc viuo. Quam ob cau-
sam & Priamum is fortunatum dicere ausus
est: cui vnà cum patria, & regno perire con-
tigerit. Quo modo & C. Caligulam palàm
queri solitum fuisse refert Suetonius, de con-
ditione suorum temporum: quòd nullis ea
calamitatibus publicis insignirentur: Augu-
sti principatum clade Variana, Tiberij ruina
spectaculorum apud Fidenas memorabilem
factum: sui obliuionem imminere prosperi-
tate rerum.

Symbolum IV.

CAII CÆSARIS CALIGVLÆ.

[Colz. Nihil magis in natura mea probo,
quàm inuerecundiam.]

A S

DVM

DVM METVAT, *nihil ipse moror, si me ODERIT orbis:*

Sibilet vt populus, sed mihi plando domi.

TYrannica vox, Syllano, vt Seneca vult, seculonata, & ex Tragoedia sumpta: ODERINT, DVM METVANT. Cuius Symboli asperitatem mollire conatus Tiberius: ODERINT (inquit) DVM PROBENT. Sed malè is profectò videtur odium coniunxisse cum approbatione. Nam quod homines oderunt, haud libenter probant: nec, quod probant, oderunt. Natura autem hoc insitum est: vt quem timueris, hunc semper oderis: vt est apud Ciceronem in oratione pro Sylla. Verùm ne quis miretur vocem illam detestabilem Caligulae: eiusdem vox hæc fuit altera; carnifice, quàm Imperatore dignior: optare se, vnam duntaxat ceruicem habere populum Romanum. Cui postea à Chærea occiso, non sine causa insultauit populus Romanus: At tu (inquit) vnam ceruicem habes: nos verò manus multas. Sic verum est, quod Q. Curtius scribit, principem, quantuscunque timidus, & ignauis videri possit, vnum animal esse. Sed & Antoniae auia monenti, tanquam parum esset non obedire; Memento (ait Caligula) in

la) in omnes omnia mihi licere. Congruit autem cum hoc Symbolo Oedipi illud apud Senecam:

— *Odia qui nimium timet,*

Regnare nescit: regna custodit metus.

Et Polynicis hoc apud eundem in Thebaide:

Regnare non vult, esse qui inuisus timet.

Quamquam igitur metus aliquo modo coercet subditos: & secundum Tacitum, satis clarus est apud timentem, quisquis timetur: plus tamen potest amor, & beneuolentia: & vt Seneca ait:

Ferrum tuetur principem; melius fides.

Sic vtraque est optima; & moderata libertas, & moderata seruitus, teste Platone in epist. 8. Quod & Seneca testatur epist. 9. Seruitus (inquit) ac libertas, si modum obseruent, vtraque bona sunt: sin modum excedant, vtraque mala. Malus siquidem custos diuturnitatis est metus: contraque beneuolentia fidelis est, vel ad perpetuitatem. Præclare enim Ennius:

— *Quem metuunt, oderunt:*

Quem quisque odit, perisse expetit.

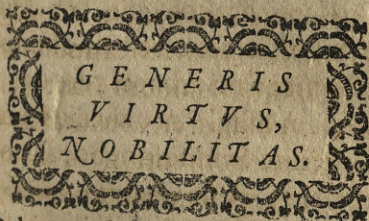
Etenim, vt Cicero ait, qui se metui volent, à quibus metuuntur, eosdem metuant ipsi, necesse est. Quantò igitur satius est, id amplecti principem; quod non ad incolumitatem solū,

lum, sed etiam ad opes, & potentiam valet plurimum: ut metus absit, charitas retineatur; quo ipso facillimè, quæ volet, & priuatis in rebus, & in Republica consequetur. Quandoquidem, teste Cicerone, rerum omnium nec aptius est quicquam ad opes tuendas, ac tenendas, quàm diligi: nec alienius, quàm timeri. Caterùm Symbolum hoc à Dione his verbis effertur: ἔδεις ἀνθρώπων ἐκὼν ἀρχεται: ἀλλ' ἐφ' ὅσον μὴ φοβεῖται, θεραπεύει τὸ ἰσχυρότερον: ὅταν δὲ δὴ γαρύση, πικρῆται τ' ἀδυνάτερον, id est, Nemo hominum spontè subest principi: sed metu adigitur, ut eum colat: fiducia verò auctus, infirmiores inuiscitur. Sic Sallustius de Repub. ordinanda ad Cæsarem: Nemo (inquit) alteri concedit imperium volens: & quamuis nouus, atque clemens sit, qui plus potest; tamen, quia malo esse licet, reformidatur. Caterùm aliud Caligulae verbum familiare Suetonius memorat: qui dixit, nihil magis in natura sua laudare se, ac probare; quàm (ut ipsius verbo utar) ἀδιαρξίαν, id est, inuerecundiam. De quo notetur hoc distichon nostrum:

*Quod inuerecundum, hoc natura est optimum:
 Pax inuerecundo sit digna Cæsare.*

Sym-

Symbolum V.
CLAVDII CÆSARIS.

[Colz. Non eodem modo à pulice & fera
bellua caueri oportet.]

Fortes creantur fortibus, ac bonis:

GENTISq; VIRTUS, NOBILITAS *viget*

In posteris, ignobilis mox

Quando perit simulata virtus.

Fortes creantur fortibus, & bonis, inquit Ho-
ratus. Quod exemplo notum est bestia-
rum: quandoquidem, vt idem Poëta canit:

Est in iuuenis, est in equis patrum

Virtus: nec imbellem feroces

Progenerant aquile columbam.

Permulum itaque refert; quo quis genere,
quibus maioribus, quibus parentib. progna-
tus sit; non solum ad virtutem, sed & digni-
tatem comparandam. Neque enim solum,
vt Plato scribit, optimus, magnificētissimusq;
libero-

liberorum thesaurus est, parentum virtus, atque gloria: sed inest quoque in ea vis quaedam admirabilis, & occulta propagandæ virtutis, & in stirpem quasi deriuandæ. Quandoquidem verisimile est, meliora ex nobilium satu, quàm vulgarium hominum, oriri ingenia: quo ipso non dubitum est excelsitatem quandam, & generositatem eorum animis ingenerari: & morum quandam similitudinem, maiestatemque heroicam, vnà cum semine propagari. Nam & ex bono semine bonos nasci fructus; & generosioris arboris statim cum fructu plantam esse compertum est: vt profectò mirum esse non debeat; si ex nobili, illustrique familia, nobiles, ac virtute illustres homines procreentur: qui maturè ad frugem perueniant. Quod exemplo Telemachi confirmat Plutarchus: cui Vlyssis patris virtus vnà cum semine, vt Homerus loquitur, quasi instillata fuerit: non aliter ac si paternæ virtutis bona ad paucas sanguinis guttas vnà confluerint. Qua de re pulcrè disputat Aristoteles in historia animalium: τὸ μὲν εὐγενὲς (inquit) ἐστὶ τὸ ἐξ ἀγαθῆς γένεως: γαρῤῥα γὰρ οὐδὲ, τὸ μὴ ἐξ ἑσθλῆς ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῆς φύσεως. Nobile id est, quod ex bono genere profectum est: generosum, quod à sua natura non degenerat: Et alibi: GENE-

RIS

RIS VIRTUS est NOBILITAS: virtus ipsa, res laude digna. Genus item, in quo multi virtutis studio excellunt, laudabile. Quod quidem fit tale; si principium eius sit laudabile: cuius ea vis est, & natura; ut multa sui efficiat similia. Quo fit, ut si gens quæpiam, aut familia vnum aliquem habeat adeo bonum, & præstantem virum natura; à quo virtus tanquam in multas ætates propagetur: omni profecto laude, & commendatione ea dignissima habeatur. Sic Claudius Imperator non tam virtutis ostendendæ suæ, quàm stoliditatis causa contegendæ; nobiles, virtute præditos esse dixit: οἱ ἀφαιεῖς (inquit) τὸ γένος ποιεῖσάν το μὲν αὖ ἴσως καλοκἀγαθίαν; τὸ δ' ἀγενὲς αὐτῶν σύμφυτοί τινες ὄντι ὅτε φαυλότητες ἐκείλῃ χροσιν. οἷς δὲ προσηγορίᾳ τῆ ἀρετῆς ἀπέρματα ἀνὰ θεὸν ἐκ γενέτητος; τὰς δὲ ἔχουσιν οἷον τὰ ἀκέραιον τὴν ἀρετὴν & μὴ ἀσφαλέειν ἐς αἰεῖ. Qui genere ignobiles sunt; possunt quidem aliquanti- sper virtutem simulare: sed innata plerunque vitia tandem generis obscuritatem redarguunt. Quòd si virtus à maioribus ingenerata sit: fieri non potest, quin ea perpetuò ab his sincera, atque inuiolata conseruetur. Atque hæc quidem, quæ dixi, vera sunt; quando cum virtute coniuncta est nobilitas, & maiorum

rum gloria : quæ posteris quasi lumē est quoddam : quod eorum bona in occulto latere non patitur. Tunc enim, secundum Euripidem, τὸ εὐγενὲς ἐκφέρεται πρὸς αἰδῶ, id est, benè natum pudere solet, si quid honestati contrarium facere cogatur. Et, ut idem in Hecuba scribit :

Δείνός χερακτῆρ, καὶ πίσυμ' ἐν βροτοῖς
ἐοδλῶν γενεά : καὶ πῖ μείζον' ἐργεταί
τῆς εὐγενείας τένομα τοῖσιν ἀξίοις.

Præclara semper est, & insignis notâ,

Nasci bonis : maiusq; sit gentis decus,

Qui hoc nomine se virtute dignum præstitit.

Sed profectò, si verè iudicare volumus, ad verum decus, non tam splendor generis, & maiorum gloria ; quàm virtus, & sapientia propria conducit : quum heroum filij sæpenu-
merò perditì, & maioribus suis indigni sint ; quumq; virtus, quæ vera nobilitas est, non sit hæreditaria. Rectè itaq; Solon apud Aufoniū :

Pulcrinus multò parari, quàm creari nobilem.

Et Marius apud Sallustium in bello Iugurthino : Peperisse nobilitatem nouam melius est, quàm acceptam corrupisse. Sic & Euripides in Ægeo apud Stobæum ait, virtutem nobilitate præstantiorem esse :

ἥ που κρείσσον τ' εὐγενείας τὸ χαλῶς πράσσειν.

Nam

Nam quoniam nobilitas nihil aliud est, quàm cognita virtus: quis in eo, quem veterascen- tem videt ad gloriam, generis antiquitatem desideret? Siquidem vt maiores nostri for- talis diuitias, & imagines, & memoriam sui præclaram relinquere possunt: virtutem pro- fectò relinquere non possunt: quæ sola neque datur dono, neque accipitur: ac proinde quā natura vna sit, & cōmunis omnium, fortissi- mum quemq; generosissimum esse necesse est.

τὸ γὰρ πάλα, ὃ φαίνεται ὅτ' ἐγενόμεθα, οὐκ ἔστι δ' ἔκρινεν αὐτὰ τεκῆσα γὰ βροτῆς,

οὐκ ἔστι δ' ἔκρινεν αὐτὰ τεκῆσα γὰ βροτῆς:

ἴδιον ἔσθ' ἐχρῆν: μὴ δὲ γονά

τὸ τ' εὐγενές, καὶ τὸ δυσγενές:

τὸ φρόνιμον, εὐγένεια: καὶ τὸ σωτόν

ὃ θεὸς δίδωσιν, ἔχ' ὁ πλεῖστον:

vt pulcrè scribit Euripides in Alexandra.

Quem locum Seneca hoc modo expressisse videtur: Eadem (inquit) omnibus principia,

eademque origo: nemo altero nobilior: nisi cui rectius iugenium, & artibus bonis aptius.

Et alibi: Æquat omnes cinis: pares nascimur:

pares morimur: ad omnia patienda pares su-

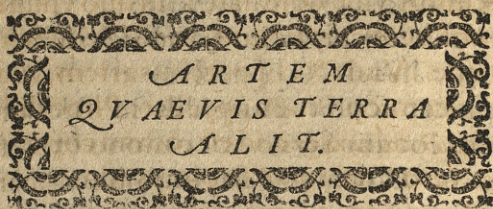
mus. Nobilior est, qui virtute præstantior est.

Quem profectò si alij veteris, vt Sallustius lo-

quitur, pro sapia, & multarum imaginum ho-

mines despiciunt: semetipsos, & maiores suos despiciunt: quibus non minùs, ac ipsis, ex virtute nobilitas aliquando coepit: qua indignos se faciunt ij; qui de generis nobilitate gloriantur: & sola opinione nituntur maiorum: ipsi nulla non modò virtute insignes: sed adeò corruptis, deprauatisque moribus: vt ne cum tabernarijs quidem, & hominibus vulgò comparari queant: quippe quibus anima pro sale, & quicquid laudabile, atque praeclarum est, quodammodò exosum esse solet.

Symbolum VI.
SEX. DOMITII NERONIS.

[Colz. Priamus nūrum in modum beatus fuit,
quòd patriam simul cum regno perditā vidit.
πρωτοκρατορας.]

ARTEM QVAE VIS TERRA parens ALIT,
& bona nutrix:
Sic ars fit sortis portus, & ara mala.

Peruul.

Pervulgatum est, & omnium sermone celebratum adagium: Artificij aureus fundus. Cui cognatum est alterum illud: *Suavi- que ars pro viatico est.* Item & hoc: *Ars portus miserie.* Quod ex Græco Senario sumptū est:

ἡ ἀρετὴ ἀτυχίας ἐστὶν ἀνθρώποις τέχνη:

Ars est hominibus portus infortunij.

Cum quo congruit Amphidis sententia apud Stobæum:

ὅτι ἐστὶν ἰδὲν ἀτυχίας ἀνθρώπινος

τοῦ χαμῶδιον γλυκύτερον ἐν βίᾳ τέχνης.

Solatium vitæ nullum arte dulcius;

Fortuna quum bonos affligit improba.

Sic & Menander artem βακτηρίαν ἑ βίᾳ, id est, baculum vitæ nominat: in quo vnum vitæ sit collocatū præsidium, ut est in eiusdem Aulætride. Vnde & Hipparchus artem, vitæ possessionem optimam appellat: Phocylides vero ἀμαρθίας κέρας, id est, cornu copiae vocat. Sic Nero Cæsar ab Astrologis admonitus, fore aliquando, ut imperio exueretur: vocem hanc sibi usurpasse fertur: τὸ τέχνιον πᾶσα γαῖα τέρεφ: **ARTEM QVAE VIS TERRA ALIT.** Artem nimirum intelligens citharisticam: principi gratam, priuato necessariam: quam exercere eum non puduit: Quippe in quantum excelluit: ut quum hostibus se persequen-

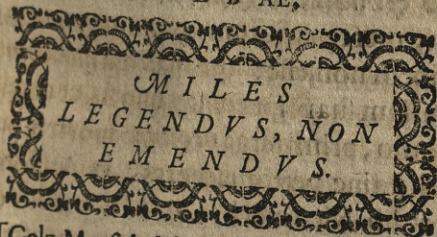
quentibus, de salute sua desperans, vim sibi
 adferre cogitaret; in hac verba erumperet:
 Quantus artifex pereo. Meminerat fortassis
 Nero, idem usu euenisse olim Dionysio tyran-
 no: qui Syracusis expulsus, postea Corinthi
 pueros docuit: vt scribit M. Cicero lib. Tusc.
 quæst. 3. Qui exul iam interrogatus, quem
 fructum percepisset ex Philosophia: respon-
 dit, vt fortunæ vicissitudinem æquo ferrem a-
 nimo. Nam, vt Stoicis placet, *ὅσοις ἐν αὐτῷ*
καὶ φέρει τὴν ἑαυτοῦ, id est, Sapiens in seipso cir-
 cumfert bona sua. Quod Biantis illius, vel,
 vt alijs videtur, Stilponis exemplo notum est:
 cuius quum patriam Prienen cepisset hostis;
 ceterique ita fugerent, vt multa de suis rebus
 asportarent: ipse admonitus à quodam, vt
 idem ipse faceret: Ego verò (inquit) facio:
 nam omnia mea mecum porto. Significatis,
 non tam fortunæ, quàm animi bona; quæ
 summa, & sola hominis bona dicenda esse vi-
 dentur. Quam insententiam Aristippus quo-
 que naufragus, ab eruditis hominibus beni-
 gnè susceptus; comites nauigationis ciuibus
 suis nunciare iussit: eas opes tradendas esse
 liberis: quæ neque latrocinio, neque incen-
 dio perirent: sed cum naufrago vnà enata-
 rent: eruditionem nimirum intelligens, &
 doctri-

doctrinam. Sed & Isocrates ad Demonium
scribens, affirmat: bonis animi cetera quoque;
bona, ad victum, cultumque corporis neces-
saria, comparari posse: quæ quidem usu non
consumantur; sed maiora indies, & melio-
ra fiant.

Symbolum VII.

SERGII SULPITII

GALBAE.

[Colz. Mos fuit deligere, non emere milites.]

LECTVS, NON placet EMPTVS *are* MILES.

Aliud.

Miles, suadeo, disce militare:

Non Getulicus est, sed ipse Galba.

Sergij Sulpitij Galbae, tot & tantorum bello-
rum ducis, atque Imperatoris fortissimi,

tanta fuisse militaris disciplinae seueritas perhibetur: vt simul ac pedē ferret in castra; de eo protinus vulgaretur versus ille Trochaicus:

Disce miles militare: Galba est, non Getulicus.

Nam veteranum pariter, ac tyronem militem assiduo is opere exercuit, atque corroborauit: memor eius, quod Vegetius scribit: Qui victoriam cupit, militem imbuat diligenter Imperator. Sed & idē Galba Caesar MILITEM LEGENDVM, NON EMENDVM esse dixit. Sic enim Dion verba eius refert: δὲ ἰκεταλέων γραπώτας, ὃ καπιλεῖν. Sentiens nimirum, mercenariorum militum veram fortitudinem non esse: qui nihil nisi quæstum, & licentiam suam spectant: quo fit, vt cognito periculo, primi terga vertant: mortem peius turpitudine pertimescentes: vt Aristoteles docet lib. Nicomach. 3. c. 8. Quod & Vegetius præcipit lib. 3. Vtilius (inquit) constat armis erudire suos; quàm alienos mercede conducere. Nam, vt Lucanus canit:

*Nulla fides, pietasq; viris, qui castra sequuntur,
Venalesq; manus: ibi fas, ubi maxima merces.*

Quamquam enim, secundum Isocratem, ἀμύχανόν ἐστι γραπτήγειν ἀμύδων ὄντων: & secundum Flaccum, auro repensus miles redeat acrior: (Quis enim, teste Apostolo, stipendijs suis militat?)

Quippe

Quippe neque quies gentium sine armis, neque
 arma sine stipendijs, neque stipendia sine tri-
 butis haberi possunt, vt verè hoc dixit Corn.
 Tacitus) fit tamen plerunque, vt qui non tam
 amore pugnandi, quàm spe lucri faciendo, se-
 quuntur militiam; nemini sint fideles, omni-
 bus iniuriosi: οἱ τὸν πόλεμον αὐτῶν ἰδίον νομίζοντες,
 καὶ ἀπάντων κοινὸν ἐχθροί, vt Isocrates loquitur:
 hoc est, qui suam messem in bellis metunt, &
 communes omnium sunt hostes, vt occasio-
 ne data, à nullo ferè abstineant decipiendo,
 fraudando, violando: si id è re sua fore opi-
 nentur. Ex quo idem scribit Isocrates: à con-
 ducitij exercitib. plures esse proditos, quàm
 defensos: largitionibus scilicet corruptos à
 ducibus: qui vel se defendi, vel offendi alios
 voluerunt. Quemadmodum olim Agesilao
 Asiam vastante, pecunia à Persarum rege cor-
 rupti socij Athenienses, Bæotij, Argiui, Corin-
 thij; conspiratione inita, oppugnârunt La-
 cedæmonios: vt Agesilaum ad tuendam pa-
 triam reuocare cogerentur. Itaque discedens
 ille Asia per iocū dixit: se triginta sagittario-
 rum millibus Asia expulsum esse: alludens
 ad imaginem Persici nomismatis, quæ fuit
 ἰπποπόλεως. Quod idem in Hermæo, Coro-
 næ, vrbis Bæotix, arce, contigisse loco suprâ

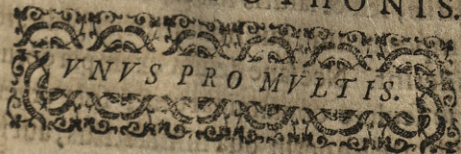
citato memorat Aristoteles : in quo quum Coronæi, & Bæotij milites conductitij, aduersus Onomarchum, Phocensium ducem, qui arcem sibi proditam occupârat, confligerent; omnes ad vnum ciues fortiter pugnantes occubuerunt: Bæoti verò socij, à principio pugna statim amisso Charone duce, salutem fuga quasiuerunt: & Coronæos ignauia sua prodiderunt. Ex quo rectè Philippus Macedo ad Alexandrum filium scribit: Ne (inquit) eos tibi fideles putes, quos pecunia corrueris. Fit enim deterior, qui accipit: atque ad idem semper expectandum paratior: auctore Tullio lib. 2. Offic. Alia ratio est eorum militum: qui aut pro defensione iustitiæ, & religionis, aut pro salute, & libertate patriæ arma capiunt: quique pro aris, & focis pugnant: in quibus non reperit locum auaritia illa, & impietas, cum perfidia eiusmodi, violentiaque coniuncta: quæ militum ferè mercenariorū propriæ, & quasi peculiæ sunt intemperie: quos facit admodum, & verè lanijs comparat Erasmus: quorum hi pecudes, illi homines, spe quæstus, iugulant. Quales sunt ij, quos grauior criminum, vel inopiæ, luxuriæ vè vis urget: quibus idcirco opus esse bello ciuili distabat C. Julius Cæsar: quò publicum malum

lum in suum verterent commodum. Scitum est enim, & vulgo notum: nihil esse utilius, aut opportunius; quàm in aqua turbida piscari. Quod nimirum faciunt hi: qui quum pacis artibus emergere se posse diffidunt; bellum sibi pacem, pacem bellum statuunt: id est, non aliter saluos, & incolumes se esse posse existimant, nisi in publicis calamitatibus: ut de hoc hominum genere verissimè dixit Philippus Macedo. Pertinet huc memorabilis illa sententia Cæsaris de bello Gallico lib. 7. Non minùs (inquit) in milite modestiam, & continentiam, quàm virtutem, atque animi magnitudinem desidero. Nec discrepat à Symbolo vox illa Cornelij Taciti: Sorte (inquit) & vna mores non discernuntur: suffragia Senatus vniuscuiusque vitam, & famam penetrant. Et Claudiani hoc:

Perdurat non emptafides: nec pectora merces
Alligat. —————

Symbolum IIX.

M. SALVII OTHONIS.

[Colz. Multò melius, iustiusque est, vnum pro multis, quàm pro vno multos interire.]

VNVS PRO MULTIS, *quãuis pro fontibus in-
Pro vno, quàm multi: iustius herclè perit. (Sons;*

MEmorat Suetonius, M. Saluium Otho-
nem tanta flagrasse cupiditate regni: vt
non dissimulâr; se, nisi principem, stare, aut
viuere non posse: nihilque referre, ab hoste in
acie, an in foro sub creditoribus caderet. Si-
milis propemodum in C. Iulio Cæsare impe-
rij fuit cupiditas: quẽ manè ad Comitia ab-
euntem idem scribit Suetonius matri suæ
prædixisse: se, nisi Pontificem, domum non
reuersurum. Et Agrippina, Chaldæis sibi va-
ricinantibus, Neronem filium imperatorum
quidem, sed matrem occisurum: Occidat (in-
quit) modò imperet. Adeò res misera est am-
bitio, & appetitio principatus: vt cœlum rue-
re, dummodò magistratum adipiscantur,
multi exoptent: quod Varro dixit apud No-
nium. Quo fit, vt plerunque eos non modò
iustitiæ, sed & salutis suæ capiat obliuio; qui
in imperiorum, aut honorum cupiditatem
inciderint. Nec sanè desunt exempla eorum,
qui se scelere contaminarunt: sola urgente
cupiditate imperij: qua nihil tetrius, aut foe-
dius

dius excogitari potest. Quamuis igitur imperio tandem Otho potitus est: tamen non diu hoc retinuit: quod quum sibi aut depouendum, aut magna strage ciuium tuendum esse videret: spontè statuit mori. Itaque amicis, militibusque hortantibus, ne tam citò de belli euentu desperaret: negauit se imperium, vitamque suam tanti facere: vt in periculum tales, tamque bene meritos conijcere: aut belli ciuilis occasionem vllam præbere vellet: quod etiam priuatus vsque adeò detestatus fuisset: vt memorante quodam inter epulas de Cassij, Brutique exitu, cohorrerit: nec concursurum cum Galba fuisse: nisi confideret, sine bello rem transigi posse. *ἄμεινον γὰρ (inquit) ἢ διχρότερον, τὸ εἶναι ὑμῶν πολλῶν, ἢ πολλῶν ὑμῶν εἶος ἀπὸ λυαῖ.* Melius est, & iustius, VNVM PRO MVLTIS, QVAM PRO VNO MVLTOS MORI. Præclara sanè vox, & magnifica Imperatoris: qui salutem suam posteriolem salute communi duxerit. Sic imperium, quod magno scelere inuaserat, maxima virtute deposuit: vt Xiphilinus notat è Dione. De quo epigramma hoc extat Martialis libro sexto:

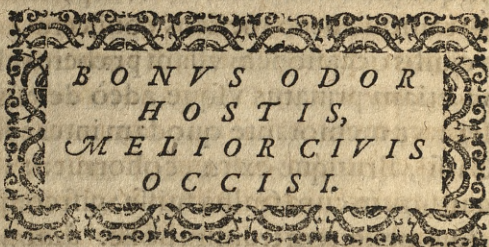
*Quum dubitaret adhuc belli ciuilis Enyo;
Forſitan & posset vincere mollis Otho:*

Damna-

*Damnauit multo saturum iam sanguine Martem:
Et fodit certâ pectora nuda manu.
Sit Cato, diem viuit, sanè vel Casare maior:
Dum meritur, nunquid maior Othone fuit?*

Symbolum I X.

A V L I V I T E L L I I.

[Colz. Optimè olet occisus hostis, sed meliùs ciuis.]

Scilicet HOSTIS OLET BENE CAESVS
ab hoste: sed erro,
An MELIVS CIVIS sic mihi casus olet?

O Vocem diram, & abominandam, vere-
que tragicam, & tyrannicam! Scribit
enim Suetonius, A. Vitellium Casarem, O-
thone mortuo, campos, in quibus pugnatum
esset, præteruectum: abhorrentes quosdam
cadauerum tabem, detestabili voce confir-
mare ausum fuisse: OPTIME OLERE OC-
CISVM

CIVISVM HOSTEM, ET MELIVS CIVEM. Græca verba apud Diorem hæc sunt: ἀνίσταμαι ὅτι πεφονεύθη πολέμου: ἀμείνων δὲ πολέμου. Sed & aliàs civium cæde oculos sepascere, & animum exsaturare, nefariè admodum, & insolenter gloriatus est. Indigna profectò res Casare: & vox similis earum; quas Seneca scribit ab iratis emitti solere: quæ magni videantur animi; verùm ignorantib. magnitudinem; qualis illa dira, & abominanda; Oderint, dum metuant. Quis autem euentus esse soleat impotentis illius dominatus: satis hoc mors eius foeda, & turpis ostendit: quum è latebra extractus à militibus: & religatis post terga manibus, iniecto ceruicibus laqueo, veste discissa, seminudus in forum tractus: & inter magna rerum, verborumque ludibria, tandem apud Gemonias minutissimis ictibus excarnificatus, atque confectus est: & inde vinctus in Tyberim. Neque enim propterea tyranni securi sunt: etiam si tyrannicè agant: & cædes perpetuò, mortesque minentur: quos rectè idcirco Antisthenes in pietate præferbat carnificibus: quorum hi fontes duntaxat, illi verò etiam insontes sine causa interimunt. Rarum est, vt Seneca ait, idemq. senex tyrannus: & vt Iuuenalis:

Adge-

*Ad generum Cereris, sine cade, & sanguine pauci
Descendant reges, & sicca morte tyranni.*

Quantò rectius Socrates contulit Nicocli, regi Cyprio: vt omnem ciuibus adimat formidinem: néve terribilis sit ijs, qui nihil deliquerunt: τὸς φόβος (inquit) ἐξάρξῃ τοῖς πολίταις: καὶ μὴ βέλα πειδὲς εἶναι τοῖς μηδὲν ἀδικήσιν. Sic & Plutarchus monet: mansuetudine potius, ac beneficentia, quàm metu, aut formidine, subditorum beneuolentiam elici oportere: quum ait: ἡμερότητι μᾶλλον, ἢ εὐεργεσίᾳ, ἢ φόβῳ πλεονεχέειν ὑπακτέον. Et Philo: μετὰ τὸ ἰσχυρῶς τιμωρεῖσθαι τὸν φόβον: ἵνα μὴ φοβερὸς, ἀλλ' αἰδετός ᾖ. ἔτι φησὶ τοῖς ἐντυγχάνουσιν: Vim mansuetudine tempera: ne terribilis potius, quàm venerabilis esse videaris ijs, qui tecum cōuersantur. Cui suffragatur Musonij hoc: περὶ τὸν καὶ πλεονεχέειν μᾶλλον τοῖς ὑπακούουσιν, ἢ φοβερὸν θεωρεῖσθαι, τῷ μὲν γὰρ σεμνότης, τῷ δὲ ἀπειθείᾳ τὸ δεικνύειν. Conandum est principi, vt verendus potius sit subditis, quàm metuendus. Illum enim grauitas sequitur, hunc inhumanitas. Et Pythagoræ illud: θέλει μᾶλλον τὸς σιωπῶντας σοι αἰδοῦναι σε, ἢ φοβεῖσθαι: αἰδοῦναι γὰρ πλεονεχέειν, φόβῳ δὲ μῖσος: Malis eos, qui tecum conuersantur, vereri te, quàm metuere: siquidem reuerentiam admiratio, timorem odium co-

um comitatur. Et rectè illud quidem. Nec enim vnquam satis fida est potentia, vbi nimia est, secundum Cornelium Tacitum. Et, vt Poëta vetus dixit:

Regibus est ex mansuetudine certior securitas.

Sic Seneca: Saluum regem in aperto clementia præstat: Et alibi: Remissius imperanti melius paretur: Et in Thebaide:

Qui vult amari, languida regnet manu.

Quod rectè ita intellexit Alexander ille Scurus Cæsar: qui à Mammæa matre, & Memmia vxore reprehensus: quòd nimia humanitate, & familiaritate potestatem suam redderet humiliorem, atque contemptiorem: Imò (inquit) securiorem, atque diuturniorem. In quo pulchrè æmulatus fuit Antigonus regem Macedonum: qui omnibus admirantibus, initio regni cum asperiores, & senem iam factum placidiorem in imperio, atque clementiorem: Priùs (inquit) regno, & potestate, nunc gloria, & beneuolentia subditorum mihi opus est. Sentiens nimirum, imperium vi, & armis plerunque parari: sed non nisi honesta opinione, & fide, beneuolentiaque ciuium retineri.

Symbolum X.

FLAVII VESPASIANI.

[Golz. ἡδεῖα τῷ κέρδει ἐκ πάντος ἡ ὁσμὴ.]

Si LVCRI BONVS EST ODOR EX RE

QVAQVE; pudori,

Quid mirum, præstat si quoque turpe lucrum?

Pecuniam Reipublicæ neruum esse scribit Demosthenes. Et Suidas Pindari simile quoddam dictū recitat: ὀχρεὺς δὲ νέρως πόλεμος, id est, pecunia neruus belli. Quod Symbolum vnā cum Licinio Mutiano, quo adiutore imperium adeptus fuerat, frequenter in ore habuit Vespasianus Cæsar: qui pecuniæ vnde quaque conquirendæ adeo studiosus fuisse dicitur: vt è lotio vectigal instituerit: & ex omni lucrum odoratus sit occasione. Cuius rei admonitus aliquando à filio Tito, vt sui rationem potissimum haberet: nec è re tam putida

tida lucrum faceret: pecuniam ex prima collectione pensionum naribus eius admouit: sciscitans, ecquid ea puteret: & illo negante: Atqui (inquit) è lotio est. Ex quo Iuuenalis Satyricus:

LVCRI BONVS EST ODOR EX RE QUALIBET. Quod Græcè ita exprimitur:

ἡ δ' εἰς κέρδος ἐκ παντὸς ἡ ὁσμὴ. Quo verbo vius

est pro Symbolo Cæsar Vespasianus: monens

nimirum illud, quod Plautus dixit in A sinaria, & Truculento: *Omnes homines ad suum*

questum callidos esse debere. Faceta quidem illa, sed omninò pestilēs vox est: quam & ipsam

inter eas, quas Cephisodorus apud Athenæum nominat improbatas, referre licet: vt & aliæ eiusdem generis. Cuiusmodi est Sophoclis illa: *μηδὲν σοὶ κέρδι χακόν*, nullum cum lucro

malum: Et eiusdem hæc altera:

τὸ κέρδι ἡδὺ, καὶ ἀπὸ ψευδῶν ἔη:
Dulce est lucrum, profectum & à mendacio.

Itemque Euripidis ista:

δίχα' ἐπαίη, τῷ δὲ κέρδι αἰνεῖν ἔχου:
Laudato iusta, ceterum lucro hæreas.

Cui responderet istud Theodori: quo iubet,

πλεον μὲν ἔχειν, ἐπαυνεῖν δὲ τὸ ἴσον, id est, plus æquo habere, laudare tamen, quod æquum est.

Et notum est vulgare illud: *κέρδι ἄμεινον αἰσχύνει*, Lucrum pudore melius. Et Plauti-

num illud in Pseudolo: *Nimio illud, quod pudet, facilius fertur, quàm illud, quod piget.* Sed longè tamen veriore ego esse puto sententiam illam Terentij in Adelphis: *Pecuniam in loco negligere, maximum interdum est lucrum.* Cui affine est Plauti hoc dictum in Captiuis:

Non ego omninò lucrum omne esse vtile homini existimo:

Scio ego, multos iam lucrum luculentos homines reddidit:

Est etiam, ubi profecto damnum præstat facere, quàm lucrum,

Odi ego aurum, multa multis saepe suasit perperam.

Præclare enim Publius in Mimis:

Lucrum sine damno alterius fieri non potest.

Damnum appellandū est, cum mala fama lucrum.

Et Diogenes: Damnum potiùs, quàm turpe lucrum eligendum est. Et Xenophon: Spes mali lucri, damni initium est. Sic & Augustinus: Nemo habet iniustum lucrum, sine iusto damno. Atque ob hanc solam pecunie cupiditatem meritò culpatum fuisse Cæsarem Vespasianum scribit Suetonius: quum princeps aliàs esset prudentissimus, & iustissimus, omnisque officij diligentissimus. Neque enim contentus omissa sub Galba vectigalia reuocasse: noua, & graua addidisse: & auxisse tribu-

tributa prouincijs nonnullis, & duplicasse: negotiationes quoque vel priuato pudendas propalam exercuit: coëmendo quædam tantum, vt pluris postea distraheret: nec candidatis quidem honores, reis' ve, tam innoxijs, quam nocentib. absolutiones venditare cunctatus est. Creditur etiam procuratorum rapacissimum quemque ad ampliora officia ex industria solitus promouere: quò locupletiores mox condemnaret: quibus quidem vulgo pro spongijs dicebatur vti: quòd quasi & ficos madefaceret; & exprimeret humentes. Quidam natura cupidissimum tradunt: idq; exprobratum ei à sene bubulco: qui negata sibi gratuita libertate, qua imperium eum adeptum suppliciter orabat, proclamauerit: *Vulpem pilum mutare, non mores.* Sunt contra alij, qui opinentur, ad manubias, & rapinas necessitate compulsus, summa ærarij, fisci-que inopia: de qua testificatus sit initio statim principatus: professus quadringentes milles opus esse, vt Respublica stare posset. Quod & verissimilius videtur: quando malè partis optimè vsus est, auctore C. Suetonio Tranquillo. Enimuero præstat subditis principem negotiationes facere quæstuosas; quàm ipsum cum aliquo quæstu negociari. Rectè enim

Isocrates ad Nicoclem : τὰς μὲν ἐργασίας τοῖς
πολίταις καθήκη καρδαλέας : τὰς δὲ παρασκευαίας
ἐπιζημίους : ἵνα τὰς μὲν φεύγωσι, τὰς δὲ τὰς πο-
θύμως ἔχωσι : Effice negociationes ciuibus lu-
crofas, lites detrimentofas : vt has fugiant, il-
las appetant. Et Q. Curtius libro primo :
Princeps (inquit) se regem esse, non mercato-
rem meminerit.

Symbolum XI.

TITI VESPASIANI.

[Golz. Nemo me iniuria afficere aut contume-
lia potest: quia nihil ago, quod alios possit
ludere.

Item: Ego, quoniam nihil facio dignum con-
tumelia, mendacia nihil curo.

Item: Non oportet quenquam à conspectu prin-
cipis tristem discedere.]

PRINCIPIS A FACIE NE QVIS DIS-
CEDAT *amicus*

TRISTIOR: *hæc laus est principis una boni.*

Titum

Titum Cæsarem C. Suetonius Tranquillus
 scribit adeò fuisse liberalem in desiderijs
 hominum explendis : vt ne vllum quidem si-
 ne spe dimitteret. Quam ob causam admo-
 nentibus domesticis, quasi plura polliceretur,
 quàm præstare posset : NON OPORTERE
 ait QVENVAM A' SERMONE PRIN-
 CIPIS TRISTEM DISCEDERE : seu, vt
 est apud Dionem : ἡ δὲ βασιλεὺς τοῦτον τὸν λόγον ἔχων
 ὡς πρὸς ἀπαλλάττειν τὴν βασιλείαν. Magnifica ve-
 rò, & perhumana vox ; & digna tanto Cæsare :
 qui si non maior, at certè par fuit Augusto,
 licet in diuersa ætate, vt Dion scribit. Quod
 ipsum quoque de Adriano Cæsare fertur ; qui
 permolestum sibi esse dixit, si quem videret
 tristem. Et Cyrus ille Xenophonteus : ἡ δὲ
 (inquit) ἰσχυρότερον, ἢ τὸ δυνάσκειν ἐλπίδας ἀγα-
 θὰς ἐμποιεῖν ἀνθρώποις : Satiùs nihil est, quàm
 bonam spem iniicere hominibus. Sed non
 tam verbo, quàm opere ipso Symbolum hoc
 suum Titus expressit. Nam neque negavit
 quicquam petentibus : & vt, quæ vellent, pe-
 terent, vltro adhortatus est : & in rebus ad-
 uersis Reipublicæ, accalamitosi, non modò
 principis sollicitudinem, sed & parentis affe-
 ctum vnicum præstitit : nunc consulendo per-
 edicta : nunc opitulando, quatenus suppete-

ret facultas. Quin etiam recordatus quondam super coenam, quod nihil cuiquam toto die praestitisset: memorabilem illam, meritoque laudandam vocem edidit: **AMICI, DIEM PERDIDI.** Sed & hanc ipsam ob causam Pontificatum Maximum se professus accipere, ut puras seruaret manus, fidem praestitit: nec auctor postea cuiusquam necis factus, nec conscius: quamuis interdum vlciscendi causa non deesset: sed periturum se potius, quam puniturum adiurans. Quid multa? tantum illi ad promerendam omnium voluntatem vel ingenij, vel artis, vel fortunae superfuit: ut non solum priuatus, quando sub patre principe vixit, sed &, quod difficilimum est, in imperio, semper omni odio, nedum vituperatione publica, caruerit: & amor, deliciaeque generis humani, à S. P. Q. R. fuerit appellatus. Qui quum aliquando audiret, sibi quempiam maledixisse: æquo animo hoc ferens, & contemnens: Ego (inquit) quum nihil faciam dignum maledicto, sanè maledictum hoc tanquam mendacium parui facio. Quam in sententiam olim quoque Augustus Caesar rescripsit Tiberio, de eadem re apud se per epistolam conquerenti: Ætati tuæ (inquit) noli hac in re indulgere: & nimium indi-

indig
tur m
quis
Nequ
potit
Alexa
facere
Philip
princ
tius, &
Ex q
existi
cit, v
gene
hil a
cens
desi
con
pro
fili
solu
que
ex i
ta p
ver
cio

indignari, quenquam esse, qui de me loquatur malè. Satis est enim, si hoc habemus; ne quis nobis malè facere possit. Et rectè quidem. Neque enim is, cui maledicitur, miser est: sed potius is, qui maledicit, teste Cypriano. Sic Alexander ille Magnus regium esse dixit, benè facere, & malè audire: βασιλεὺς (inquit) τῷ πολεμῶν κακῶς ἀκούειν. Sed & pater Alexandri Philippus dicere consuevit, se habere gratiam principibus Atheniensium: quòd suis conui- tijs, & moribus in dies se efficerent meliorem. Ex quo & Socrates principium bene viuendi existimauit, malis displicere. Et planè ita fecit, vt sensit, Titus Cæsar. Nam duos patricij generis, conuictos in affectatione imperij, nihil ampliùs, quàm vt desisterent, monuit: dicens principatum fato dari: si quid præterea desiderarent, promittens se tributurum. Et confestim quidem ad alterius matrem, quæ procul aberat, cursores suos misit: qui anxie filium saluū nuntiarent. Cæterum ipsos non solum familiari coenæ adhibuit: sed & infestanti die, gladiatorum spectaculo, circa se ex industria collocatis; oblata sibi ornamenta pugnantium inspicienda porrexit. Adeo verum est, quod Valerius Maximus dixit, speciosius aliquantò iniurias vinci beneficijs.

quàm maleficijs. Quod Nicanoris, & Arcadionis exemplo notum est: quorum maledicentiam Philippus Macedo in sui laudem cōuertit: sola humanitate, & beneficentia: vt Plutarchus scribit in Apophthegmatis. Quam in re optimus, & humanissimus princeps Cyrum illum Persarum regem imitatus est: qui apud Xenophontem in Pædia, iucundius esse ait, humanitatis opera edere, quàm rei militaris: quòd nimirum in illis beneficium, in his verò maleficium se hominem homini ostendere oporteat. Quod & de Agesilao, & Scipione Africano memoriæ proditum est. Sic & Philippus Macedo apud Plutarchum in Apophthegmatis: Malo (inquit) diu benignus, quàm breui tempore dominus appellari: significans, metum, qui ex vi oritur, malum diuturnitatis custodem esse. Quò etiam refertur debet D. Traiani Caesaris rescriptum illud ad Aufidium Seuerum: quo neminem de suspicionibus damnari vult: satius enim esse, impunitum relinqui facinus nocenti: quàm innocentem damnari: vt refert Vlpianus Iurisc. in Pandect. lib. 48. tit. 19. leg. 5. Sic & Antipho: εἰ δέοι (inquit) πᾶμαρτεῖν, τὸ ἀδίκως ἀπολῦσαι ὁσιώτερον, ἢ τὸ ἀδίκως ἀπολέσαι. τὸ μὲν γὰρ ἁμαρτημαῖ ἐστὶ, τὸ δὲ ἀσέβημα: Si peccandum

dum sit; iniuste reum absolvere, quàm iniuste damnare, aut occidere præstat. Illud peccatum, hoc impietas est.

Symbolum XII.

FLAVII DOMITIANI

[Colz. Paucis notum est, quàm misera sit principum conditio: qui à tyrannidis falsa suspitione tum demum liberantur, quum agunt animam.]

*O miseram regni sortem, regumque! tyrannos
Quisque vocat: mors hos liberat una metu.*

Summus, & præstantissimus orator Isocrates, Nicocli de regno administrando præcipiens, omnium rerum humanarum maximum, & quod maximam curam, providentiamque postulet, regnum esse affirmat. Sic enim ait: ἡ βασιλεία τῶν ἀνθρώπων ἀσφαλισμῶν μέγιστον ἔστι, καὶ πλέονος ἀρετῆς δέοντιον. Sic &

Linius lib. 2. Dec. 1. Regnum (inquit) mini-
 mè populare est: idemque res est pulcherrima
 inter deos, & homines. Quò fit, vt imperio
 maximo maxima insit cura: vt Sallustius lo-
 quitur. Nam, vt Pythagoricus ille Philoso-
 phus scribit: βασιλεία θεομίμητον ὡραῖσμα, καὶ
 δυσφύλακτον ὑπὲρ ἀνθρώπινος ψυχῆς: ὅτι ταχέως
 ὑπὸ πτερυγῆς, καὶ ὕβριος ἀλλάσεται. Itaque Pha-
 laris tyrannus ad Paurolam filium scribens:
 ἐγὼ μὲν (inquit) ἀμφοτέρων πεπεραμένους, τυραννι-
 θεύαι μᾶλλον εὐχαίμην αἶν', ἢ τυραννῆσαι. ὁ μὲν
 γὰρ εἷς φοβεῖται, τῷ ἄλλῳ χαλεπὴν ἀπικτα-
 μένους, τὴν τυραννόν: ὁ δὲ τυραννὸς τὴν ἐξωθεν ὀπι-
 σθελευσίαν, καὶ δὲ ἐξ σωζέται. Ego vtrunque ex-
 pertus, tyrannidi malum subesse, quàm prae-
 esse. Qui enim subest, aliorum malorum se-
 curus, vnum metuit tyrannum: qui autem
 praest, tyrannus eos simul metuit, qui foris
 insidiantur, & à quibus domi custoditur.
 Quam in sententiam Lucretius scribit libro
 quinto:

— *E summo quasi fulmen deicit ictos*

Invidia interdum contemptim in Tartara tetra:

Vt satius multò iam sit parère quietum:

Quam regere imperio res velle, & regna tenere.

Simile est hoc Domitiani Caesaris dictèrium:

quod ex Herodoto sumptum est: τυραννὶς ληϊσμός.

σφα.

σφαλερόν. Quod Seneca totidem verbis expressit: FALLAX BONVM REGNVN. De quo Dion scribit in hunc modum: ὁλιγοὶ (inquit) ἴσασιν, ὡς τὰ λαχόντες εἰσὶν αἱ τύχαι τῶν διασφενδόντων: τῶν ποτε φρωτὸν πιστευομένων ἀπὸ πολλῶν τῶν τυραννῶν, ὅτε τὸν βίον ἐτελεύτησαν.

Seneca autem in Oedipo:

Quisquān ne (inquit) regno gaudet? ὁ fallax bonū!

Quantum malorum fronte quān blanda tegis!

Sic & Iocasta ad Polynicem de Eteocle fratre loquens, in Thebaide eiusdem:

Ne metue (ait) pœnas equidem ille soluet graues:

Regnabit: hac est pœna: sceptrā nemini

Impune sic est gerere.

Et Euripides in Ione, regnū specie quidem externa lætum, ac iucundum; intus verò triste, ac molestum esse asseuerat. Sic Antigonus filium suum conspicatus aliquantò ferocius, insolentiusque nonnullos tractantem: An ignoras (inquit) regnum esse splendidam seruitutem? Idem vetulæ cuidam regni sui felicitatem prædicanti: ostenso diademate: Si nosses (inquit) quantis malis panniculus iste refertus esset: ne humi quidem iacentem tolles. Mirum autem profectò est, quum regnum sit res tam misera, & quouis grauior supplicio: tot eius amatores subinde reperiri:

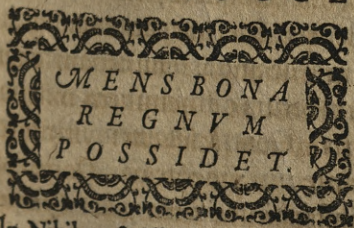
qui,

qui, vnà cum Polynice illo apud Senecam, pro regno velint patriam, penates, coniugem flammis dare: & quibus imperia precio quolibet constant benè. Quemadmodum & Herodotus scribit lib. 3. in concione Otanæ: *τογαυὶς χεῖμα σφαλερόν: πολλοὶ δὲ αὐτῆς ἐραταί εἰσιν.* Qualem ipsum quoque fuisse Domitianum constat: qui regni ardens cupiditate, Titum fratrem veneno sustulisse creditur. Cui vt vita, ita sermone planè se contrarium exhibuit: non solum magnæ, sed & callidæ, inopinataeque sæuitiæ: adeò vt principem eum, à quo permulti homines non punirentur, fortunatum magis, quàm bonum esse diceret. Quam Stoicorum quoque sententiam fuisse testatur Cicero: qui dixerunt, sapientem gratia nunquam commoueri: nunquam cuiusquam delicto ignoscere: neminem misericordem esse, nisi stultum, & leuem: viri non esse, neque exorari, neque placari. De qua plura vide apud Strobæum serm. 44. Quæ quidem sententia non nisi de salutari seueritate vera est: quæ inanem vincit speciem clementiæ, vt M. Cicero docet. Quandoquidem, teste Seneca, tam omnibus ignoscere crudelitas est, quàm nulli parcere. Sed quid quæso est honestius, quàm culpa benignitatis? Tunc enim præci-

præcipua est laus mansuetudinis; quum iræ causa iustissima est: verumque est, quod vir mitissimus, & ob hoc quoque maximus dice-re solebat: Qui vitia odit, homines odit: vt notat C. Plinius Secundus lib. 8. & 9. Neque enim minùs principi turpia sunt multa supplicia; quàm medico multa funera: quò fit, vt remissiùs imperanti meliùs pareatur: & obsequio mitigentur imperia: auctore Seneca libro primo de Clementia.

Symbolum XIII.

NERVÆ COCCEL.

[Colz. Nihil me fecisse scio, quò minùs possem,
deposito imperio, priuatus tutò viuere.]

MENS REGNUM BONA POSSIDET:
Regnum dat sibi quisque: sic regendo (sed istud
Subiectos placidè suos; amicus
Princeps vt sit, amabilisq; tutò

Prima-

Privatus simul ac loco quiescat :

Ac securus ametur, aut colatur.

PRincipem usque adeò bonum fuisse Nervam scribit Dion: ut aliquando dicere sit ausus: NIHIL SE FECISSE, QVO' MINUS POSSIT PRIVATUS TUTO VIVERE. ἔδέν (inquit) ἐμαυτῷ συνόϊδα πεποικόπι, ἐφ' ὅπα μὴ καὶ ἀσφαλῶς ἰδίῳ ζεύειν. Adcò, secundum Senecam in Thyeste:

MENS REGNUM BONA POSSIDET.

Rex est, qui metuit nihil:

Hoc regnum sibi quisque dat.

Nam iustitia, & beneficentia principis, fidem, atque benevolentiam parit multitudinis: benevolentia, fidesque caritatem: caritas securitatem: securitas diuturnitatem imperij: quarum rerum omnium comes est immortalis gloria. Contrà autem iniustitia, & sæuitia gignit metum: metus odium: odium insidias: insidiæ interitum: quas res perpetua comitatur infamia. Quod præclarè etiam hoc modo disputat Demosthenes in oratione secunda Olynthiaca: ὅταν (inquit) ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συγῇ: καὶ πᾶσι ταῦτα συμφέρη τοῖς μετέχουσιν ὁ πόλεμος: καὶ συμπονεῖν, καὶ φέρειν τὰς συμφοράς, καὶ μὴ εἶναι ἐθέλῃσιν οἱ ἄνθρωποι: ὅταν δὲ ἐκ πλεο-

ἐκ πλεονεξίας, καὶ πανθείας πρὸς ἰσχύσει: ἢ ὡρώται
 ὡς φασί, καὶ μικρὸν πᾶσι μακάριον ἀνέχασθαι,
 καὶ δύναιτο. Itaque parum sibi prudenter con-
 sulunt: qui plus in armis, quàm benevolentia
 subditorum, praesidij sibi repositum putant.
 Metus enim, & iniuria pessimi ad diuturnita-
 tem custodes sunt: contraque amor, & cari-
 tas eorum, qui parent, longè fortissimum at-
 que tutissimum in omni fortuna principibus
 firmamentum, atque propugnaculum. Ca-
 terùm cum Symbolo hoc Nervæ Cæsaris con-
 gruere videtur Stephani illa Boiorum ducis
 vox egregia: qui Ioan. Galeatio, Insubrium
 duci, de perfidia subditorum, & odio, infi-
 dijsq; apud se multa conquerenti: Ego verò
 (inquit) neminem ex omnibus scio: qui mihi
 parent: cui me non absque periculi metu in-
 ermum committere, etiam in vasta solitudi-
 ne: & in cuius sinu non in vtramque aurem
 obdormire auserim. Quod idē de se quoq; præ-
 dicasse fertur Eberardus Primus Dux Wirte-
 bergicus in Comitij imperialibus apud Van-
 giones habitis: quum singuli principes singu-
 las regionum suarum laudes deprædicarent.
 Sic & Agasicles rogatus, qua ratione princeps
 tutus, absque stipatoribus, & satellitibus, vi-
 vere posset: Si (inquit) subditis ita imperet,

vt pater liberis. Nam verum est, quod Xenophon scribit, nihil interesse inter principem bonum, & bonum patrem. Qua de re vide principium lib. 8. de Cyri disciplina. De Symbolo Neruæ ita ludit C. Erasmus Michaëlius Lætus in suis Caesaribus:

*Cæsaris hæc vox est Neruæ: se Romula tali
Sceptra quidem, & fasces sustinuisse manu;
Vt nihil horrescat priuatam ducere vitam:
Et nihil insidias pertinuisse velit.*

Symbolum XIV.

VLP II TRAIANI.

[Golz. Talis priuatis sit Imperator, quales sibi priuatos optat habere.

Item: Fiscus lien: quo crescente reliqui artus omnes tabescunt.]

QUALIS REX, TALIS GREX: *si bene rex, bene vult grex:*

Mutua sic regem cura, gregemq. beat.

A L I T E R.

Talis sit Imperator erga subditos;

Qualesis erga se vult esse, quos regit:

Nam quum volet bene rex, volent bene subditi.

PRÆclara verò, & Traiano digna Cæsare
vox: qua monuit, PRINCIPEM ERGA
SUBDITOS TALEM ESSE DEBERE,
QVALEM ERGA SE VELIT ESSE
IPSO SUBDITOS. Græca verba è Dione
hæc sunt: τοῖς τοῖς γενέσθω ὡς τὸς ἰδίω τέυοντες
ἢ αὐτοκράτορ: οἷς ὡς καὶ τέτορς ὡς ἑαυτὸν αὐ
γενέσθω εὐχοίτο. Fit enim plerunque, vt prin-
ceps exemplo suo trahat subditos: quorum
non animis solum, sed oculis etiam seruire
cum oportet. Nam vita principis censura est,
secundum Plinium: & vt Claudianus canit:

componitur orbis

Regis ad exemplum: nec sic inflectere sensus

Humanos edicta valent, quam vita regentium.

Quales igitur principes sunt, tales existunt Res-
publicæ, auctore Xenophonte: & quales in
Republica sunt principes; tales reliqui solent
esse ciues: qui studiosè facta principum ferè
imitantur: vt ex Platone refert M. Tullius
Cicero. Quales enim heræ, tales ancillæ, vt in
prouerbio est. Sic Herodianus: φιλεῖ ἀεὶ πᾶς
τὸ ὑπὲρ

τὸ ὑπὸ πῶτον ζῆλον τῷ ἀρχόντι τῷ νόμῳ βίου. Quò
fit, vt si vitia concipiunt ipsi principes: ea ple-
runq; infundant in ciuitatem: neque obsunt,
quòd solùm ipsimet corrumpuntur: sed et-
iam quòd corrumpunt: plusq; exemplo,
quàm peccato nocent. Contrà autem princi-
pes prudenti gubernatione non tantùm pro-
sunt Reipublicæ: sed exemplo etiam suo mo-
res ciuium emendant. Sic Seneca in Thyeste:

Rex velit honesta, nemo non eadem volet.

Sed hæc quidem in genere vt rectè, ac benè di-
cuntur: ita longè rectiùs & meliùs ea dici pos-
se videntur de principis erga subditos affectio-
ne, & voluntate: nimirum vt qualem is se er-
ga hos præbuerit; tales etiam ipsos expertu-
rus sit, & contrà: vt huic scilicet respondeat
vulgare illud verbum: fortunam suos cuique
mores fingere. Sic Isocrates ad Nicoclem:
ὅπως αὖ (inquit) τὰς ἄλλας πρὸς σεαυτὸν ἀγαθῆς;
ἔτι καὶ σὺ πρὸς ἐκείνας ἔξεις: Quo tu animo sub-
ditos erga te esse vides: eodem & ipse in illos
esse debes. Nam, vt Q. Curtius scribit, regum
ducumq; clementia, non in ipsorum modò,
quàm in eorum, qui parent, ingenijs sita est.
Sic Plato in epistolis: τὸ δὲ ἑδάμῳς ῥάδιον, πολλὰ
καὶ ἀρῶντα, τὰς ἄλλας μὴ καὶ πάσχειν αὐτὸν πολ-
λὰ ἔπειτα. Fieri non potest; vt qui maleficijs
alios

alios multis afficit, ab his non vicissim quoque multis afficiatur maleficijs. Contrà autem, ut ametur princeps à subditis, & ut ipse vicissim hos amet :

Hoc alterna fides, hoc simplex gratia donat :

ut Claudianus monet. Nam, ut vetus habet proverbum: κακὸς τῷ κακῷ, Malis ter mala. Rectè igitur Iustinianus Imperator Nouell. 8. καλὴ (inquit) ἡ σύμφωνος τῷ ἀρχόντῳ, ἡ τῷ ἀρχόντῳ ἀμυνία: Pulcra, & consonans est magistratus, ac subditorum harmonia: quippe quā soluta, sequitur ἀταξία, & perturbatio omnium Reipublicæ ordinum. Sed & paulò aliter à quibusdam Symbolum hoc Traiani explicatur: qui amicis incusantibus, quòd parum memor maiestatis Imperatoriæ, nimis se familiare præberet omnibus: Talem (inquit) præstabo Imperatorem priuatis: qualem optare ipse priuatus. Porro alia quædam Traiani Cæsaris apophthegmata memoria dignissima refert Xiphilinus è Dione: ut quod in Senatu dixit: nullum se vnquam virum bonum malè habiturum, nedum occisurum. Item & illud, quòd præfecto pratorio mandauit, porrecto gladio: Accipe (inquit) & gladium hunc pro me, si rectè impero; sin minus, contra me distinge. Sed & eiusdem Cæsaris Sym-

bolum illud recensetur: quod fiscum appellauit lienem: quoniam eo crescente reliqui artus contabescunt. Vnde Plinius in Panegyrico ad Traianum: Quæ (inquit) gloria tua est præcipua, sæpè vincitur fiscus: cuius mala causa nunquam est, nisi sub bono principe. Cum quo congruit Cassiodori illud: Fit interdum causa mala fisci: vt bonus princeps esse videatur. Rarò enim vtrumque hoc sub administratione perfectum est: vt & fiscus cresceret: & priuata vtilitas nulla perferret damna. De hoc Emblema tale est apud Alciatum:

Humani quod splen est corporis, in populi re

Hoc Caesar fiscum dixerat esse suum.

Splene aucto reliqui tabescunt corporis artus:

Fisco aucto arguitur ciuica pauperies.

Symbolum XV.

ÆLII HADRIANI CÆSA-

R I S.

[Colz.

[Golz. Sic gesturus sum principatum, ut sciam
rem populi esse, non meam priuatam.]

*Quem sua non tam vota mouent, quam publica; quiq[ue]
NON SIBI, SED POPVLO consulit,
ille placet.*

Scritbit Dion, Hadrianum Cæsarem frequē-
ter in Senatu dicere solitum fuisse: Impe-
rium se ita administraturum: ut sciret REM
PVBLICAM ESSE, NON SVAM. ἔπος
(inquit) διοικῶ τὴν ἀρχὴν: ὥς ἑταίρως, ὅτι ἔχῃ
τῶν ἐμῶν τὰ κοινὰ, ἀλλὰ τῶν ἀρχαίων ἐπι-
μέλῃ. Quod & Seneca præcipit libro de
Clement. i. Princeps (inquit) existimet, non
Rempublicam suam: sed potius se esse Reipu-
blicæ. Nam, secundum Liuium, Respublica
incolumis res seruat priuatas. Nimirum hoc
vno rex potissimum differt à tyranno: qui
summum crimen putat; populum, aut Rem-
publicam esse diuitem, teste Isocrate. Prin-
ceps verò, & rex bonus NON TAM SIBI,
QVAM POPVLO consulit: eorumque, qui-
bus præest, commodis, vtilitatique seruit.
Sic M. Cicero in Orat. Agrar. ad pop. Si (in-
quit) consulis populo: remouete à suspitione
alicuius tui commodi. fac fidem, te nihil, nisi
populi vtilitatem, & fructum quærere. Et ad

Q. Fratrem : Huc omnia referenda sunt ab ijs, qui præsunt alijs: vt qui eorum in imperio erunt, sint quàm beatissimi. Et paulò ante: Principi omnium, quibus præest, salutem, liberos, famam, fortunas esse carissimas decet. Et Plato de Repub. Qui præsunt Reipublicæ: vtilitatem ciuium sic tueantur: vt quicquid agunt, ad eam referant; obliti commodorum suorum. Vt enim tutela, sic procuratio Reipublicæ, ad vtilitatem eorum, qui commissi sunt, non ad eorum, quibus commissi sunt, gerenda est. Sic & Seneca in Troade monet:

Præferre patriam liberis regem decet.

Et Claudianus ad Honorium:

Tucinem, patremq; geras: tu consule cunctis,

Nectibi: nectuate moueant, sed publica vota.

Sic Fl. Vopiscus in Tacito scribit: principem omnibus tanquam patrem consulere debere. Quoniam ingens est gloria morientis principis; Rempublicam magis amare, quàm liberos. Quomodo & P. Scipio Nasica patriam cognationi præferens; quicquid publicè salutare non esset; priuatim alienum existimauit: ob quam virtutem primus omnium absens Pontifex Maximus factus est: auctore C. Vellejo Paterculo. Quò etiam Plautinum illud pertinet in Trinummo: quo monetur, ne magistra-

gistratus pauciorum gratiam faciat pluris, quam id
quod profit pluribus. Plurimum verò interest
Reipublicæ, locupletes habere subditos, vt Iu-
risconsultus loquitur. Quandoquidem, vt
Isocrates monet: *ἅπαντα τὰ τῶν οἰκουμένων πόλιν, οἰ-
κῶν τῶν ἡγεῶν βασιλευμένων ὅτιν*: id est, singulo-
rum facultates, & copia, sunt diuitiæ ciuitatis,
vt Cicero loquitur. Nam si quidem ciuitas,
aut Respublica sit felix, ac beata; omnia bene
habent: quippe in qua insunt omnia: hac sal-
ua, cuncta seruantur: hac pereunte, nihil non
pessum it: vt rectè dixit Græcus ille vir sapi-
ens. Quare publica ciuitatis negocia omni-
um existimare maxima oportet: quò feliciter
illa augeantur: neque potentiam sibi compa-
rare priuatam, præter bonum publicum. Ne-
que enim vllæ opes aut certiores sunt, aut vti-
liores: quàm quæ sunt apud subditos: hæ solæ
stabiles, firmæque permanent: quibus prin-
ceps, vbi necessitas postulat, vtatur, ac fruatur:
cum voluntate, & studio subditorum. Quod
rectè ita intellexit Constantius Chlorus Im-
perator: qui ingentem auri vim, propter Dio-
cletiani, & Maximiani criminationes, ad nu-
tum ipsius à subditis certatim, atque promptè
collatam in Gallia; domum his cunctanti-
bus, & Imperatori suo gratificari cupientibus,

reportari iussit. Quod nimirū eius nusquam
tutior custodia; nusquam ex ea fructus maior,
quàm apud subditos, capi posse videretur: à
quibus, quoties opus foret, cum centuplo foe-
nore, & cum maximis vsuris repeti ea posset.
Sic & Constans Imperator opes publicas me-
lius à priuatis compluribus haberi censuit:
quàm intra vnum principis claustrum reser-
uari. Nec ab his dissentit Isocrateū illud prae-
ceptum ad Nicoclem: σημειον ἔστω σοι τὸ χαλῶς
βασιλεύειν: εἰὰν τὰς ἀρχομένους ὀρεῖαι εὐπωρότερος, καὶ
σποφρονετέρος γινόμενός, ἀλλὰ τίς σε ὀπιμέλειαν:
Sit argumentum hoc tibi boni, & felicitis im-
perij: vbi subditos cura tua locupletiores, o-
pulentioresque factos esse intellexeris. Sic Ar-
taxerxes ille, Magni Xerxis filius, regalius esse
dixit dare, quàm accipere. Et Ptolemæus, La-
gi filius, magis ait decere regem, ditare sub-
ditos, quàm ipsum diuitem esse. Quò
etiam pertinet colophon ille legum
XII. Tab. Salus populi, su-
prema lex esto.

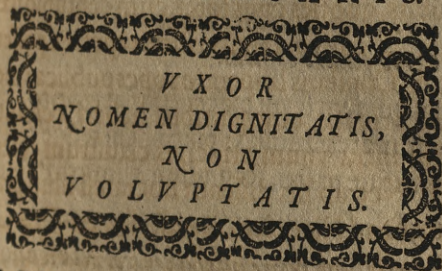
OS SO

Symbo-

Symbolum XVI.

L. ÆLII CÆSARIS.

SI DIGNITATIS VXOR est NOMEN
Nomen voluptatis cur hoc fiat malum? (bonum;

L. Ælius Cæsar quum peregrinis esset dedicatus voluptatibus; vxori apud se conquirenti: Patere (inquit) me per alias sic exercere cupiditates meas. VXOR enim DIGNITATIS NOMEN EST, NON VOLUPTATIS. Rectè ille quidem vxori non tam voluptatis, quàm dignitatis suæ rationem habendam esse voluit: quum, vt Seneca ait in Octauia:

*Probitas, fides, mores, pudorq; coniugis
Placeant marito.*

Quæ firmamentum est familiæ, vt Afranius dixit: & vt Menander: πῶς ἅλιν οἰκίαν, id est, guber.

gubernaculum domus. Cuius sanè, vt Flaccus canit:

*Dos est magna, parentium
Virtus, & metuens alterius viri,
Certo fœdere castitas.*

Quæ quidem si vni placere studet marito, cuius est mater familiâs: piè ea, sanè teque facit: eodemque pacto, secundum Mimum Publij:

Casta ad virum matrona parendo imperat:
quâdo scilicet rex regina suus placet, vt est apud Plautum.

*Nam facit ipsa suis interdum fœmina factis,
Morigerisq; modis, & mundo corpore culta;
Vt facile insuescat secum vir degere vitam:*

quemadmodum Lucretius cecinit. At verò L. Ælius Cæsar, quòd omnem sibi indulget voluptatem: quam vxori prohibitam esse vult: id præter omnem rationem facit. Quoniam iniquum est, vt Vlpianus ait; si maritus ab vxore exigat pudicitiam, quam ipse non exhibeat. Quum eadem a viro, quæ ab vxore, debeatur castimonia, secundum Ambrosiũ: licet aliàs adulter sit amator plerumq; in suam vxorem ardentior: vt Sextus scribit apud Hieronymum. Itaque vt vxor contenta est, quæ bona est, vno viro: ita quò minus vir vna vxore sit contentus,

tentus, nulla suadet ratio: sicut rectè hoc argumentatur Syra apud Plautum in Mercatore. Nam cum vxore, secundum Euripidem, in eodem consenescere lecto, iustum est. Sic nimirum vxor ea futura est; *quæ non vereatur viri*: qualem optandam esse monet Afranius apud Nonium. De quo ita Naso Poëta scribit lib. de remed. 2.

Nulla sit; ut placeas aliena, cura, puella:

Fac sed, ut è multis illa sit una, tibi.

Et Propertius lib. 2. Eleg.

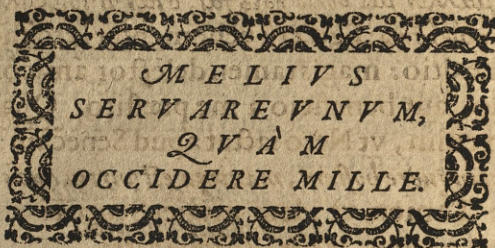
Felix Admeti coniux, & lectus Ulyssis;

Et quæcumq; viri sæmina limen amat.

Quò etiam referri debet præceptum illud Aristotelem in Oeconomicis: Maximus est honor mulieri castæ: si viderit virum sibi castum & fidum esse: & nihil magis curare, quàm ut castam, & fidam habeat vxorem. Item hoc eiusdem: Cultor Musarum dominus, multos Musicos facit: Sic vir voluptuarius vxorē facit voluptuariam: amator verò probitatis, & decoris, probam ac decentem.

Symbolum XVII.
M. ANTONINI PII.

[Golz. Vellem me sine Senatorio sanguine imperium transigere.

Item: Honestius est Cæsari, vnum ciuem seruari, quàm mille hostes occidi.]

*Pulcrus est, VNUMCIUE SERVARE, monarcha:
Hostes QUAM forti CAEDERE MILLE
manu.*

QVod Scipio ille Africanus dicere solitus fuit: MALLE SE VNUM CIVEM SERVARE, QUAM MILLE HOSTES OCCIDERE: hoc Symboli loco postea v-surpasse scribitur M. Antoninus Pius Cæsar. *καλίων (inquit) πολιτικῶν ἐκ σωζέειν, ἢ χλῖος τῶν πολεμίων ἀποκτείναι.* Pacem nimirum præferens bello: & in ipso bello sentiens hanc oportere primam esse ducis curam: vt quàm minime

nima
Agel
(inqu
πολ
ἀγαθ
stium
offici
quàm
Ex.

Se

EST
Nequ
dar;
gora.
lens,
vti vi
cund

Bis
Quip
um;
maxi
μεγ
tentia
hoc ap
quos am

nima ciuium iactura pareretur victoria. Sic & Agesilaus apud Xenophontem ἐλλω. δ. ἐγὼ μὲν (inquit) χαίρω ὑπὸ χαίρω, ὅταν ἐθρὸν πικρῶμαι: πολὺ μᾶλλον μοι δοκῶ ἡδεσθαι, ὅταν π. τοῖς φίλοις ἀγαθὸν ἐμὲ λίσσῃ: Ego, et si vehementer lætor hostium exitio: magis tamen delector amicorum officio, aut beneficio à me præstito. Quamquam enim, vt Nero iactat apud Senecam:

Extinguere hostem, maxima est virtus ducis:

Tamen, vt idem monet Seneca:

Seruare ciues, maior est patria patri.

Et, vt in Hercule furente scribit:

Est regis alti, spiritum regi dare.

Neque enim princeps ideò creatus est, vt lædat; sed potius, vt iuuat subditos, teste Pythagora. Et quoniam victoria est natura & insolens, & superba; vt moderatè ea non semper vt victor aut velit, aut possit: profecundò is, secundum Publium:

Bis vincit, qui se vincit in victoria.

Quippe qui & hostem vincit, & animum suum: quæ, vt Plato ait, omnium optima, & maxima est victoria, εαυτὸν νικᾷν (inquit Plato) μέγιστη, καὶ χαλίστη νίκη. Secundum quam sententiam etiam Philto ille senex pronunciat hoc apud Plaurum: *Qui animum vinct, quam quos animus, semper probiores clucnt.* Et M. Cicerone

cero pro M. Marcello: Animum vincere, iracundiam cohibere, victoriam temperare, aduersarium nobilitate, ingenio, virtute praestantem, non modò extollere iacentem: sed etiam amplificare eius pristinam dignitatem: hæc qui faciat, non ego eum summis viris comparo: sed similitum Deo iudico. Sic & C. Julius Cæsar de bello Alexandrino: Nihil (inquit) libentiùs facere debet Imperator: quàm supplicibus ignoscere. Et Theodosius II. Imperator amicis percunctantibus, cur neminem eorum, à quibus læsus foret, morti daret: Vtinam (inquit) liceret mihi etiam vitæ reddere mortuos. Sic nimirum:

Effugere cupiditatem, regnum est vincere, vt Mimus habet. Neque vlla victoria illustrior esse potest; quàm quum victus vinet, vincitur victor: Tam generosum certamē quisquis secum ipse decertauerit: meritò felix putandus est. Neque verò tam voce, & sermone, quàm re ipsa, & veritate expressit hoc Symbolum optimus, atque humanissimus princeps: qui, vt Dion scribit: ὁ δὲ ἐν τῇ ἀρχῇ, ὁ δὲ ἐν τῇ πόλει, ἀλλὰ τοὺς ἀπαιτούμενους τοὺς τοὺς, καὶ ἄλλους, id est, nemini vnquam in vita asper, aut molestus; sed erga omnes fuit beneficus, & clemēs. Vnde meritò & Augustus, & Pius à Senatu appellata.

pellat
est,
bene
pro
Sice
Xen
rum,
quer
us re
re ex
bene
argu
felic
& po
quas
sis:
mon
Mar
Fall
Ser
Qu
tentia

pellatus est. Neque enim solum se ipsum, hoc est, iram, & cupiditatem suam, verum etiam benefactorem beneficijs vincere studuit: quæ profecto duæ sunt longè pulcherrimæ victoriæ. Sic enim Græcus ille vir sapiens: νίχη (inquit) δὴν χάλισται, ἐαυτὸν, καὶ τὸ εὖ ποιεῖν ἀνίκηται. Et Xenophon honestius esse dicit regi, beneficiorum, quàm trophæorum multitudinem relinquere: τῷ βασιλεῖ (ait) χάλιστον ὅτι τὸ τῷ χαίταιν ἀπολιπεῖν, ἢ τροπαίων πληθεῖν. Et Anaxilaus rex hoc vnum regibus felicissimum euenire existimabat: quod à nemine vinci possent beneficijs: quum nullum sit certius felicitatis argumentum: quàm posse quàm plurimos felices facere. Peruersa enim magnitudinis, & potestatis aestimatio est, iniurijs vires metiri: quas foedissimum est nō repellere, quum possis: illud verò amplitudinis certum est testimonium, omnes beneficentia promereri. Sic Martialis ad Domitianum Cæsarem scribens:

Esse (inquit) tu Cæsar amicus:

Nulla ducis virtus pulchrior esse potest.

Et Claudianus:

Fallitur, egregio quisquis sub principe credit

Servitium: nunquam libertas gratior exstat,

Quam sub rege pio. Quod pertinet etiam sententia illa Ouidij de Ponto lib. 2.

Comme-

Conueniens homini est, hominē seruare, voluptas:

Et melius nulla queritur arte fauor.

Et C. Plinius Secundi hæc lib. 2. cap. 6. Deus est mortali mortalem iuuare: & hæc ad æternam gloriam via. Cæterum cognata est huic Symbolo communis illa, & in iuris æquitatisque officina passim vsurpata sententia: Melius esse, mille dimittere nocentes: quàm vnum punire innocentem. Quam sententiam re ipsa, & facto comprobarunt summi illi Imperatores Theodosius, Arcadius, & Honorius: qui Rufino præfecto prætorio ita rescripserunt: se nolle quenquam de populo subijci pœnæ: qui procacitate linguæ, aut maledicto in se peccasset. Quoniam si opprobrium ex leuitate processerit, negligendum: si ex furore, aut insania, condolendum: si denique ab iniuria, remittendum sit. De Antonino Pio sic scribit C. Erasmus Lætus in Cæsaribus Italicis:

Symbolon ore gerit, magnus quod Scipio clarum

Romanis solitus dicere sepe fuit:

Vnum malle quidem bello seruare colonum:

Quàm sese hostiles perdere mille viros.

Item:

Agrorum restatus opes se malle: feroci

Quàm bello dubios vincere posse viros.

Item:

SYMBOLA.

Item:

Otia sectanti minuisse salaria fertur:

Conantiq; nihil premia danda negat:

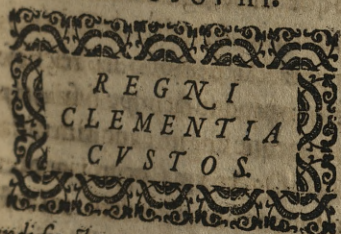
Indignum referens, si arrodant publica, nulla

Publica qui prorsus commoditate inuent.

Symbolum XIIIX.

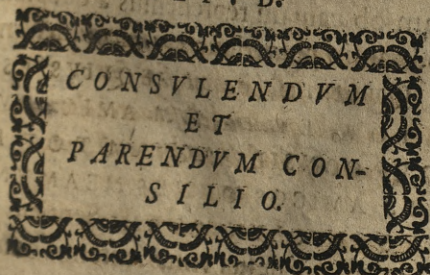
M. AVRELII ANTONINI

PHILOSOPHI.

Cum mundi sit REGNI CLEMENTIA CV-
Nec virtus maior Principis esse potest. (STOS.)

ALIVD.

E

[Golz.]

[Colz. Equius est, me tot talium amicorum
consilium, quàm tot tales meam vnus vo-
luntatem sequi.]

*Consilio quicumque suo sapit, haud sapit ille:
Consilio alterius qui sapit, ille sapit.*

M. Aurelius Antoninus Philosophus, vt princeps per omnia moderatissimus, ita Imperator fuit fortissimus: qui præter alia hoc quoque tulit elogium: quod Dion & Suidas refert: ὅτι ὁμοίῳ καὶ πάντων ἐγένετο: καὶ ἐδὲν ἀλλοιῶθι: ἀληθῶς ἀγαθὸς ἀνὴρ ὢν, καὶ ἐδὲν πρὸς ποίητον ἔχων: quòd sui semper similis in omnibus fuerit: neque vlla in re vnquam variabilis, aut mutabilis: re vera bonus vir; nec quicquam habens simulati. Is verò tantus, & tam prudens Imperator, nec in bellicis rebus, nec in ciuilibus negocijs, quicquam agere solitus fuit sine consilio Senatus, & Iurisperitorum. Quam ob causam reprehensus à quopiam, quòd nimio plus tribueret amicorum consilij: QVANTO (inquit) AEQVIVS EST, ME TOT, ET TALIVM AMICORYM SEQVI CONSILIA: QVAM TOT ET TALES AMICOS OMNES MEAM VNI-VS SEQVI VOLVNTATEM. Sentiens nimirū; cum, qui de sua vnus sententia omnia

gerit,

gerit, superbum magis, quàm sapientem iudicandum esse: vt verè omnino, & grauitè hoc dixit T. Linius lib. 4. Dec. 5. Nam, vt Plautus ait in Milite: *Nemo solus sapit.* Et, vt Creon apud Euripidem in Phœnissis: *εἰς αὐτὸν ὃ πᾶν ὁρᾷ.* Vnus vir non videt omnia. Plus enim vident oculi, quàm oculus. *Sibi verò placere, infelix est insania*, vt Sophocles docet in Antigona. Quippe quæ arrogantia est: quam Sotades rectè nominat hinnitum stultitiæ. Quod fit, vt sapientibus, & fidis consiliarijs nihil quicquàm sit vtilius ipsis regibus, aut principibus. Quod Cyrus ille Xenophonteus filium admonet Cambysem: *ὃ τὸδε (inquit) χρυσὸν σκήπτρον τὸ πῶ βασιλείαν ἀγασθῶν ἐστίν: ἀλλ' οἱ πολλοὶ φίλοι σκήπτρον βασιλεύσιν ἀληθέστατον, καὶ ἀσφαλέστατον.* Minimè sceptrum aureum id, quo regnum conseruatur: sed amicorum copia regni sceptrum est & verissimum, & tutissimum. Et Socrates ad Nicoclem: *σύμβουλος ἀγαθὸς χρυσώτατον, καὶ περὶ νικῶντα τὸν ἀπάντων κτήματων ἐστίν.* Bonus consiliarius vtilissima, & regi conuenientissima omnium est possessio. Cui respondet Cornelij Taciti illud lib. 20. Nullum maius boni imperij instrumentum est, quàm bonus amicus. Et Sallustij hoc in bello Jugurthino: Non exercitus, neque the-
 E 2 fauri

sauri praesidia regni sunt: verum amici: quos
 neque armis cogere, neq; auro probare queas
 officio, & fide probantur. Quod votum illud
 comprobatur Darij Hystaspis regis Persarum:
 qui quum in manu haberet pomum Punicum:
 nihil se magis optare fassus est: quam vt tot
 Zopyros haberet: quot grana haberet pomum
 istud Punicum. Quemadmodum & Agame-
 mnon apud Homerum, decem Nestores optat:
 quorum si habeat copiam: Troiam facile ex-
 pugnari posse sperat. Quod etiam laudi da-
 tur Alexandro Severo Imperatori: qui nihil
 vnquam rei maioris decernere solitus fuit, sine
 XII. Iurisperitis: in quorum numero Vlpia-
 nus, & multi alij disciplinae huius illis tempo-
 ribus principes fuerunt. Sed & aliud eius-
 dem Caesaris Symbolum à quibusdam refer-
 tur: NIHIL MAGIS COMMENDARE
 IMPERATOREM ROMANVM GENTI-
 BVS, QVAM CLEMENTIAM. Quem-
 admodum Dion quoque verba eiusdem hanc
 refert: *μάλιστα μὴ ἐκείνοι εἰς ἀρχῆς μὴ καὶ ἀνι-
 δρώως ἤλασαν: ὅσοι μὴ φόβον ἐξ ἀμότητος τὰς τῶν
 ἀρχομένων ψυχὰς ἐπέσταν:* Qui non tam me-
 tum ex crudelitate, quam amorem ex bonita-
 te, animis subditorum indiderunt: hi maxi-
 me absque periculo ad summum regni decus,
 & fa-

& fastigium peruenerunt. Sic & Appius apud
Sallustium: Equidem (inquit) cuncta impe-
ria crudelia, magis acerba, quàm diuturna ar-
bitror: neque quenquam in multis metuen-
dum esse: quin ad eum ex multis formido re-
cidat. Eam vitam bellum æternum, & anceps
gerere: quoniam neque aduersus, neque à ter-
go, aut lateribus tutus sis: semper in periculo,
aut metu agites. Contrà qui benignitate, &
clementia imperium temperauere: his læta,
& candida omnia visa: etiam hostes & quio-
res, quàm alijs ciues. Sic nimirum verum est,
quod Seneca scribit in Octauia:

Magnum timoris remedium clementia.

Nam vt omnibus odio est crudelitas, & sæui-
tia: ita amor pietas, & clementia. Hinc Dio-
cletianus Imperator interrogatus: quæ nam
esset potissima dos in principe: respondit, li-
beralitas & clementia. Ex quo rectè à Clau-
diano **MONDI CLEMENTIA CVSTOS**
nominatur. Cuius de eadem virtute pulcer-
rimum hoc extat præceptum in Panegyrico
Honorij quarto:

*Sis pius in primis, nam quum vincamur in omni
Munere; sola deos aequat clementia nobis.*

Quam sententiam Poëta mutuatus esse vide-
tur ex M. Tullio Cicerone: qui pro Q. Ligatio

sic scribit: Homines ad deos nulla re propius
 accedunt, quàm salutem hominibus dando.
 Et lib. 1. Offic. Nihil est laudabilius: nihil ma-
 gno, & præclaro viro dignius, placabilitate &
 clementia. Sic Terentius in Adelphis: *Facili-
 tate nihil homini melius, aut clementia.* Et Sene-
 ca: Omnibus hominibus necessaria est cle-
 mentia: maximè autem decora Imperatorib.
 Caterùm quàm clemens is fuerit, & placabilis
 princeps: satis hoc declarat exemplum Cassi:
 quem hostem sibi factum occidi passus est, nō
 iussit occidi: occisum autem postea doluit
 vehementer: quum subindè diceret: voluisse
 se imperare, sine sanguine Imperatorio. Sed
 & idē Antoninus Imperator fertur in ore fre-
 quenter habuisse Platonis illud dictum: Tunc
 florent Respublicæ: quando vel Philosophus
 regit, vel rex philosophatur. Ex quo etiam
 philosophi cognomen tū accepit. Græca ver-
 ba hæc sunt apud Platonem in Dialoگو quin-
 to de Repub. siue de Iusto: εἰ μὴ ἢ οἱ φιλόσοφοι
 βασιλεύωσιν ἐν ταῖς πόλεσιν: ἢ οἱ βασιλεῖς πενυ-
 χῆ δυνάσται λεγόμενοι φιλοσοφῶσιν: οὐκ ἐπιχα-
 ρῶν παῦλα ταῖς πόλεσιν. Sic Aristoteles lib. 2.
 Rhetoric. Vbi præses est philosophus: ibi felix
 est ciuitas. Et Musonius: μὴ οἷς ἄλλω πνὶ μάλ-
 λον περὶ σῆκεῖν φιλοσοφεῖν, ἢ τῶν βασιλεῖ: μήδ' ἄλλω
 ἔχρει

ἢ χάριν μάλλον, ἢ ὅτι βασιλεὺς τυγχάνεις ὄν, δεῖ δὲ
 γὰρ δὴ πού τι δυνάμει τὴ βασιλεία σώζειν ανθρώπους,
 καὶ εὐεργετῆν. ἢ δὲ γε σώσονται, καὶ εὐεργετήσονται, καὶ
 ὑπὸ τῆς αὐτῆς, πῶς ἀγαθὸν ἀνθρώπων, πῶς καὶ καλόν, καὶ πῶς
 μὴ ἀφελίμῳ, πῶς δὲ βλαβερὸν, καὶ συμφερόν γε, καὶ ἀ-
 σμυκτόν. Ne tibi persuadeas cuiquam esse ma-
 gis, quàm regi philosophandum: neque id ob
 aliam causam magis, quàm quia rex est. Si-
 quidem regis est, posse homines conseruare,
 & beneficijs afficere: quod qui facturus est;
 eum necesse est, scire: quid homini bonum,
 aut malum sit, quid commodum, aut incom-
 modum: quid vtile, aut inutile. Sed & simile
 extat dictum apud Siracidem cap. 10. Quum
 potentes sapiunt, florent vrbes: vbi prudens
 magistratus est: ibi omnia suo ordine proce-
 dunt.

Symbolum XIX.

L. V E R I

NIL OBITER.

[Golz. Non decet Imperatorem præpropere
 quicquam agere.]

NIL OBITER: *sed, quicquid agit, cunctanter*
id omne

Cæsar agat: sapiens cor mora nempe facit.

MOra omnis odio est, sed facit sapientiam, inquit Mimus ille Publianus. Cui suffragatur Symbolum hoc: NIL OBITER, id est, præter rem, aut propositum: & ut Græci loquuntur: *μὴδὲν ἐν παρόδῳ*: vel, quod idē est, *ἐν παρέρῳ*: Quod à Dione his verbis refertur: *μὴδὲν γὰρ σπατηρὸν αἰσπὰ αὐτοσχιδάζοντα σπάττειν*: Nihil decet Imperatorem obiter facere, Monens nimirum illud, excitandam esse animaduersionem, & diligentiam: ut ne quid temerè, negligenterque agat princeps: sed ad res considerandas vel maximè in imperio adhibeat & tempus, & diligentiam: *ne ulla cauendi occasio dimittatur*, secundum Publium: *πᾶσι γὰρ ὅ, τι πωδάζεται*, præstò est, quodcunque sedulo agitur; ut Euripides scribit in Supplicib. Et, secundum Varronem, Diifacientes adiuuant. Nam ut nullus consiliarius melior est tempore, secundum Nazianzenum, qui ait:

οὐ μὲν γὰρ ἔδεις ἐστὶ βελτίαν ζῶντα:

Ita meherculè diligentia (quo verbo omnia, quæ sunt in cura, attentione animi, cogitatione, vigilantia, labore complectimur) cum in
omni-

omnib. rebus; tūm maximē in Repub. admi-
nistranda plurimum valet; hæc præcipuē co-
lenda est omnibus: hæc semper adhibenda:
hæc nihil est, quod nō assequatur, auctore Tul-
lio: ἡ γὰρ εὐλαβεία πᾶσι πάντα, vt Aristopha-
nes vult. Et, vt Antiphanes:

τῆς ἐπιμελείας δὲ λὰ πάντα γίνεται.

Subiecta sunt omnia diligentia.

Sic verū est, quod Sophocles scribit in Oedip.

Προεῖν μὲν οἱ ταχὺς, οὐκ ἀσφαλῆς:

Quisquis sapit celeriter, non tuto sapit.

Nam, vt Publius habet:

Ἀσπίερε ὀπότερ, quod possis deperdere.

Et, vt Linus Andronicus monet, vsquequaq;
sapere oportet: id erit telum acerrimum. Sic
nimirum fit, vt, teste Publio:

Βενὲ ἐκκοιτάτα σὶ ἐκκιδὺν, non occidunt.

Nam perinde sunt res omnes, vt agas, & vt eas ma-
gnifacias, secundum Comicum in Pseudolo.

Et in Persa:

Σὶ quam rem accures sobriē, ac frugaliter;

Solet illa recte sub manus succedere.

Atque adeo, ferme vt quisq; rem accuret suā;

Sic ei procedit: post principia demique si malus,

Aut nequam est, male res vortunt, quas agit:

Sin autem frugi est, eueniunt frugaliter.

Symbolum XX.

L. AVRELII COMMODI

PEDETENTIM.

PAVLATIM.

[Golz. Ab incolumi, quamvis paulatim, negotia perfici possunt: à mortuo nihil.]

*Quis sospes est, pedetentim, quod gerit, gerit: v
Qui mortuus, frustra gerit negotium.*

QUOD Symbolo professus est L. Aurelius Commodus Imperator: A SOSPITE NEGOCIUM PAVLATIM, A MORTUO FRVSTRA GERI: hoc ipsum quoque vita, & moribus exprimere voluisse videtur: quum in imperio non modò PAVLATIM omnia, sed incommodè ageret: nemini commodus: at incommodus omnibus: in ijs procurandis, quæ ad Rempublicam pertinent: vt mortuus potius, quàm sospes censendus foret. Cæteroquin in rebus turpibus, ac facinorosis scurra magis, aut gladiator cōmodus: quàm princeps, aut imperator: licet is apud

is apud Senatum populumq; Romanum res imperij, & totius orbis terrarum, magnæ semper sibi curæ fore sanctè receperit: patre iam defuncto, & Deo cœlite facto. ὁ μὲν πατήρ (inquit) εἰς θεῶν ἀναπλάσ. πατὸς ἦδ' ἡ, καὶ σὺ ἐπὶ θεῶν: ἡ μὲν δὲ καὶ μέλιν' ἔχει ἀνθρώποις, καὶ τὰ θεῶν διδουμένη. Sed & idē Cæsar morbo aliquando oppressus dixisse fertur: principem sanum mori debere, non infirmum: quod plerosque ante se Imperatores violenta, non sua morte obiisse intelligeret: quam & ipsam mortem, ut brevem simul, atque inexpectatam, C. Julius Cæsar optavit, & obtinuit: ut scribit Suetonius in Iulio. Carerum, ut ad Symbolum reuertar, rectius profectò, meo quidem iudicio, dixit Orestes apud Euripidem: cunctationem similē esse frustrationi: τὸ μέλλον (inquit) ἴσως ἀπορρίψῃ. Quippe qua, ut Plautus loquitur in Asinaria, *homines salus frustratur, et fortuna.* Quod & Democritus testatur: quum ait, τὸ αἰεὶ μέλιν', ἀπελίας ποιεῖν τὰς ἀρῆς; quasi dicat, procrastinatione nullas res peragi. Neque enim semper mora est tuta: sed interdum fit cunctatio dispendiosa, ut Columella scribit: Et, ut Fabius, plerunque sera pro nullis sunt. Sic Manilius: *Mora sepe malorum Dat causas.* Et Iulius Cæsar apud Lucanum:

Tolle

Tolle moras: semper nocuit differre paratis.
 Nam verum est Vegetij illud: qui in rebus bel-
 licis celeritatem ampliolem prodesse solere,
 quàm virtutem, dicit. Vnde quum Pompeius
 aciem instructam apud Pharsalum inibi con-
 sistere, & hostem operiri iussisset: Cæsar dixit
 illum errasse: qui vim, & impetum animorū,
 ad incurSIONem paratorum, mora relaxasset.
 Maximè verò in discordijs ciuilibus nihil est
 festinatione tutius: vbi facto magis, quàm
 consulto opus est: vt Cornelius Tacitus vult.
 Sed & notum est Accij illud apud Nonium:

Multa plerunque amitti tarditie, & socordia.

Et Nasonis hoc:

Tu propera, nec te venturas differ in horas:

Qui non est hodiè, cras minùs aptus erit.

Symbolum XXI.

P. HELVII PERTINACIS.

[Colz. Sanctius est inopem Rempub. obtinere,
 quàm ad diuitiarum cumulum per discrimi-
 num atque dedecorum vestigia peruenire.]

Si pæna

Si poena petitur, quæ peti grauior potest,

Quam seruitus? sic MILITEMVS strenui:

In seruitutem cadere de regno graue est.

Acerba namque homini est ingenno seruitus;

Lucunda si libertas forsan est minus.

Familia P. Heluio Pertinaci Casari dictum hoc fuit: NON PERINDE GRATAM ESSE HOMINIBVS LIBERTATEM, QUAM MOLESTAM SERVITUTEM. Quod Græcè ita sonat: *μὴ ὅμοίως εὐφραίνει εὐθετεία, ὥς λυτὴν δ' ἀλεία.* Sed M. Cicero in Officijs paulo hoc aliter dixit: Acriores (inquit) sunt morsus intermissæ libertatis, quàm retentæ. Significans nimirum hoc, acrius desiderari libertatem, ad tempus amissam: perinde vt cibi magis delectant ij, quibus diu non usus fueris. Itaque vt à Reipublicæ corpore iugum acerbissimum repelleret seruitutis: afficitus ad imperium, Symbolum hoc dedit Militum Tribuno: MILITEMVS. Sentiens ille, populum Romanum seruire fas non esse: quem dii immortales, vt cum Tullio loquar, omnibus gentibus imperare voluerint: & cuius propria, & quasi peculiaris sit libertas: eamq; ob causam nullum omnino casum pro libertate eius, & dignitate patriæ Imperatori non ferent.

ferendum esse: ac eum quiduis potius facere:
& vel in bello emori oportere: quam seruire,
aut in seruitute viuere. Mors enim, vt Cicero
docet, seruituti anteponenda est: qua nihil est
foedius, aut miserius: quam ad decus, & li-
bertatem nati simus: quam aut tenere, aut
cū libertate mori debemus: vt est in Philip. 3.
Et in Philip. 2. Pax est tranquilla libertas: ser-
uitus postremum malorum omnium: non
modò bello, sed morte etiam repellendum.
Et Philip. 10. Ita præclara est recuperatio liber-
tatis: vt ne mors quidem sit in repetenda li-
bertate fugienda. Cui respondet Plautinum
illud in Amphitruone:

Omni malo, & omni exitio peior seruitus.

Quem Iupiter odit, seruum hunc primum facit.

Itemque hoc Sallustianum: Potior periculosa
libertas quieto seruitio. Sic Paulus Iuricon-
sultus: Libertas (inquit) est res inæstimabilis.
Et Seneca in epist. 105. Non potest paruo con-
stare libertas: hanc si magno æstimas, omnia
paruo æstimanda sunt. Et epist. 76. Inæstima-
bile bonum est, suum fieri. Sic & Cæsar de bel.
Gall. lib. 2. Omnes homines natura student
libertati. Et Q. Curtius lib. 6. Liberis pretium
seruitutis ingratum est. Porro natura fit, vt
multò magis homines fugiant mala; quam
sequan-

sequantur bona. Nam neque tam honesta expetunt, quam denitant turpia. Quis enim honorem, quis gloriam, quis laudem, quis ullum decus tam vnquam expetat: quam vt ignominiam, infamiam, contumeliam, dedecus fugiat: quarum rerum dolor grauis est? Causa est, secundum Tullium; quod hominum genus quidem ad honestatem natum est: sed malo cultu, prauisque opinionibus corruptū. Quod fit, vt honestatem omnes intueri non possint: si praesertim ab ea longissimè moribus, & vita, & studijs deflexerint. Sed & carento homines magis, quam fruendo intelligunt bona sua. Nam &, secundum Flaccum:

Virtutem incolumem odimus.

Sublatam ex oculis querimus inuidi.

Et, vt Plautus ait in Captiuis:

Tum denique omnes nostra intelligimus bona;

Quum, quae in potestate habuimus, ea amisimus.

Sic Augustinus: Non sic sapit lucrum, quam dolet damnum. Sic & grauitas morbi facit, vt medicina egeamus: eaque nunc appareat: cuius vim non sentiebamus, quum valebamus: auctore Cicerone in epist.

famil. lib. 9.

Symbolum XXII.
M. DIDII IULIANI

[Colz. Et si alterum pedem in sepulcro haberem, adhuc addiscere vellem.]

IN PRECIO PRECIVM est, Sic non virtute potestas

Sapius, at precio venit, & ere fides.

M. Didius Iulianus quum homo esset pecuniosissimus: primus à militibus imperium Romanum mercatus fuisse scribitur: licitante contra eum Sulpitiano intra castra: sed eo rursus pollicente: OMNIA SE DATVRVM, QVAE VELLENT. πάντα (inquit) δώσω, ὅσα βέλεται. πάντῃς καὶ χρυσίου καὶ ἀργυρίου πεπληρωμένον: ut auctor est Herodianus. Neque aliud vllum eius apophthegma legitur. Pecunia obedire omnia dixit: & IN PRECIO PRECIVM esse: quod qui in numerato non habet: in precio non est. Nam, ut Flaccus canit:

Virtus,

*Virtus, fama, decus, diuina humanaq; pulcris
 Diuitijs parent: quas qui construxerit, ille
 Claruerit, fortis, iustus, sapiens, bonus, & rex:
 Et quicquid volet.*

Et Polynices, tyrannidis affectator, apud Se-
 necam in Thebaide:

Imperia precio quolibet constant bene.

Sic Sallustius: Omnia cum precio honesta.
 Vbi diuitiae carae habentur: ibi omnia bona
 sunt vitia; fides, probitas, pudor, pudicitia.
 Et Cicero in Offic. Male seres habet, quum id,
 quod virtute effici debet, tentatur pecunia.
 Nam &, secundum Tacitum, aurum & opes,
 praecipuae sunt bellorum causa. Hinc Aristo-
 phanes in Pluto:

ἢ τί γ' ἐστὶ λαμπρόν, καὶ χαλόν,

ἢ χαλεπὴ αὐθρόποισι, καὶ σε γίνεται

αἰκαῖα: τὸ πλεῖν γὰρ ἐστὶ ὑπὸ χροῖ.

Si quid eximium est, aut splendidum,

Si quid venustum; hominibus abstergna venit.

PECUNIA: nam pecunie omnia obediunt.

Quod pertinet Naonis illud in Fastis:

IN PRECIO PRECIUM nunc est: dat census
 Census amicitias: pauper ubiq; iacet. (honores,
 Et lib. 2. de arte:

*Aurea nunc verè sunt secula: plurimus auro
 Vanit honos: auro conciliatur amor.*

Quanquàm si rectè considerare, & rectè iudicare volumus:

*Non vi, non numis, EMITVR VIRTUTE
POTESTAS,*

Et sancta melius longa tenaxq; fide:
vt in Didio Iuliano olim scripsimus. Ceterum pecuniæ tyrannidē pulcrè admodum, & eleganter describit Euripides in Bellerophonte: ex quo postremos hos versus ita conuertit M. Cicero, teste Seneca:

*Pecunia ingens generis humani bonum:
Cui non voluptas matrū, aut blande potest
Par esse prolis, non sacer merit is parens.*

Symbolum XXIII.

C. PESCENNI NIGRI.

[Golz. Viuentes laudari irrisio est, maximè ipsius Imperatoris.

Ego viuus placere volo, mortuus etiam laudari.]

Si viuos

Si viuos laudare vetat pudor; ipse PLACERE
 VIVVS, LAVDARI MORTVVS *inde*
 VOLO.

C Pescennius Niger, in Syria ab exercitu
 Imperator appellatus, cuidam panegy-
 ricum sibi de laudibus, & rebus suis gestis re-
 citanti: Scribe (inquit) Marij laudes, aut An-
 nibalis, aut alterius cuiuspiam ducis egregij,
 sed vita defuncti, quem nos imitemur. *το γὰρ
 ζῶντας ἐπικαμιάζειν καὶ ταγέλας ἐστὶ, μάλιστα δὲ τῶν
 αὐτοκράτορας.* EGO VERO PLACERE VIVVS,
 MORTVVS ETIAM LAVDARI VOLO.
 Pulchrè hoc ille, & omninò verè: quum non
 facile quis esse possit laudator, ne videatur a-
 dulator: qui plerunque non tam arrisor est,
 quàm arrofor, vt Seneca dixit: præsertim ve-
 rò principum, aut Imperatorum: à quibus
 vel speratur aliquid, vel timetur: & ad quorū
 non modò sensum, ac voluntatem, sed etiam
 vultum, nutumque omnis conuertenda est o-
 ratio. Semper enim fortunæ magnæ comes
 est adulatio: auctore C. Velleio Paterculo:
 Quò fit, vt ea perpetuum sit malum regum:
 quorum opes sapius assentatio enertit, quàm
 hostis: vt notat Q. Curtius. Nam, vt Xeno-
 phō scribit in Hierone, *ἐδδεις ἐθέλει τυράννης καὶ
 ὀφθαλ-*

ὁφθαλμὸς κατηγορεῖν : nemo facile tyrannum vituperat coram : quoniam non est satis tutum, in eos scribere, qui possunt proscribere : quod exemplo M. Tullij, & Asinij Pollionis, & M. Lucani, & aliorum satis compertum est. Ex quo rectè Plutarchus dixit : principum miseriam non postremam esse : ut ne in morte quidem careant assentatoribus. Quò accedit illud ; quod, ut Naso canit :

Pascitur in viuis liuor, post fata quiescit :

Tunc suus ex merito quemque tuetur honos.

Nam &, secundum Propertium :

Omnia post obitum fingit maiora vetustas :

Maius ab exequijs nomen in ora venit.

Sed & post mortem incorruptius plerumque de alterius virtute iudicatur : quum & sine amore, & sine cupiditate, & rursus sine odio, & sine inuidia iudicatur : ut testis est M. Tullius Cicero. Vnde Pindarus in Pythijs : ὁπιδόμῃ ποτὶ (inquit) αὐχμα δόξας οἶον ὑποχρυσάν ἀνδρῶν διατταν μαρύ, καὶ λογίοις, καὶ αἰδοῖς : Laus, & gloria à tergo sequēs mortales sola herouum mortuorum vitam indicat & oratione, & carmine. Sequi igitur gloria, non appeti debet : ut C. Plinius scribit lib. i. epist. Prodest autem plurimum : herouum laudes publicè post mortem decantari. Nam &, secundum Ouidium :

Carmi-

Carmine fit vinax virtus: &, vt idem Poëta ait:
non paruas animo dat gloria vires: quæ, vt Silius
dixit: fax est mentis honesta. Quò fit, vt & lau-
 data sic virtus crescat: & optimi cuiusque ani-
 mum gloriæ stimulis concitet: vt æmulus esse
 cupiat, atq; imitator studiorum, ac laborum
 pulcerrimorum: quorum comes est laus, &
 gloria sempiterna. Notum est enim Poëta
 eiusdem illud:

Immensum gloria calcar habet.

Et Sallustij hoc: Gloria industria alitur. Et
 Plinij illud in epistolis: Laudare, est acerrimus
 stimulus mouendi. Sic Cicero Tuscul. i. Ho-
 nos alit artes: omnesque incendimur ad stu-
 dia gloria: iacentque ea semper, quæ apud
 quosque improbantur. Et Augustinus: Bo-
 num laudare, nō tam laudato, quàm laudan-
 tibus prodest. Sic apud Athenienses diserto
 cuipiam oratori ex Plebiscito mandabatur:
 vt benè de Repub. meritos ciues, fato defun-
 ctos pro concione laudaret. Quo non modò
 id consequerentur: vt beneficiorum memo-
 res, & grati in mortuos essent: sed vt alios ci-
 ues suos gloriæ dulcedine, qua optimi quique
 facilimè capiuntur, à voluptatibus ad saluta-
 ria patriæ consilia traducerent: & ad res forti-
 ter, animosèque gerendas inuiterent. Quem

finem etiam laudationum C. Pescennius Imperator perspexit : & hoc veluti Symbolo expressit : quum futurum putaret ; vt laudatione eorum post mortē , quorum omnis vita consumpta est in laboribus gloriosis , ad virtutem , & honestatem quā plurimi excitarentur , vel potius incitarentur . Caterū placet mihi Simonidis illud apud Xenophontē in Hierone : qui laudes eas multō iucundissimas esse dicit : quæ allatæ sunt ab his , qui quā maxime liberi sunt : συζχωρῶ (inquit) τὰς ἐπαίνας τοῦ τοῦ ἐλευθερίῳ τὰ πῶν ἡδίστους εἶναι .

Symbolum XXIV.

L. SEPTIMII SEVERI.

[Golz. Turbatam Rempubl. vbique accipi ; pacatam etiam Britannis relinquo.
 παλὴ ἐγένόμην , καὶ ἔδ' ἐν ἐμοὶ λυσι-
 τελεῖ.]

Pace LABOREMVS. Pax fida ministra laboris :
 Pax Cererem nutrit : pacis alumna Ceres.

Quum

Quum P. Helvius Pertinax Imperator fa-
ctus Militum Tribuno Symbolum dedif-
set: MILITEMVS: L. Septimius Seuerus ei
postea in imperio succedens, dari iussit aliud:
LABOREMVS. Illi placuit omen belli: huic
pacis. Pacis enim gratia omne suscipitur bel-
lum: vt in ea sine iniuria cuiusquam viuatur:
qua sublata nec leges, nec iudicia esse possunt:
nec vlla omnino commercia hominum, aut
artificia exerceri. Itaque dulce est nomen pa-
cis: res verò ipsa tum iucunda, tum salutaris:
qua non modò ij, quibus sensum natura de-
dit; sed etiam tecta, atque agri latari viden-
tur: vt M. Cicero scribit de leg. Agr. ad popu-
lum contra Rullum. Hac nimirum est ama-
bilis illa, & perhumana Dea: quæ, secundum
Philemonem, nuptias, festa, cognatos, libe-
ros, amicos, diuitias, sanitatem, annonam,
vinum, omnem denique voluptatem parit
hominibus. Sic enim ait in Pyrrho:

ἡ ἐπαφροδίτη, καὶ φιλανθρωπία θεά,
γάμοις, ἐορταῖς, συγγενεῖς, παῖδας, φίλους,
πλῆθυν, υἱέων, οἶτον, οἶνον, ἡδονῶν
εἰρήνῃ παρέχει. τὰντα πάντα αὐτὴ ἐκλήπη,
τέθνηκε κοινῇ πᾶς ὁ τῶν ζώντων βίος.

Ex quo rectè ab Aristophane in Pace ea βαθύ-
πλυστος, καὶ βοτρυόδωρος, ἔμμελα μφόρος appel-
latur.

latur. Quò etiam referendum est Bacchylida apud Stobæum elogium pulcerrimum, in Ser-mone 83. At enim nihil est miserius, aut per-niciosius bello, præsertim ciuili.

*Quippe ubi fas versum, atq. nefas: tot bella per or-
Tam multa scelerum facies: non ullus aratro (bem,
Dignus honos: squalent abductis arua colonis;
Et curuæ rigidum falces constantur in ensem.*

vt Maro canit in Georgicis. Sic nimirum silent leges inter arma: & vt Naso ait: cedit viribus æ-quum: quando ius est in armis, vt Cæsar dixit. Quemadmodum & Marius in bello contra Cimbros gesto; quum mille Camertes ciui-tate donasset: reprehensus à quibusdam, quòd contra leges patriæ fecisset: respondit, se inter armorum strepitus, & classicorum cantus, le-gum vocem audire non potuisse. Placet ita-que Maronianum illud:

Nulla salus bello: pacem te poscimus omnes.

Et Silij hoc alterum:

———— Pax optima rerum

*Quas homini nouisse datum est: pax una trium-
Innumeris potior: pax custodire salutem, (phis
Et ciues equare potens.* ———

Sic Augustinus: Pax maximum homini bo-num: bellum maximum est malum. Quò et-iam pertinet Croesi illa oratio apud Herodo-
tum

tum in Clione: qui Cyro se excusans ob bellū
 iemerē susceptum, & in Deum culpam confe-
 tens: ὅδ' εἰς (inquit) ἔστω ἀνὸντος ὅστις πόλε-
 μον τῷ εἰρήνης αἰρεῖται. ἐν ᾧ γὰρ τῇ οἱ παῖδες
 τὰς πατέρας φάσιν: ὅδ' ἐπὶ οἱ πατέρες τὰς πα-
 τέρων: Nemo tam imprudens est: qui bellum
 præferat paci: quippe in hac liberi parentes, in
 illo parentes sepeliunt liberos. Sed nec alie-
 num me facere arbitror: si huc ascribam em-
 blema nostrum de pace: cuius veluti icon
 est, & imago.

Quæ Dea? Pax. olea cur cingis fronde capillos?

Pacis Concordia nutrix.

Quem gremio puerū fert? Plutū. cur agè? nempe

Pax mater opum veneranda.

Quæ comes hæc, spicas manibus quæ gestat, & v-

Agricultura. quid illa?

(uas?)

Fida comes Pacis soror hæc, & filia. quare?

Pax rerum est optima proma;

Quas ratio victus, & vita postulat usus:

Quid? Pax cum frugibus vnas

Diues alit; pomisq; replet felicibus hortos:

Pax bello præstat, & armis.

Cur? thalamos, & festa colit, citharasq; cho-

Musarum minus alumna.

(rosq;)

Sis bona Dina precor: Pacem te poscimus omnes:

Pax custos una salutis.

Ceterum Seueri Imperatoris (de quo Senatus sic iudicauit, aut nasci eum, aut certè mori non debuiffe) celebratur illud quoque apophthegma, *ὅσα ἔργα ἐγένοντο, καὶ ἔδεν ἐμοὶ λυσιτελεῖν*. Omnia fui, nihil tamen mihi expedit. Et alterum illud, quod ex pedibus laborans ad milites, in quos anima duertit, rebelles dixit: caput imperare, non pedes. Sed nec silentio prætercundum videtur insigne hoc eiusdem elogium, in extremo articulo mortis pronunciatum: Rem publicam (inquit) accepi ubique turbatam: pacatam etiam Britannis relinquo. Equidem imperium ego iam senex, & æger pedibus, Antoninis meis firmum trado, si boni erunt: sin mali, imbecillum. Quæ postrema verba Seuerus Cæsar ex Micipsæ oratione mutatus est apud Sallustium in bello Iugurthino.

Symbolum XXV.

M. AVRELI ANTONINI CA-
RACALLAE.

[Golz.]

[Golz. Quia ob res à me gestas vos mihi inui-
dere scio: in armis supatus sum militum
agmine.]

Si caritas minus, fides vel ciuium;

At uis tueretur ferri, & armorum metus. (LVS.

Sic OMNIS IN FERRO, vel armis est SA-

RESPONSIO.

At caritas magis, fides vel ciuium,

Quam uis tueretur ferri, & armorum metus. (LVS.

Sic NULLA FERRO, nulla in armis est SA-

Seneca in Octauia.

NE. Ferrum tueretur principem. SE. Melius fides.

NE. Decet timeri Cæsarem. SE. At plus diligi.

NE. Metuant necesse est. SE. Quicquid expri-
mitur graue est.

Seneca in Epistola ad Lucilium scribens:

Talis (inquit) est oratio, qualis vita. Et ali-
bi: Imago animi sermo est. Qualis vir, talis
oratio. Sic Democritus Philosophus apud
Laërtium orationem nominat vitæ simula-
crum: ex qua figura, & quasi character ho-
minis cognoscitur. *μῶν γὰρ ὁ λόγος*, Stul-
tus stulta loquitur, ut est apud Euripidem in
Bacchis. Sic nimirum vox hæc Caracallæ Cē-
saris index fuit mentis tytannicæ: cui OMNIS

IN FER-

IN FERRO SALVS EST. Nā, vt Lycus ille tyrannus ait apud Senecā in Hercule furente:

Ius est in armis: opprimit leges pudor:

Quod ciuibus tenere se inuitis sciat,

Strictus tuetur ensis.

Sed errat profectò, vt Comici verbis vtar, mea quidem sententia:

Qui imperium credit grauius esse, aut stabilius,

Vi quod fit: quàm illud, quod amicitia adiungitur.

Nam, secundum Sallustium, regere vi patriam, importunum est: &, secundum Q. Curtium, periculosum est graue imperium. Etenim, vt Seneca ait in Hippodamia:

Malus est minister regij imperij timor.

Et in Troade:

Violenta nemo imperia continuit diu:

Moderata durant.

Et Menelaus apud Euripidem:

Si vela tendas nimium, naus mergitur:

Sed si relaxes rursus, vehitur tutius:

Odit Deus nimis vehementes impetus:

Odere ciues: gravior est moderatio.

Quò fit, vt imperia malè parta, malè gesta, malè retenta ferè obruantur: vt auctor est Liuius. Neque enim vlla vis imperij tanta est: quæ premète metu possit esse diuturna: adeoque beneuolentiæ, vt & perpetuitatis vis est.

maxi-

maxima, metus imbecillitas, teste Cicerone. Sed nec est vlla diuturna possessio, in quã gladio inducimur: vt monet Q. Curtius: neque diu potest, quæ multorum malo exercetur, stare potentia, secundum Senecam. Quod enim regnum est, cui non sit parata ruina, & proculcatio, & dominus, & carnifex? *Cuiquam potest accidere, quod cuiquam potest*: vt idem scribit Seneca. Quæ verò esse potest iucunditas, sublata amicitia: sine qua tutò, & sine metu non viuitur: ne iucundè quidem. Quin imò verò millies perire est melius: quàm in sua ciuitate, sine armorum præsidio, non posse viuere: quoniam præsidium caritate, & beneuolentia ciuium septum oportet esse, non armis, vt Cicero scribit Philip. 2. Præclarè igitur Agesilaus rogatus à quodam, cur Sparta esset sine mœnibus? Ciues armatos, & inter se cõsistentes, satis esse ad vrbis præsidium respondit. Et Antigonus rex amicis suadentibus; vt, si Athenas caperet, firmis eas, & validis munit præsidij: Nullum (inquit) scio præsidium imperij firmitus, aut stabilius: quàm ciuium beneuolentiam. Sic Periander summa ope connitendum esse dixit ijs, qui tutò regnare vellent: vt beneuolentia potius, quàm armis stiparentur. Quò etiam referatur Synesij hoc dictum:

dictum: εὐνοία μόνη, καὶ μάλιστα βασιλέως ὄψιν ἰσχυρὸν φυλακτικέον: Sola beneuolētia subditorum firmissima est regis custodia. Nam verum est Herodoti illud in Thalia: εἴθ' αὖ σοφίας δέη, βίης ἔργον ἔσδ' ἐν: vbi sapientia opus est, ibi vis nihil proficit.

Symbolum XXVI.

P. SEPTIMI GETÆ.

[Golz. Tu qui nulli parcis, potes etiam fratrem occidere.]

NULLA FIDES REGNĪ, *nulla est cōmunio*
Nescit regnandi ius pietatis amor. (sancta:

PUlcere Euripides tyrannidem matrem appellat iniustitia. Et Sophocles in Aiace:

τὸν μὲν τύραννον εὐσεβέων ἑράδιον:

Tyrannum pium esse haud facile est.

Nam, vt Satyrius canit:

Ad scelus, atque nefas, quodcumque est, purpura ducit.

Et Lu-

Et Lucanus:

—— *Virtus, & summa potestas*

Non coeunt facile. ——

Sic Seneca in Thyeste:

Ut nemo doceat fraudis, & sceleris vias,

Regnum docebit. ——

Præcipue verò nulla sancta societas, nec fides regni
est, secundum Ennium.

Quod & Lucanus confirmat his verbis:

NULLA FIDES REGNI socijs; omnisque
Impatiens consortis erit. (potestas)

Et Seneca in Agamemnone:

Nec regna socium ferre, nec tade sciunt.

Cui affine est Ovidianum hoc:

Non bene cum socijs regna, Venusq; manent.

Ex quo rectè Q. Curtius regnum vocat inso-
ciabile. Quod sanè ita verum esse, exemplo
suo comprobavit M. Antoninus Caracalla
Imperator: qui ardens cupiditate regni into-
lerabili, P. Septimium Getam fratrem, socium
atque consortem imperij, quum veneno tol-
lere non posset; clam ferro trucidavit in cu-
biculo. Quod animo prælagisse Getam ad-
huc puerum consentaneum est: quum Bassia-
no, siue ioco, siue seriò dicenti aliquando, o-
mnes liberos occidendos esse: Tunc (inquit)
qui omnes occidis, potes etiam fratrem occi-
dere?

dere? Quare quum Tyranno parricidæ Papi-
 nianus Iuriconsultus, & præfectus prætorio,
 patrocinari nollit: non tam faciliè esse dicens
 excusare, quàm facere parricidium: ab eodem
 paulò pòst is quoq; crudeliter fuit interfectus.
 Longè aliter profectò sentiens vir sapientissi-
 mus: quàm Bassianus iste, de quo dixi: cui sua-
 denti, vt inuidiæ tollendæ, aut saltè mitigandæ
 causæ, Getam fratrem à se occisum appellaret
 Diuum: morem gerens tyrannus parricida:
 Sit (inquit) Diuus, dum non sit viuus. Ad eò
 nescit pietatis iura regnâdi cupiditas, vt ille di-
 xit. Sed verum tamē est, quod Publius monet:
Malè imperando summum imperium amittitur.

Et Seneca:

—— Vbi non est pudor,
*Nec cura iuris, sanctitas, pietas, fides;
 Instabile regnum est.* ——

Symbolum XXVII.

M. OPELII SEVERI
 MACRINI.

[Golz.

[Colz. Dij faxint, vt filius Antonini meritum
effingat: & ego, qui sum pater Antonini, di-
gnus omnibus videar.

M. Opelij Antonini F. Pater quidem curabit, ne
desit imperio: ego autem elaborabo, ne de-
sum nomini Antoninorum.]

Victrix fortuna sapientia, qui sapit, ille

SPERANDO *superat fortunam omnem*, AT-
QUE FERENDO.

Sententia Euripidea est: οἴτεον, καὶ ἐλπίζεον:

FERENDVM, AC SPERANDVM.

Quam Symbolo suo expressit M. Opelius Ma-
crinus Imperator: φέρειν (inquit) τὰς συμφορὰς,
καὶ τὰ ἀσπίπτοις μετεώροις ἀνθρώπων
ἔργον σὺν προνομίᾳ: Ferre arūnas, & casus omnes
moderatè sustinere, prudentis viri munus est,
ac officium. Sic & M. Cicero pro Sestio: Spe-
remus (ait) quod volumus: sed, quod accide-
rit, feramus. Et in epist. fam. Debemus optare
optima: cogitare difficilima: & ferre, quæcun-
que erunt. Quæ sententia hoc disticho com-
prehensa, passim in ore est omnium:

*Optima sperentur: metuantur pessima: sed quæ
Sors tulerit, forti pectore quisque ferat.*

Nam, vt Euripides ait in Oreste:

ὅτι ἐστὶν ἔδδ' εἰ δεινὸν ὥδ' εἰπέν' ἐπ' ὅ,

ἔδ' ἐπ' αὐτῷ, ἔδ' ἐξυμφορεῖ γένηται;
 ἢς οὐκ αὖ ἀράτ' ἀρῶ αἰθρῶ πρὸς φύσιν.

Quos versus Cicero lib. 4. Tuscul. sic reddidit:

Neque tam terribilis ulla fando oratio est;

Neque sors, neque ira cælitum inuectum malum;

Quod non natura humana patiendo ferat.

Rectè igitur Maro:

Quicquid erit, superanda omnis fortuna ferèdo est.

Et Terentius in Phormione:

Quod fors feret, feramus equo animo.

Nam, vt Palladæ illud habet:

εἰ τὸ φέρον σε φέρῃ, ΦΕΡΕ, ΚΑΙ' ΦΕΡΟΥ: εἰ δ' ἄ-
 ρ' ἴσῃ τὸν λυπεῖς, ἔ' τὸ φέρον σε φέρῃ. (ἡ ἀνακλῆς)

Sic fata ferunt benè, FER, SIC FERRE: re-

Si tu ferre dolens, te male fata ferunt. (cufas)

Etenim, vt Euripides monet in Ione: ὅ βιαστέον

τύχῳ: Fortunæ non repugnandum. Et in

Rheso: οἷστέον πλὴν τύχῳ: Sors est sua cuiq. ferèda.

Quandoquidem, vt Plautus ait in Rudente,
animus equus optimum est ærumnæ condimentum.

Sic & Horatius docet in Odis:

Æquam memento rebus in arduis

Servare mentem: non secus in bonis

Ab insolenti temperatam Latitia.

Item:

Sperat infestis, metuit secundis

Alteram sortem benè præparatum *Pectus.*

Et Se.

Et Seneca in Thyeste:

Nemo confidat nimium secundis:

Nemo desperet meliora lapsis.

Et lib. 3. nat. quæst. In secundis nemo confidat: in aduersis nemo deficiat: alternæ sunt vices rerum. Sic Publius:

Fer difficilia, ut facilia leuius feras;

Feras, quod ledit: ut, quod prodest, perferas,

Feras, non culpes, quod mutari non potest.

Similes sententiæ existant innumere, præsertim Græcorum poetarum: cuiusmodi est Euripidis ista in Menalippe:

τὰ τυχεύοντα ὅστις εὖ φέρῃ βροτῆς,

σφόδρὸν νομίζω: σωφρονεῖν τ' ἐμοὶ δοκεῖ:

Rerum euentus quisquis bene fert mortaliū;

Eum ego sapientem, & moderatū hominē iudico.

Et in Antigona:

ὅστις γὰρ πρὸς τὸ πικρὸν εὐλόγῃ φέρῃ

τὸν δ' αἰμῶνι, ὅτ' ἂν μᾶλλον ὅτιν' ὀλέθῃ:

Fors ipsa quod fert, quisquis sic fert leniter,

Cen ratio dicat, multo is est felicior.

Talis est Menandri hæc:

τὰ κοινὰ κοινῶς δ' εἰ φέρειν συμπίπτει:

Communis est ferenda fors communiter.

Item illa:

τῶν τῆς αἰσῆς ἀνδρείως φέρειν:

Amentiam fortune fert fortiter.

Et Alexidis:

σοφῶς μὲν ἀνδρὸς τὰς τύχας ὀρθῶς φέρειν:
Sapientis est, fortunam ferre, ceu decet.

Item Apollodori:

χαλεπὸν τύχης τὸ ὄψαγμα, χαλεπὸν: ἀλλὰ δ' αἰ
 αὐτὴν φέρειν χεῖρ πέποιον, ὥς τ' ὅτ' φορτίον.
*Grave est, grave inquam, fortuna negotium:
 Sed ferre fas est hoc, velut onus, moribus.*

Symbolum XXIIIX.

M. AVR. ANTONINI
 ELAGABALI.

[Golz. Quid melius, quàm ut ipse mihi hæres
 sim, & vxori meæ?]]

*Quid melius, mihi se SVVS HAERES esse labo-
 Sic heres suus ut sis tibi, VIVE TIBI. (rem?)*

Quàm spurca, & nefanda M. Antonini Ela-
 gabali Cæsaris libido, & quàm tetra, ac
 portentosa in omni vita fuerit luxuria: vulgo
 est notum. Ex quo & Sardanapali cognomē-
 tum

tum accepit: quem vita, & moribus expressit:
Epicuri de grege porcus: cui verè fuit, vt Satyricus
canit: in solo viuendi causa palato. Cui quum fa-
 miliaris quidam, immanem hanc detestatus
 luxuriam, fortè obijceret: an non metuat, ne
 sibi aliquando egendū foret: QUID (inquit)
 MELIUS, QVAM VT IPSE MIHI SVVS
 HAERES SIM, ET VXORI MEAE.
 Sentiens nimirum, hominem sibi viuere; &
 genio indulgere, & voluptati suæ obsequi de-
 bere: neque in crastinū cogitare: sed, vt Poëta
 canit, *viuere hodie: quā sera sit nimis vita crastina.*
 Quod qui faciat, *haud multum eum iuuare hære-*
dem: qui sibi sit suus hæres optimus maximus.
 Cum quo congruit Sardanapali illius Assyrij
 Symbolum: quod incidi sibi in busto iussit:

κείν' ἔχω, ὅσ' ἔφαγον, καὶ ἐφύβρισα, καὶ σὺν ἔρωτι
 τέρπ' ἐπαθον: τὰ δ' ἐπολλὰ καὶ ὀλβια πάντα λείψμαι:
 id est, interprete Cicrone lib. 5. Tusc. quæst.

Hæc habeo, quæ edi, quæq; exsaturata libido

Hausit: at illa iacent multa, & præclara relicta.

De quo ita Aristoteles: Quid aliud (inquit) in
 bouis, non in regis sepulcro scriberes. Quò
 pertinet etiam Sotionis illa sententia apud
 Athenæum lib. 8.

— γὰρ ὅς ἐδ' ἐν ἡδίων:

αὐτῇ πατήρ σοι, καὶ πάλιν μήτηρ μόνη;

ἀρετῇ δὲ, ὡς εὖ αἰσθάνομαι τε, καὶ πατριῶν;
 ἔχεις δ' ὅσ' αὖ φάγῃς τε, καὶ πίνῃς μόνα.

— Nil ventre dulcius:

Nam solus est pater, solusq. mater est

Venter; magistratus, virtus, legatio:

Quae comedis, ac bibis, sola haec habes tua.

Nec discrepat ab eo L. Pomponij illud: Ego
 rumorem parui facio, dum sit, rumen quo im-
 ppleam. Et Menandri hoc in Adelphis apud
 Stobaeum: τὸ μὲν τρέφει με, τὸ δ' ἐγὼ κρίνω θεόν.
 Quod me nutrit, Deum hoc ego nunc iudico,
 Quemadmodū & Polyphemus ille apud Eu-
 ripidem in Cyclope ventrem omnium deorū
 maximū nuncupat: cui solise ait sacrificare;

ἔπειθ' ἦν, πλὴν ἐμοί, θεοῖσι δ' ἔτι;

καὶ τῇ μεγίστῃ γὰρ τῇδε δαίμονιν.

ὥς ἔπειθ' ἐγὼ, καὶ φαγεῖν τὰ φ' ἡμέτερα.

Ζεὺς ἔστι τοῖς ἀνθρώποις τοῖσι σὺ φροσι,

λυπεῖν δὲ μὴδὲν αὐτόν:

Id est:

Ego nulli sacrifico, nisi mihi; dijs verò

Nequaquam: & ventri huic deorum maximo.

Nam bibere, & edere per integrum diem,

Hominibus sapientibus est Deus; nullaq.

Seipsum afficere molestia.

Sed aliud profectò est iudicium sapientium,
 & cordatorum hominum: qui edendum esse
 monent,

monent, vt viuas: non viuendum, vt edas: vt
est apud Socratem Xenophontem. Nam, vt
Plutarchus ait, mali idē viuunt, vt edant ac
bibant: boni verò edunt, ac bibunt, vt viuant.

ὅτις δὲ μὴ γὰρ πρὸς χρεῖν ὁρίσται:

ἔσθ' τὰ πλείω τῶν κακῶν ἔχ' ἑαυτῶν:

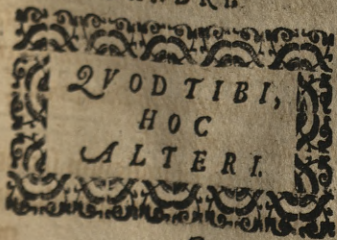
Si nescit imperare ventri quis modum;

Plura is malis mala cumulat compluribus:

vt est in illo Charetis apud Stobæum. Paruo
enim fames constat, magno fastidium: vt Se-
neca scribit: a deo que paucis natura contenta
est. Nam parabile & appositum est, quod na-
tura desiderat: ad superuacanea sudatur: ad
manum est, quod satis est: eodem Seneca au-
ctore. Edones verò, & bibones ventre, & gula
sibi ipsi hostes, auctore Cornelio Tacito.

Symbolum XXIX.

M. AVREL. SEVERI ALE-
XANDRI

G 4

[Golz,

[Colz. Ego non patiar mercatores potestatum.]

Quod vis tibi fieri, fac alteri: sed &

**QVOD NON TIBI FIERI VIS, NE
FAC ALTERI.**

A L I V D.

**QVI EMIT,
VENDAT
OPORTET.**

*Auro quisquis emit miser, auro vendit honores:
Qui facit, à regno sit procul ille meo.*

A L I V D.

**FVMO PEREAT
FVMI VENDITOR.**

*Qui VENDIT vanos circum palatia FVMOS
Subdolus: hunc FVMO nonne PERIRE decet?*

PPrinceps ille omnium seculorum, & gentiū
memoria dignissimus Alexander Seuerus,
cūm

cum virtutibus, tum etiam fortuna ornatus,
fuit: in quo quasi lumen quoddam lucebat
sanctitas morum, atque integritas: qua factum
est; ut, quum vnus omnium iustissimus esset;
non modò ipse neminem læderet: verum et-
iam milites suos, seueritate quadam, & graui-
tate censoria, sed ea tamen multis humanita-
tis condimentis mitigata, & quasi relaxata, fa-
cile contineret in officio: ne cuiquam fac-
rent iniuriam: sed ut suum cuique tribuerent.
Itaque quum non esset alienus à fide Christia-
na: Christi oraculum illud, quem in Larario
suo coluisse scribitur, sæpè in ore habuit: &
voce præconis, quoties in milites animadu-
eretur iniuriosos, identidem prædicari iussit:

QVOD TIBI NON VIS FIERI, ALTERI
NE FECERIS. Æquissima profectò vox, &
ius gentium præseferens, ut Seneca loquitur:
quæ monet ab alio expectandum esse, alteri
quod feceris, secundum Publium. Quæ enim
acerbitas est, si idem fiat in te, quod tute in alio
feceris? ut Sex, Cæcilius monet. Aut quæ in-
iuria est, pati, quod prior ipse feceris? ut Seneca
docet. Ex quo rectè Poëta vetus: *Qui* (inquit),
alteri exitium parat: Eum scire oportet, sibi para-
tam pestem, ut participet parem: ut est apud Tul-
lium Tuscul. 2. Et Cassiodorus in Epistolis:

Pœna peccati est, vt vnusquisque in se recipere possit, quod in alterum proteruis exercuit. Nam vt in Græco versu est apud Suidam:

αἷμα παῖδος, τὰ δ' ἐπέχει, δίκην ἰδεῖν γένοίτο:

Si quis, quæ fecit, patitur, iustissima pœna est.

Siquidem teste Cicerone 2. de Oratore, vt sementem feceris, ita metes. Iustitia enim videtur postulare: vt qui fecerit alijs iniuriam, ab alijs vicissim accipiat iniuriam: quæ lex est rationis. Sed & Tribunis militum singularia dedit mandata idem Imperator: Si (inquit) vis tribunus esse: imò si viuere vis: manus militum contine. Nemo segetes atterito: nemo sale, oleum, ligna auferto: nemo pecudem alterius rapito: annonæ sua miles contentus esto: ex præda hostium, non ex lacrymis provincialium annonam habeto. Ipse præterea tantæ assiduitatis fuit: vt ne diem quidem vllum sine exercitio aliquo prætermitteret: memor Apellæi illius dicti apud Horatium:

Nulla dies abeat, quin linea ducta supersit.

Præfectos insuper suos, & prætores ex Senatus auctoritate constituit: præmonens Senatum: inuitis potius, quàm ambientibus, Rem publicam committendam esse. Maximè autem improborum magistratuum, & iudicum pecunia corruptorum vindex fuit acerrimus: adeò

vt, si

ut, si quempiam eorum obuium haberet, oculum ei digito exsculperet: & toto in eū vultu inardesceret: subinde hunc versum recitans:

ὁ πολλὰ χέρας, ὀλίγα δούς, ἐκ φεύγειαι.

Qui pauca dat, furatur multa, saluus est.

Quo ipso quoque animo fuisse perhibetur, in adulatores, atq; calumniatores: quibus ipse, princeps alioquin placidissimus moribus, omnino se exhibuit implacabilem. Quod satis declarat Thurini Verconij illud supplicium: qui quum familiarissimuseffet Alexandro: & passim hominib. persuaderet; se quiduis posse apud Imperatorem: atque ita prouinciarum, munerumque publicorum nundinationes faceret: & fumum, quod aiunt, omnibus venderet: reus crimipis, iussu Caesaris, fumo suffocatus est: addita voce præconis: FVMO PEREAT, QVI FVMVM VENDIDIT; vt auctor est Lampridius in Seuerō. Sed nec honores iuris, aut gladij vnquam à quoquā vendi passus est: frequenter vsurpans illud dictærium: QVI EMIT, VENDAT NECESSE EST. Quemadmodum nec rescripta, & decreta sua à familiaribus, aut purpuratis suis venundari voluit: eamque ob causam non facile eum quicquam fefellit, quod semel animo proposuerat, aut statuerat.

Symbolum XXX.

MAXIMINI

[Colz. Ego quò maior fuero, hoc magis laborabo.]

*Corpore QVO MAIOR princeps, & maior honore:
MAIOR EO princeps esse LABORE volet.*

MAximinus Imperator, quum non robore solum corporis, verum etiam labore esset maximo: à Tribunis quibusdam suis reprehensus: parum decere militum ducem, & Imperatorem tantoperè laborare: Ego verò (inquit) QVO MAIOR FVERO, EO MAGIS LABORARE CVPIO. Sentiens nimirum, non modò virtutem, sed etiam fortunam labore maximè comparari. Nam, vt Flaccus monet: — Nil sine magno

Vita labore dedit mortalibus.

Et, vt Sophocles:

ἔτοι ποθ' ἦξῃ τῆς ἀρχῶν αἰὲν πόνος.

Quo-

Quomodo & Euripides monet in Erechtheo:
 τὰς τύχας ἐκ τῶν πόνων γιγνέσθαι, id est, fortunam
 ex labore quasi indagare, aut inuestigare. Et,
 alio in loco scribit: τὴν ἀρετὴν βαίνειν διὰ μό-
 ρων, id est, virtutem incedere per labores.

Nam, ut idem ait Comicus:

οὐ μὲν οἷς τὰ χαλὰ γίνεται πόνοις:

Quae pulcra sunt, multis constant laboribus.

Sic & Epicharmus docet, labore omnia bona
 vendi diuinitus: ὅτε πόνων (inquit) πόνων πωλῶ-
 σι πάντα τὰ χαλὰ οἱ θεοί: Labore diui qualibet ven-
 dunt bona.

Et Sophocles:

ἅπαντα τὰ χαλὰ ὅτι πονεῖν ὁ γίγεται:

Quisquis laborat, omne pulcrum adipiscitur.

Quo etiam pertinet Menandri haec sententia:

μορφεῖν ἀνάσκει τὸς φέροντας εὐτυχεῖν:

Vt sis beatus, est laborandum tibi.

Et Theodoclis:

πολλὰ δ' εἰ
 μορφεῖν, τὸν ἔχοντ' εἰς ἑκάμνον εὐχλῆως.

Labore laus paratur, atque gloria.

Recte enim Euripides in Archelao:

τὴς ἀμύχαντ' εὐχλῆς;

Laboris expers quis celebris gloria?

Et Hesiodus:

τὴς ἀρετῆς ἰδρῶτα θεοὶ παρὰ τοῖς ἔθνεσσιν:

Virtutem posuere dei sudore parandam.

Sic Li-

HO CAES. ROM. ITALIC.

Sic Linius Dec. i. lib. 4. Labor, & periculum
impenditur, vnde honor, & emolumentum
speratur. Et D. Hieronymus in Epist. Nullus
labor durus, nullum tempus longum videri
debet: quo gloria æternitatis acquiritur.

Symbolum XXXI.

C. IVLII VERI MAXIMINI

[Golz. Ex pessimo genere ne catulus quidem
educandus.]

Seneca in Thyeste:

Vos quibus rector maris, atque terræ,

Ius dedit magnum necis, atque vitæ:

Ponite inflatos, timidosq; vultus.

Quicquid à vobis minor extimescit,

Maior hoc vobis dominus minatur.

OMNE SVB REGNO GRAVIORE RE-

Quem dies vidit veniens superbum: (GNVM EST.

Hunc dies vidit fugiens iacentem.

M. Tul.

M Tullius Cicero ad Brutum scribens in quadam Epistola: Acerbum est (inquit) parentum scelera filiorum poenis lui: sed hoc tamen præclare legibus comparatum est: ut caritas liberorum amiciores parentes Reipublicæ redderet. Quod ipsum quoque usu venit C. Iulio Vero Maximino Cæsari: qui unâ cū Maximino patre fuit trucidatus in tumultu: militibus omnibus una voce acclamantibus: **EX PESSIMO GENERE NE CATVLVM QVIDEM RELINQVENDVM ESSE.** Quam vocem usurpasse primus scribitur Philippus Macedo: quū omnes liberos è medio tolleret: quorum parentes occidisset: ne paternæ aliquando necis fierēt ultores, ac vindices. Nam, ut in veteri est versu:

ὦς πατέρα καὶ υἱὸς ἀπολείπει;
Stultus, qui casō patre parcit denique proli.

Quem verum citat Herodotus in Clione, & Aristoteles lib. 2. Rhetoricorum. Similis est huic Æschyli sententia apud Aristophanem in Ranis: qua monetur, aut ferendum, aut tollendum esse tyrannum:

ὦ λέων ὅς σκύμνον ἐν πόλει τέφει;
 μάλιστα δὲ λέοντα μὴ ἐν πόλει τέφει;
 ὡ δ' ἐκ τέφης, τοῖς τέσπαισι ὑπηρετεῖν;
Carulum ne alas leonis in Republica:

Nedum

*Nedum leonem alas ipsum in Republica:
Quod si sit alitus, obsequendum moribus.*

Symbolum XXXII.

M. ANT. GORDIANI I.

[Golz. Offendent terris hunc tantum fata, nec
ultra esse sinent.]

*VIVERE SI POENA est, cur mors sit acerba,
At bis, Marte suo qui perit, ille perit. (dolensq.)*

Symbolum hoc ex Seneca sumptum est: qui
in libro de breuitate vitæ sic scribit:

OMNIS VITA SUPPLICIVM EST.
Nam, vt Mimius ille Publianus habet:

In longa vita multa accidunt, que nolis.

Quippe quæ omnibus fortunæ telis proposita
est: quæque, quum optima est, nil nisi mole-
stia, vel potius miseria est. Itaque, vt idem mo-
net Publius:

*Sic multa pœnitenda incurrunt homines uiuen-
do diu.*

μακρὸς γὰρ αἰὼν συμφορῆς πολλῆς ἔχει, inquit
Menander. Et Seneca in Hercule Octavo:

—— *Morris habet vices,*

Lentè quum trahitur vita gementibus.

Quò fit, vt nulla ferè sit causa dolendi maior;
quàm vitæ longitudo: quemadmodum So-
phocles dixit:

ὥς ἔδ' ἐν ἀλγῶ, οἷον ἢ πολλὴ ζώνη:

Idque miseris præsertim, & afflictis: quibus,
secundum Menandrum:

κρείσσον τὸ μὴ ζῆν ἢ ζῆν ἀθλίως:

Satius mori est, quàm calamitosè viuere.

Ex quo rectè Publius exclamat:

O vita misero longa, felici breuis!

Et Iuuenalis Satyra 10.

Hac data pœna diu uiuentibus: vt renouata

Semper clade domus, multis in luctibus, inq̃,

Perpetuo mœnore, & nigra veste senescant.

Sic nimirum Gordiano Cæsari Primo (cuius
tanta iustitiæ, & modestiæ fuit opinio apud o-
mnes, vt Africa tota sibi Lælium, aut Scipio-
nem redditum diceret) vita, non tam vita,
quàm mors fuit: imò verò pœna, ac suppli-
cium. Qui octogenarius iam senex factus Im-
perator, filij morte percepta, quem confor-
tem imperij habuerat; siue ex dolore nimio,
siue ex vitæ radio, siue deniq; ex desperatione,

H

aut

aut metu, gulā sibi fregit laqueo. Quanquam igitur ubique morsest: ad quam mille patent aditus: adeò vt *si vitam quidem homo homini facile quisque eripere queat: mortē tamen nemo queat*; vt est apud Senecam in Thebaide: tamen vetat dominās ille in nobis Deus, iniussu hinc suo quenquam nostrū demigrare: vt rectē docet M. Cicero in Tusc. 1. Quomodo & Socrates apud eundem in Somnio Scipionis: *Pijs omnibus (inquit) retinendus est animus in custodia corporis: nec iniussu eius, à quo ille est datus, ex hominum vita migrandum est: ne munus humanum, à Deo assignatum, defugisse videantur.* Et Pauluseodem in loco Scipioni Africano *mori quā primū cupienti*: Non est ita, inquit. Nisi enim Deus is, cuius est hoc omne templum, quod conspicias, istis te corporis custodijs liberauerit: huc tibi aditus patēre in cœlum non potest. Sic igitur in procinctu stet animus: & id, quod necesse est, nunquam timeat: & quod incertum est, semper expectet: & non, nisi quum causam iustam Deus ipse dederit, lætus ex his tenebris in lucem illam excedat: nec tamen illa vincula carceris rumpat. Quandoquidem multò est fortius, vitæ mala tolerare: quā voluntaria morte velle effugere: secundū versum Ouidij:

Forti-

Fortiter ille facit, qui miser esse potest.

Nam, vt Seneca ait:

Nemo ad id sero venit, unde nunquam,

Quum semel venit, potuit reuerti.

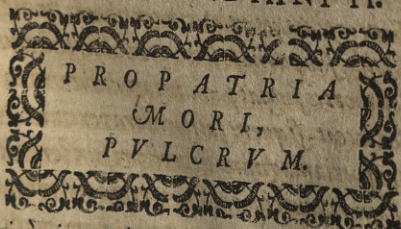
Et, vt Publius:

Mori necesse est, sed non quoties volueris.

Siquidem, vt Euripides in Oreste scribit: τέλ^{ος} ἔχ^{ον} δ' αἰμῶν βροτοῖσι, τέλ^{ος} ὅτα γέλ^η, id est, Finem dabit mortalibus Deus, finem inquam, quando ipse voluerit. Et in Supplicibus: ἴδ^ε τ^ο μ^ὲν τοι γά^ρ τ^αί^ς σ^υμβήσκειν γήσκεισι φίλοις, εἰ δ' αἰμῶν τ^ὰ δ^ὲ δ^ικ^αί^ον^οι. Sanè hæc est gratissima mors, caris commori amicis sic: si vult hoc Deus efferatum. Sed & verum est hoc Publium: Bis interimitur, qui suis armis perit.

Symbolum XXXIII.

M. ANT. GORDIANI II.

Si minus in patria, patria iacet inclytus heros:
At bene PROPATRIA qui iacet, ille iacet.

PRÆCLARÈ M. Tullius Cicero ad Atticum
lib. 8. PRO PATRIA (inquit) & in patria
MORI PRÆCLARVM est. Et Hector ille
Homericus:

εἰς οἶκόνδ' ἀρίστος, ἀμυνέσθαι δὲ πάτριος.

Quem versum ita expressit Cicero: Optimis
auspicijs ea geruntur, quæ pro patriæ salute ge-
runtur. Vnum augurium monens optimum,
defendere patriam: id est, fungi munere defen-
soris pro patria. Quod & Tyrteus monet in
Elegia sua:

πθινάμδ' αὖ μὴ χαλὸν ὅτι περμάχοισι πεσόντα
αἰδὼ ἀγαθόν, δὲ ἢ πατρίδι μαρνάμενον:

*In prima pugnante acie cecidisse decorum est:
Seruantem patria mœnia cara sua.*

Sic Hector apud Homerum Iliad. 15. adhorta-
tur Troianos, vt pro patria dimicare, & mori
sint parati:

*Conferri naues animis ingentibus inter
Quisq; suo pugnate loco: nec vulnere quisquam,
Seu mortis fugiat pavidus formidine victus:
Sediaceat, si quem fati sors dura peremit:
Propatria magnum decus est profunderè vitam.
Nam reliqui ciues nostra virtute teguntur:
Et salua interea matres, natiq; manebunt,
Qui sunt atatis crescentis semina, & urbis:
Templa manent, legesq; bonæ; pietasq; pudorq;
Et tunc*

Et tunc quisque suis rebus, fundisq; fructur;

Quum pulsi fugient hostes in patria regna.

Sic Aeneas apud Maronem in magna tempestate de vita periclitans exclamat:

—— *Oterq; quaterq; beati:*

Quis ante ora patrum, Troia sub mœnibus altis,

Contigit oppetere! ——

Et Briseis apud Nasonem de trib. ait fratribus:

Qui bene pro patria, cum patriaq; iacent.

Et Horatius in Odis:

DVLCE, ET DECORVM EST, PRO
PATRIA MORI.

Nam vt omnibus bonis expedit, saluam esse Rempubicam: quæ portus est, & asylum ciuibus vniuersis, teste Sophocle: ita profectò *nihil est suauius, quàm benè rem gerere bono publico:* vt Plautus dixit in Captiuis. Neque enim, secundum Tullium, quisquā est tam ingratus, tam impius, tamq; nullius humanitatis: qui, si patriæ merita resumere velit; non eam magis, quàm seipsum diligit. Quippe quæ communis est omnium nostrū parens: cui nos primū natura conciliat: & quæ omnes omnium caritates complexa est: vt non possit cognatio vlla propior esse, quàm ipsius patriæ: quæ nihil dulcius, nihil amabilius, nihil carius esse debet: pro qua mori, & cui nos totos dare,

& in qua omnia nostra ponere, & quasi consecrare debemus. Quumque omnibus sit definita mors: oprandum est profectò magis: ut vita, quæ necessitati debetur patriæ potius donata, quàm reseruata naturæ videatur. Quod sanè qui faciunt: id est, qui mortem oppetunt pro Republica: & hoc modo cariores sibi docent esse patriam, quàm semetipsos: nunquam eos mortem potius, quàm immortalitatem assecutos putabo. Siquidem pro breui vita, memoria his reddita est vitæ perpetua. Quò accedit illud, quod omnibus, qui patriam conseruârunt, adiuuerint, auxerint, certus est in cœlo, ac definitus locus: vbi beati æuo sempiterno fruâtur. O fortunata igitur mors Cæsaris Gordiani: quæ naturæ debita, pro patria potissimum est reddita!

Symbolum XXXIV.

M. CLODII PULPIENI MA-

XIMII.

[Colz.]

[Colz. Multos timeat necesse est, quem multi
timent.]

QVI TERRET, PLVS iste TIMET: *metui*
Sed metui quouis plus timet ipse loco. (cupit ille,

A L I V D.

Nec timeam, nec ego timear quog, rursus, utrumq,
Crux est: multa timet, quem quog, multa timent.

QVI TIMETVR, IS TIMET, inquit
Cornelius Tacitus. Et Laberius apud
Macrobiū: Necesse est multos timeat, quem
multi timent. Et M. Cicero in Officijs: Qui
se metui volunt; à quib. metuuntur; eosdem
metuant ipsi necesse est. Sic Seneca in Episto-
lis: Multis timendi attulit causas, timeri posse.

Et in Oedipo:

Qui sceptrā duro senus imperio regit
Timet timentes: metus in auctorem redit.

Et in Agamemnone:

— Ut precipites regum casus
Fortuna rotas! metui cupiunt,
Metuiq, timent. —

Et Claudianus in Honor. 4.

QVI TERRET, PLVS ISTE TIMET:
sors ista tyrannis

conuenit: inuideant claris, fortesq, trucidant:

H 4

Muniri

*Muniti gladijs vinant: septiq; venenis,
 Ancipites habeant arces, trepidiq; minentur.
 Quod Periander etiã testatur apud Aufoniu;
 Multis terribilis, caneto multos.*

Nimirum hæc est tyrannorum vita: in qua, vt
 Tullius docet, nulla fides, nulla caritas, nulla
 stabilis beneuolentiã potest esse fiducia: omnia
 semper suspecta, atque sollicita sunt: nullus lo-
 cus amicitie: quæque, vt Seneca loquitur, *pa-
 uet vanos metus, veros fatetur.* Quò fit, vt neq;
 is, qui tyrannus est, diligat quenquam: neque
 à quoquam diligatur: sed ab omnibus potius
 odio habeatur: quo quid esse potest miserius,
 aut infelicius. Rectè enim Seneca: Nullum
 supplicium publico odio grauius: adeoque
 inter suspecta malè viuatur: vt est in eiusdem
 Epist. 75. Et in lib. de Clement. Non est ibi rex
 tutus, vbi nihil à rege tutum est. Seueritas se-
 ueritate mutua paciscenda est. Sic Ennius:
*Quem metuunt, oderunt: Quem quisq; odit, perijisse
 expetit.* Et Cornel. Tacitus: Metus & terror
 infirma vincula sunt caritatis: quæ vbi remo-
 ueris: qui timere desierint, odisse incipient.
 Quantum autem odium valeat ad perniciẽ:
 & quàm nullæ opes multorum odijs possint
 obsistere: satis hoc declarant exitus tyranno-
 rum: quorum plerique aut ferro, aut veneno
 perie-

perlerunt: pauci admodum *sicca morte*, vt Sary-
ricus loquitur: hoc est, sine cæde, & sanguine.
Qua de re præclare monet Tullius in Officijs:
Sit sanè (inquit) adhibenda sæuitia ijs, qui vi
oppressos imperio coërcent: vt heris in famu-
los; si aliter teneri non possunt. Qui verò in
libera ciuitate ita se instruunt, vt metuantur:
his nihil potest esse demōtius. Quamuis enim
demersæ sunt leges alicuius opibus: quamuis
tremefacta libertas: emergunt tamen hæc ali-
quando aut iudicijs tacitis, aut occultis de ho-
nore suffragijs. Acriores autem morsus sunt
intermissæ libertatis, quàm retentæ. Quod
igitur latissimè patet: neque ad incolumita-
tem solùm, sed etiam ad opes, & potentiam
valet plurimum; id amplectamur: vt METVS
ABSIT, CARITAS RETINEATUR. Ita
facilimè, quæ volumus, & priuatis in rebus, &
in Republica consequemur. Etenim qui se
metui volent, à quibus metuuntur, eosdem
metuant ipsi necesse est. Quid enim cense-
mus? superiorem illum Dionysium, quo cru-
ciatu timoris angi solitum: qui cultros metu-
ens tonsorios, candenti carbone sibi adurebat
capillum? Quid? Alexandrum Pheræum,
quo animo vixisse arbitramur? qui (vt scriptū
legimus) quum vxorem Theben admodum
H 5 dilige-

diligeret: tamen ad eam ex epulis in cubiculum veniens; barbarum, & cum quidem (ut scriptum est) compunctum notis Threicijs, districto gladio iubebat anteire: præmittebatque de stipatoribus suis: qui perscrutarentur arculas muliebres: & ne quod in vestimentis occultaretur telum, exquirent. O miserum, qui fideliorem, & barbarum, & stigmaticum putaret, quam coniugem! Nec eum fefellit opinio. Ab ea siquidem propter pellicatus suspicionem interfectus est. Nec verò vlla vis imperij tanta est: quæ premente meru, possit esse diuturna. Testis est Phalaris; cuius est præter cæteros nobilitata crudelitas: qui non ex insidijs interiit: ut is, quem modò dixi, Alexander: non à paucis, ut Cæsar: sed in quem vniuersa Agrigentinorum multitudo impetum fecit. Quid Macedones? Nonne Demetrium reliquerunt, vniuersique se ad Pyrrhum contulerunt? Quid? Lacedæmonios iniuste imperantes, nonne repente omnes ferè socij deseruerunt: spectatoresque se ociosos præbuerunt Leuſtrice calamitatis? Hactenus Cicero. Sed & Xenophon in Hierone vitam tyrannorum graphicè depingit: quos sæpius à suis, & domesticis, quam ab extraneis, & peregrinis occisos fuisse memorat: camque ob causam

negat

negat
nibus
ταυ μ
ε τω α
κα γ
εφισ
λιγα
εαυτ
δπολο
ληλο
τj
ε
κα μ
φισ
κα ο
οίε
tia si
liber
erga
les e
mū
verò
fore
tos a
parri
ribus
deba
cred

& lex in primis amare iubet, vsq; adeò habetur odio, ab alio quoquam amari, aut diligì possint? Et paulò pòst: τὸς ἀλκίμους, καὶ τοὺς σοφούς, καὶ τοὺς δικαίμους ἀντὶ τῆς ἀγαθῆς φοβέσθαι οἱ τύραννοι. τὸς μὲν ἀνδρείους, μή τι πολήσωσι τῷ ἐλευθερίᾳ ἐνεχθῶσι: τὸς δὲ σοφούς, μή τι μηχανήσωνται: τὸς δὲ δικαίμους, μή ὀπιθυμήσῃ τὸ πλῆθος ὑπὲρ αὐτῶν ὡρτατεῖσθαι: Probos, & sapientes, & iustos viros, quos diligere debebāt, metuunt tyranni: fortes quidem, ne quid audeant, libertatis amore: sapientes, ne quid machinentur: iustos denique, ne multitudo cupiat ab his gubernari. Et statim pòst: τὸ δὲ φοβεῖσθαι μὲν ὄχλον, φοβεῖσθαι δὲ ἐρημίαν, φοβεῖσθαι δὲ ἀφυλαξίαν: φοβεῖσθαι δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς φύλακας: καὶ μήτε ἀνόπλους ἔχειν ἐθέλειν ὡς αὐτοὺς: μήτε ὡπλισμένους ἡδέως θεᾶσθαι, πῶς ἔχουσιν ὅτι ὡραῖμα; ἔτι δὲ ξείνοις μάλλον, ἢ πολίταις πιστεύειν, βαρβαροῖς τε μάλλον, ἢ ἑλλησιν: ὀπιθυμεῖν δὲ τοὺς μὲν ἐλευθέρους δούλους ἔχειν: τοὺς δὲ δούλους ἐλευθέρους ἀναγκάζουσιν ποιεῖν: καὶ πάντα ταῦτα σοὶ δοκεῖ ψυχῆς ὑποφύων ὡς ἔχουσιν πλεονεχίᾳ τε κημέρια εἶναι; ὁ δὲ τοι φόβος ἔσται μόνον αὐτὸς ἐπὶ τῶν ψυχῶν λυπηρὸς ὅτιν; ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν ἰδέων συμπαρομαρτύνει λυμηντήρ ὅτιν: Metuere turbam, metuere solitudinem, metuere satellitij absentiam, metuere ipsos etiam satellites, eosq; nec inerimes velle habere apud sese, nec armatos videre

videre
tem &
ac bar
huc c
uos, &
hac ti
attoni
lūm ip
sed du
fit om
Sed &
ὁ τ
ὡς
τῶν
εἰ
ἐξ
οἷα
Ο
Τ
Ρ
Π
Σ
Ν
Σ
Item
tis in
Lic
Suf

videre libenter, an non res est misera? Tum autem & peregrinis potius, quàm ciuibus fidere, ac barbaris potius, quàm Græcis? Postremò huc compelli, vt pro liberis cupias habere seruos, & ex seruis cogaris facere liberos: an non hæc tibi videntur argumenta animi terrorib. attoniti, perculsiq;? Metus autem non solum ipse, quum insedit animo, molesta res est: sed dum nusquam non adest, ac circumfertur, fit omnium iucundarum rerum corruptela. Sed & huc pertinet Menandri versus in Aspid.

ὦ πρὸς θεοὶ, πῶς πολλοὶ ἔχουσιν ἄλλων; βίον
ὡς οὐκ ἐστὶν ἐξαίρετον οἱ τὰ φέρεται
τηρῆντες; οἱ τὰς ἀκροπόλεις τεκμηριοῖ.
εἰ πάντας ὑπονοῶσιν ὅτι πρὸς αὐτοὺς
ἐλθὲν εἰδὼν ἔχοντες αὐτοῖς προσείηαι:
οἷον δὲ κλέω διδῶσιν;

O ter quaterq; miseri! quid plus ceteris
Tyranni habent? vitam viuunt miserrimam,
Præsidia qui simul, & arces custodiunt.

Quod sit tam facile suspicantur, ac timent,
Ne pugione cincti accedant clanculum:

Qualem putandum est hos tandem pœnam dare?
Item & Senecæ illi versus, de Nerone loquen-
tis in Octauia:

Licet extruat marmoribus, atque auro tegat
Superbus aulam: limen armata ducis

Seruent

*Seruent cohortes: mittat immensas opes
Exhaustus orbis: supplices dextram petant
Parthi cruentam: regna diuitias ferant:*

Veniet dies, tempusq., quo reddat suis

*Animam nocentem sceleribus, iugulū hostibus,
Desertus, & destructus, & cunctis egens.*

Memorable verò est, quod Ælianus scribit: suis similes esse tyrannos: quas si quis tetigerit, protinus clamare incipiunt: mortem scilicet somniantes: quum nec vellera habent, nec lac, nec aliud quiddam præter carnes. Sic tyranni omnia suspicantur, ac metuunt: scientes nimirum, quòd sicuti sues, ita & ipsi vitam omnibus debeant. Quantò igitur melius est, & iucundius, diligere, & carum esse: quàm metui, & timeri: quod & tutiorem vitam, & lupratem efficit plenior. Rerum enim omnium, vt Cicero dixit, nec aptius est quicquam ad opes tuendas, ac tenendas, quàm diligere: nec alienius, quàm timeri. Quandoquidem *timor vt malus minister est regij imperij*, secundum Senecam: ita non diuturni est magister officij: eodem Tullio auctore Philip. 2. Quin potius, vt Pittacus monet, principi illud omnib. modis efficiendum est: vt subditi metuant non ipsum, sed pro ipso: *ἐμοί* (inquit) *δοῦναι μάλιστα αὐτῷ εἰδέναι & γινέσθαι, καὶ βασιλεὺς, καὶ τυραννεύειν*:
 ΕΡ. 110.

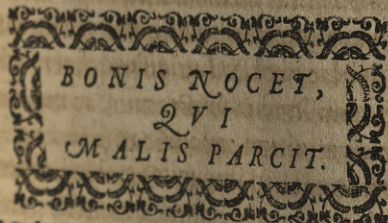
ἐκ τῶν ὑμνῶν τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ
 ἐκ τῶν αὐτῶν, ἀλλ' ὑπὸ αὐτοῦ. De quo epigram-
 ma hoc nostrum extat in Etelsijs:

Ille bonus princeps, & rex est dignus honore:

Subdita cui, non quem subdita turba timet.

Symbolum XXXV.

D. CÆLIIBALBINI.

[Golz. Bonis nocet, quisquis pepercerit malis.]

BONIS NOCET princeps, quando PARCIT
 MALIS:

Bonorum iniuria fit, malorum impunitas.

Nec piger ad pœnas, nec velox esse labores:

*Namque BONIS NOCET hic, PARCIT
 at ille MALIS.*

Quem punire malos piget, haud est arbiter æquus:
*Quando MALIS PARCIT, sic NOCET ipse
 BONIS.*

Symboli huius auctor est Seneca: BONIS
NOCET, QVI PARCIT MALIS.
Quod Publius etiam in Mimos suos retulit:
quum ait:

Bonis nocet, quisquis pepercerit malis.

Quo monemur, in animaduertendo opus esse
quadam seueritate iustitiæ: quoniam, vt idem
Publius ait:

Bono iustitiæ proxima est seueritas

Nam magistratus bonis bonus, malis malus
esse debet: id est, vt Euripides docet in Syleo:

τοῖς μὴ δικαίοις ἐνδικῶς: τοῖς δ' αὖ κακοῖς
παύτων μέγιστος πολέμῳ καὶ πόνα.

Quandoquidem impunitas malorū non mo-
dò cum iniuria bonorum coniuncta: sed &
maxima peccandi illecebra est. Quotusquisq;
enim reperitur, qui impunitate proposita, ab-
stinere velit iniuria? Itaque multò est vtilius:
vnus improbi supplicio multorum improbi-
tatem coërceri: quàm propter multos impro-
bos vni parcere: vt quem ipsa natura, & disci-
plina retinere in officio non potest; is, poenæ
magnitudine, submoueatur maleficio: ne pri-
uatim, aut publicè alios ladendo, communē
violat hominum societatem. Qui enim pu-
nit iniustos: is alteris fieri iniuriam prohibet:
vt Ilæus dixit: ὅσοι τοὺς ἀδικήσας καλὰ ἔσπιν, τοὺς
ἀλλῶς

ἄλλως ἀδικεῖσθαι καλῶσιν. Et, vt Lactantius,
 bonorum salutem custodit, qui malos punit.
 Nam dum mali pauent, optimus quisque ius-
 sis paret, teste Cornēlio Tacito. Rectè igitur
 Caius Iurisconsultus: Poenas (inquit) ob deli-
 cta solui magna suadet ratio: ne scilicet vel
 ipse tale aliquid deinceps committat: & vt
 ceteris eiusmodi poena sit exemplo: quò ad
 iniuriam inferendam alijs sint tardiores. Et
 Seneca, de Clementia: In vindicandis iniurijs
 lex est: vt hæc tria princeps consideret: aut vt
 eum, quem punit, emendet: aut vt poena eius
 ceteros meliores reddat: aut vt, sublatiis ma-
 lis, ceteri securiores viuant. Quem punien-
 dorum malefactorū finem grauissimè expref-
 sit Plato in Protagora, & lib. xi. de legibus:
 Nemo (inquit) punit eos, qui deliquerunt, ob
 hanc causam, quia deliquerunt: nisi absq; ra-
 tione, tanquam bestia, poenam exigat. Nam
 qui iudicio castigare vult: non is, criminis
 causa perpetrati, poenam sumit. (Quomodo
 enim, quod factum est, infectum reddere po-
 terit?) sed exempli causa futuri: ne denuò vel
 hic ipse peccet, vel alius quispiam, qui in eum
 hoc modo animaduerti viderit. *ἵα τῆς καὶ δὲ γί-
 νεται ποινὴ αἰσὴ δόχη*: id est, Malitiæ medicina est
 poena; vt idem Plato scribit de Repub. Quò
 I fit, vt

fit, vt quum vitæ emendatio aliqua speratur, interdum veniæ, ac misericordiæ locus sit: & contrâ, quoties exemplo, propter delictorum frequentiam, opus esse videtur, pœnæ à legib. constitutæ exasperentur. τῶν γὰρ μεγάλων ἀδικημάτων μεγάλα εἰσι καὶ αἱ τιμωρίαι τοῦ θεοῦ. secundum Herodotum in Euterpe. Et, vt Augustinus loquitur, pœna grauior grauius peccantibus debetur. Sic Euripides:

ἔστι τοι καλὸν τοὺς κακοὺς κολάζειν:

Punire fas est, & bonum, homines improbos.

Et Seneca:

——— *Victima haud vlla amplior:*

Potest, magisq; opima mactari Ioui:

Quàm homo iniquus. ———

Sic & Solon ille legislator duabus rebus contineri dixit rempublicam: præmio nimirum: & pœna. Et Antisthenes censuit nullam esse maiorem perniciem Reipublicæ: quàm si boni à malis non discernantur: id est, si mali obferuentur, & boni negligentur. Nam & ciuium bonitas rempublicam stabilire, & improbitas conuellere solet. Quod egregiè monuit quidam de Eleis: talem esse ciuitatem, qualis cuiusque domus sit: quum priuata bona, aut mala in Repub. congregari: & his euerti, illis stare omnes ciuitates, necesse sit. Et Cicero

lib. 3. de nat. Deor. Nec domus, nec Respu-
blica stare potest: si in ea nec rectè factis præ-
mia extent vlla: nec supplicia peccatis. Rectè
igitur Sopater in epistola ad Hemeterium fra-
trem, de Repub. administranda: ἀνέξιντακον
ὁμοί, καὶ μισοπόντηρον σεαυτὸν ὅτι δὲ εἰκνυε: τῷ μὲν ἡρέμα
κολάζειν, τὴν ἀνέξιντακίαν: τῷ δὲ ἀπερπατεῖν τοῖς
κακοῖς, τὴν μισοποντήριαν ἐλέγχων: ἵνα τὸ μὲν φεύγῃ
τὰ φαῦλα, τὸ δὲ μὴ λίαν ἀποδραμύθητον εἶναι τοῖς
ἐπιμακροῖς τὴν τύχην ἀποδεικνύη: Præbete simul
& clementem, & infensum malis: lentè qui-
dem puniendo, clementiæ studium; malis au-
tem indignando, improbitatis odium præ te
ferens: vt hoc quidem, fugienda esse mala; il-
lud verò non nimis implacabilem esse fortu-
nam ijs, qui peccauerunt, documento sit.

Symbolum XXXVI.

M. ANTON. GORDIANI III.

[Golz. Miser Imperator, apud quem vera reticentur.]

*Si veritas nunquam latet, mendacio
Qui fallitur, profecto Caesar est miser.*

QVoniam omnis hominum virtus, & sapientia in veritate potissimum sita est, auctore Bacchylide: quæ nunquam latet: & in omnem partem sui semper similis, & una, & eadem est: cuius una perpetuò vis est, & una facies, teste Seneca: sanè ea vel in primis necessaria esse videtur principi, & ei, qui cum imperio est, & potestate: cuius virtute, ac sapientia regnum administratur. Nam ut veritas res omnium iustissima, secundum Menandrum: ira præsidium vitæ longè optimum, atque tutissimum est: ut est apud eundem Comicum Græcum:

ἀληθείη ἀπάντων χεῖμα διχόμοτατοι:
εἰς ἀσφάλειαν τοῦ βίου πλείστον μέροθ.

Quippe quæ est ἀρχὴ μεγάλης ἀρετῆς, magnæ virtutis principium, ut Plutarchus scribit in Mario: seu, ut Pindarus, quæ magnæ promouet principia virtutis, ἀρχαὶ μεγάλας ἀρετῶν ὄντα: θυγάτηρ δὲ τοῦ Διὸς, filia Iouis: & ut Olympias canit, θεῶν ὁμόπολις, μὲν θεοῖς συνδιαπαιδευμένη, hoc est, cœli ciuis, & conuietu fruens deorum: cuius

cuius sanè robur est fortissimum: vt hac duce
 nunquam errari possit, secundum Sophoclē.
 Nam, vt Naso canit, *magna est presentia veri*:
 Et, vt Sophocles in Antigona, ὁρθὸν ἢ ἀλήθεια αἰεί.
 Itaq; rectè Euripides in Alcmaone veritatem
 optimum viri iusti decus, & præmium nomi-
 nat: quum ait: ἀρετὴ καὶ ἀείρον ἀνδρὸς ἐν πόλει δι-
 χῆς πέλει. Cuius duæ sunt comites, secundum
 Augustinum; sapientia, & constantia. Quod
 quum ita sit, rectè dixisse mihi videtur Gor-
 dianus Imperator: MISERV M ESSE CAE-
 SAREM, APVD QVEM VERA RETI-
 CENTVR: qui quum ipse publicè ambulare
 non possit: necesse est, vt audiat: & vel audita,
 vel à plurimis roborata confirmet: quique, vt
 C. Erasmus Lætus scribit in Gordiano:

Quum rerum nequeat fortasse inspector haberi,

Et delatorum indicet ore bonos:

Quæq; expensa putat, nonnunquam falsa sequatur:

Et minus equata cuncta bilance probet.

Quod idem quoque Diocletianum Cæsarem
 dicere solitū fuisse, ex Trebellio Pollione me-
 morat Pomponius Lætus: NIHIL ESSE
 DIFFICILIUS, QVAM BENE IMPE-
 RARE: non solū quòd pro voto quisque
 loquatur de principe: sed multò magis, quòd
 princeps cubiculo clausus vera minimè no-

Igitur sciat;

scat; aures suis præbeat; & horum verbis accendatur, aut sedetur: magistratus ipse vel cre-
et, vel repudiet: denique vt maximè sit, qui
imperat bonus, sit cautus, sit æquus; omninò
vendatur ab aulicis, ac decipiatur. Sic & An-
tiochus allata purpura, & diademate: Age (in-
quit) ex quo hæc indui, heri primùm vera de
me ipse audiui. Sentiens miseriam in eo esse
regum, ac principum; vt rarò admodum ve-
rum audiant, & cognoscant: adeoque malè
agi cum ea Republica: in qua plus valet obse-
quium aurium, quàm iudicij veritas. Rectè
enim Satyricus: *Quid violentius aure tyranni?*
Qui, vt Herodotus ait, *ἡ γὰρ βολὰς ἀειστον ἐνδεχέ-
σθαι οἴεται, ἀναρμόσασθαι πάντων*: id est, optimum
putat admittere criminationes, quod omni-
um est indecentissimum. Tunc nimirum can-
dor periculosus, libertas ingrata, sermo in-
diosus, assentatio iucunda, frons omnium fa-
miliaris, multorum animus iratus iracundiæ
occultæ, blanditiæ apertæ, deniq; ficta & falsa
sunt omnia. Miser autem est, qui se testem
contemnit: vt Seneca scribit Epist. 43. Quod
vicio darum olim fuit Tiberio Cæsari, & Do-
mitiano: quorum ille lucri, & quæstus facien-
di causa, tantum tribuit delatoribus: vt nemi-
ni eorum fidem abrogaret: siue quid veri, siue
falsi

falsi referret: hic verò rapinæ supra modum
 studiosus, accipidus, ita aures calumniatori-
 bus patefecit: ut nihil cuiquā tutum, aut san-
 ctum esset. Quantò rectius, & consultius fe-
 cit Gordianus Cæsar: qui veritatis cogno-
 scendæ studiosissimus fuit; repudiatis omni-
 bus delatoribus: quum scirer principem, qui
 delatores non castiget, irritare: ut Suetonius
 ait in Domitiano. Cui Mithreus socer scri-
 bens in quadam Epistola: Delectat (inquit)
 boni esse principis socerum: & eius, qui omnia
 requirat, & omnia velit scire: & qui pellat ho-
 mines, per quos antea, velut in auditione posi-
 tus, nundinatus est. Sic & Plato de Republica
 magistratum vult esse *ἄνθρωπος ἀπὸ τοῦ λαοῦ*,
 id est, qui aures habeat obtusas, & hebetes, ad
 rumores, & fabulas populares. Et Apollonius
 percunctanti regi suo, quānam ratione tran-
 quillè, & pacatè regnum administraret suum:
 Si (inquit) paucis fidem habeas. Neque illud
 sanè immeritò. Qui enim facilè audit, facilè
 credit: qui autem facilè credit, facilè fallitur.
 Princeps autem, qui vult omnia scire, & audi-
 re necesse est, multa ignoscat, secundum Fabi-
 um. Rectè igitur M. Cicero ad Q. Fratrem
 scribens: Sint aures (inquit) tuæ, quæ id, quod
 audiunt, existimentur audire: non in quas fi-

Et, aut simulatè quæstus causa insusurretur,
 Et Thales rogatus, quantum veritas distaret à
 mendacio: Quantum (inquit) oculi ab auri-
 bus. Nam verum est illud, quod Candaulus
 ad Gygem pastorem regium dicit apud Hero-
 dotum: ταῦτα αὐθρόποις ἀπιστοτέρη ὀφθαλμοῖς.
 Quod Poëta hoc modo expressit: *Certior auri
 Arbiter est oculus.* Neque enim, ut Naso canit,
affectus similis, aut impetus idem Rebus ab auditu,
conspicuisq; venit. Siquidem secundum Sene-
 cam, homines semper ampliùs oculis, quàm
 auribus credunt. Et Imp. Iustinianus magis
 veritatem oculata fide, quàm per aures homi-
 num animis infigi posse affirmat. Quò etiam
 pertinet Plautinum illud in Truculento:

Non est laudandus is, qui plus credit, quàm audit,

Quæ videt: non placet, quum illi plus laudant, quàm audiunt,

Quàm quæ vident. Pluris est oculatus testis unus, quàm auriti

Decem: qui audiunt, audita dicunt: qui vident, planè sciunt,

Symbolum XXXVII.

M. IVLII PHILIPPI

[Golz. Si violandum est ius, regni gratiâ violandum est.]

*Non benè conueniunt Pietas, & summa Potestas:
Sic Pietas Regno sæpè dat acta locum.*

PLacuit M. Iulio Philippo Imperatori Eteoclis vox illa apud Euripidem in Phœnissis:

εἴ πο μὴ ἀδικεῖν ᾔδῃ, τυραννίδ' ὅτ' αἰ
ἤμιχον ἀδικεῖν: ἀλλὰ δ' εὐσεβεῖν ᾔδειν.

Quos versus M. Tullius Cicero, in Officijs sic conuersos, C. Iulio Cæsari tribuit:

*Quod si violandum est ius, regnandi gratiâ
Violandum est: alijs rebus pietatem colas.*

Nam, vt Sophocles scribit in Aiace:

τὸν μὴ τυραννὸν εὐσεβεῖν ἔρῃδιον:

Pium tyrannum haud facile est esse, vel probum.

Et in Oedipo:

Ὅστις φτεῖν τυραννόν,

Tyrannum creat iniuria: vel potiùs, vt Euripides

pides ait, mater iniustitiæ est tyrannis: Quod
& Dionysio tyranno tribuitur: qui dixit:

ἡ μήτηρ τυραννίδος, ἀδικία μὴ τῆρ ἔφυ:

Tyrannis ipsa mater est iniuria.

Sic & Seneca:

MALITIA (inquit) REGNO IDONEA.

Et in Agamemnone:

Iura, pudorq; fugiunt aulas.

Et in Thyeste:

—— *Sanctitas, pietas, fides,*

Primata bona sunt: quæ iuuat, reges eant.

Et Lucanus lib. 8.

—— *Exeat aula*

Qui uolet esse pius: virtus, & summa potestas

Non coeunt: semper metuent, quæ seua pudebunt.

Sic & Demosthenes in Philip. ἅπας (inquit) τυ-

ραννὸς ἐχθρὸς ἐλευθερίᾳ, καὶ νόμοις ἐναντίος: *Omnis*

tyrannus hostis est libertatis, & legum aduersarius.

Sed profectò regna eiusmodi, & imperia cum

scelere omnibus sunt exilijs grauiora: ut rectè, &

grauiter apud Senecam locasta monet Poly-

nicem filium in Thebaide. Quò accedit illud,

quòd, ut idem Poëta scribit in Medea:

Iniqua nunquam regna perpetuò manent.

Et in Thyeste: *Vbi non est pudor,*

Nec cura iuris, sanctitas, pietas, fides,

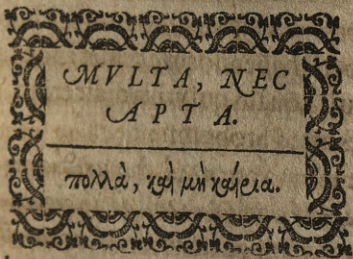
Instabile regnum est. ———

Quantò

Quanto sanctius præcipit Horatius libro 3.
Carm. 24.

*O quisquis volet impias
Cedes, aut rabiem tollere ciuicam:
Si quæret pater urbium
Subscribi statuis: indomitam audeat
Refrenare licentiam,
Clarus post genitis, &c.*

Symbolum XXXIIX.
M. IVLII PHILIPPI II.

[Golz. Non est eiusdem, & multa, & opportuna dicere.]

Qui vult MVLT A loqui, NON OPPORTVNA loquetur

Semper: sic lingua se docet esse male.

Senarius est, prouerbij loco celebratus, apud Suidam:

χρῆς μὲν εἰπεῖν πολλὰ, καὶ τὰ χεῖρα.

Diversa sunt hæc, MULTA, ET APTA dicere.

Cum quo etiam congruit Aristotelem illud, quod est in lib. 3. Rhetoricorum: τόσα, ἀλλ' ἢ τοιαῦτα, id est, tam multa, at non talia: quod sumptum esse apparet ex versu Homérico:

τόσ' εἶπες, ὅσ' αὖ πεπνυμένος αἴηρ,

hoc est, tam multa, quàm sapiens. Neq; enim refert, quàm multa, sed quàm opportuna quis loquatur: quæ & ad rem faciunt: & quæ vsum habent in vita. Poma enim aurea in lance argentea, sermo opportunus, vt Salomon ait in Prouerbijs. Quemadmodum & Philosophus pro doctis habendos esse censet: non tamen eos, qui multa, quàm qui vtilia didicerint. Et Philonides apud Stobæum:

ὅκ' αὖ τις εἶπῃ πολλὰ, θαυμαδίησται:

ὁ μικρὰ δ' εἰπὼν μάλλον, αὖ ἢ χεῖρμα.

Non multa si quis dicit, laude dignus est:

Sed pauca si, vitæq; dicit commoda.

Sed & orationi breui plus inest sapientiæ, vt ait Sophocles:

βραχὺ λόγῳ πανπολλὰ πρὸς κείναι σοφά.

Et in bona causa tria verba sufficiunt, teste Pindaro. E diuerso autem in multiloquio est peccatum, teste Salomone. *Magnus* enim *liber*, *magnum malum*, secundum Callimachum:

meli-

meliorque est indiscreta, ut Gellius loquitur, prudentia, quam stulta loquacitas. *χρηὸν δ' αἰνέματα βάζειν*, id est, malum, vana & incerta loqui: ut est apud Homerum. Adeoque, secundum Euripidem, *ἀκόλαστο γλῶσσα, ἀσχίστη νόστος*: id est, lingua incontinens, morbus pessimus, Fieri enim non potest, ut garrulitatem non comiteretur maledicentia, auctore Plutarcho: & ut Philemon dixit, auaritia quædam est, omnia loqui velle, & nihil audire. Sed & loquacitas, ut Bernardus monet, impudiciæ argumentum est: & verbosus amicus ineptus, & iustitiæ hostis est. Quod etsi de omnibus rectè, & verè dicitur: tamen in magistratu vitium hoc in primis culpari solet.

Rectè enim Menander apud Stobæum:

*δεῖ τὸν πολιτὴν πρῶτα τῆν αἰρέσιν
τὴν ὅτι λόγῳ μὴ δ' ὕμῳ ὅτι φθονον,
ἢ θῆ δὲ χρῆσθαι συσκευαμένῳ ἔχθρῳ:*

Urbis tenere qui gubernacula cupit:

Is ne inuidenda polleat facundia:

Sed quæ probis sit temperata moribus.

Et Æschylus:

τυραννικὸν τι πόλιν ὀπίσσω λέγει.

Tyrannicum quiddam scire, est multum loqui.

Symbolum XXXIX.
C. MESSII QVINCTI TRAIANI
DECIL

[Golz. Auctoritas rerum gerendarum telum.]

Summus MAGISTRATVS APEX AVCTO-
RITAS:

*Plus hac potest, quàm vis, & quàm potentia.
Rerum gerendarum telum vel maximum:
Sed non nisi cuiquam datur diuinitus.*

QUod M. Cicero dixit in Catone Maiore: apicem senectutis esse auctoritatem: id multò rectiùs profectò dicitur de magistratu: cuius APEX verè est AVCTORITAS: sed ea diuinitus solùm data: quæ & Maiestas interdum nominatur: filia Honoris, & Reuerentiæ, vt Poëtis placet: qua nihil magistratus habet sublimius, nihil magnificentius, nihil diuinius. Cuius pulcherrima descriptio extat apud Ouidium lib. 5. Fast. in his versibus:

Pulcer

Pulcer Honor, placidoq; decens Reuerentia vultu,
 Corpora quum iustis imposuere toris:
 Hinc sata Maestas, quæ mundum temperat omnem:
 Quaq; die partu est edita, magna fuit.
 Nec mora: consedit medio sublimis olympo;
 Aurea purpureo conspicienda sinu.
 Consedere simul Pudor, & Metus: omne videres
 Nymen ad hanc vultus composuisse suos.
 Protinus intrauit mentes suspectus honorum:
 Fit precium dignis, nec sibi quisq; placet.

Et paulò post:

Afudet inde Ioui: Iouis est fidißima custos:
 Et præstat sine viscepra tenenda Ioui.
 Illa patres in honore pio, matresq; tuetur:
 Illa comes pueris, virginibusq; manet.
 Illa datos fasces commendat, eburq; Curule:
 Illa coronatis alta triumphat equis.

Præclare igitur Pindarus in Olympijs: ἄλλοι
 ἐπ' ἄλλοις μεγάλοι: τὸ δ' ἔσχατον κορυφαῖται βασι-
 λεῦσιν: id est, alij alijs rebus sunt admirabiles:
 supremum verò fastigium est regum. Nam &
 animata Dei imago in terris est rex, & prin-
 cept: & quod imperat, pro Deo habetur: si-
 cut Menander ait:

τὸ μὲν κρατοῦν νομίζεται θεός:
 εἰκὼν δὲ βασιλεὺς ἐστὶν ἐμψυχὸς θεός.

Et, vt

Et, vt Græcus quidam Philosophus dixit: ὁ βασιλεύς ἀρχὴν ἔχει ἀνθρώπων, καὶ αὐτὸς ἐν νόμῳ ἐμψυχός, θεὸς ἐν ἀνθρώποις παρὲς χημαίτης αἱ: Rex inculpatè imperans, & lex quædam animata existens, Dei gerit imaginem inter homines. Sic Deus in Psalmo ipse nomine suo magistratus nuncupat deos, & filios Dei: quòd nimirum auctoritas magistratus sit res quædam diuina, non humana: quum Dei opus sit, hominem aut honorare, aut onerare. ῥηϊδιον δ' ἐστὶ θεῶσιν, ἢ μὴ κυδῆναι θνητὸν βροτὸν, ἢ ἐχθρῶσιν, secundum Homerum, in Odyss. π. Neque enim cani, vt Cicero loquitur, neq; rugæ repenti auctoritatem arripere possunt: neq; nobilitas, aut potentia, aut opū magnificentia hanc sola parit: neque virtus potius, aut sapientia, aut honestè acta ætas, quæ per se ipsa tamen honorabilia sunt, & laudabilia, fructus auctoritatis præbent extremos: sed vt magistratus in ciues non modò auctoritatem, verum etiam imperium teneat: quò & metuant eum serui, & carum habeant omnes: hoc nimirum omne solius est prouidentiae diuinæ: quæ plerumque efficit: vt pluris sit magistratus apud subditos dignitas: quàm omnis omnium hominum potestas. Auctoritas enim rerum gerendarum telum est maximum: quam qui habet: is facile

facile
tius lib
testas

Q. H

[Co

Mar

Q

PL
cto

benas

loque

ridi (

inde

sum

facile magnam assequitur laudem. Sic Q. Curtius libro sexto: Nihil (inquit) valet regum potestas: nisi prius valeat auctoritas.

Symbolum XL.

Q. HERENII ETRVSCI
DECII.

[Colz. Timidi nunquam statuerunt trophæum.]

Mars dubius; victorq; cadit; victusq; resurgit:

QVI FVGIT, HVIC merito NULLA
CORONA datur.

PLinius libro 8. cap. 5. scribit, victum olim victori in prælio, aut certamine, terram, ac verbenas porrigere solitum fuisse. Et lib. 22. cap. 3. loquens de corona obsidionali graminea: E viridi (inquit) dabatur corona gramine: decerpto inde, vbi obsessos aliquis seruasset. Namque summum apud antiquos signum victoriæ erat;

K

herbam

herbam porrigere victos: hoc est, terra, & alteri
 ce humo, & humatione etiam cedere. Sed & Fe-
 stus Pompeius hoc pastoralis vitæ indicium fuisse
 tradit: propter quod antiquitus cursu, aut alio
 quouis certamine superati; herbam ex eodem
 loco decerptam porrexerint: victoriæ agnitæ
 symbolum. At verò quæ fugitiuo aut herba da-
 ri, aut corona imponi potest: qui hastam, & vnam
 cum hasta omnem victoriæ spem abijcit: & aut
 fugam spectat, aut mortem expectat? Quod
 Demostheni olim probro datum fuisse legi-
 mus, in eo prælio, quo Philippus Macedo Athe-
 nienfes apud Cheronæam vicit: vnde *ῥί-
 ρατος* per ignominiam ab his fuit cognominatus.
 Quod ipse tamen postea, sui excusandi causa,
 versu illo prouerbiali eludere solitus fuit:

αἷμα ὁ φεύγων καὶ πάλιν μαχίσεταί:

Qui fugerit, rursus ille præliabitur.

Sentiens nimirum, fieri aliquando posse, vt vi-
 cti vincant: quoniam, vt Maro canit:

Quondam etiam victis redit in præcordia virtus.

Ex quo Cato ille Romanus:

Victorem à victo superari sæpè videmus.

Nam acies fugientes sæpè conuersæ, victoriam
 obtinuerunt. Vnde Homerus *ἐτεροχέα νίκην*
 appellat: & in Iliade; *νίκην ἐπαμείβεταί αἰδρας*,

Alterna viris victoria cedit.

Sic Ouidius lib. 1. Amorum.

Mars dubius, nec certa Venus: victiq; resurgunt:

Quosq; neq; vnquam posse iacere cadunt.

Sed non video, quomodo, aut quando vincat is: qui quum fugerit, victus est. An enim, qui fugit, rursum prælietur, vt & rursus fugiat? Hinc Romanæ olim sceminæ, eleuatis vestibus, viros, ex acie fugientes, interrogârunt: num in vterum redire vellent. Neque enim fugere est sapientis, aut fortis viri; vt vult M. Cicero ex sententia Stoicorum. Quod fit, vt pulcrior sit miles in prælio occisus: quàm in fuga saluus: vt docet Tertullianus in libro de fuga in persecutione. Nam &, vt Maro ait:

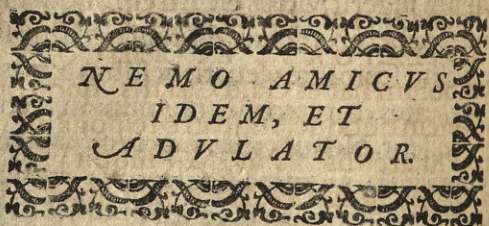
Nullum cum victis certamen, & at here cassis:

Et, vt Cornelius Tacitus, inter victos, victorēque nunquam fides solida est. Quod & Velleius Paterculus confirmat: Odium (inquit) certaminibus ortum, vltra metum durat: & ne in victis quidem deponitur: neque ante inuisum esse desinit, quàm esse desijt. Sic nimirum, secundum Maronem:

Vna salus victis, nullam sperare salutem.

Fuga enim, quæ salutem nunquam reperit, irriti conatus stultitiam indicat: vt scribit Ammianus Marcellinus lib. 16.

Symbolum XLI.

C. VIBII TREBONIA
NI GALLI.

NEMO AMICVS
IDEM, ET
ADVLATOR.

[Colz. Præstat habere acerbos, quàm suaves amicos.]

Nemo potest Pluto pariter servire, Deoq̃:

*Sic & ADVLATOR NULLVS AMICVS
erit.*

CUm omnium rerum simulatio est vitiosa: veri tollit iudicium, idque adulterat: tum verò amicitia repugnat maximè ea simulatio: quæ adulatio siue assentatio nominatur: propterea quòd ea omnem delet veritatem: sine qua nomen amicitia valere non potest. Nam quoniam amicitia vis in eo sita: auctore Tullio in Lælio: ut vnus quasi animus fiat ex pluribus: quî fieri poterit; si ne in vno quidem vnus animus erit, idemque semper, sed varius, com-
mu-

mutabilis, multiplex? Quid enim potest esse
 tam flexibile, & tam deuiū: quàm animus eius,
 qui ad alterius non modo sensum, ac volunta-
 tem, sed etiam vultum, atque nutum conuer-
 titur? Itaque NON FACILE EST EODEM
 ET ADVLATORE, ET AMICO VTI:
 vt Symbolum habet Galli Cæsaris: quod olim
 Phocionem quoque Antipatro respondisse me-
 morat Plutarchus: ὁ δὲ ὡς αὐτῷ (inquit) ἐμοὶ καὶ
 φίλῳ καὶ ἡμίῳ, καὶ κόλακῳ. Nam quid obsecro hoc
 aliud est, quàm vna opera flare, & sorbere: quod
 haud facile factu esse dicit Plautus in Mostellaria:
 ἀδὲ ὡς αὐτῷ δὲ ἑπὶ πῶς ἐκβαλεῖν κρατάρην ἐν ἀγαθοῖς δό-
 λισιν ἀπὸ: teste Pindaro: qui fieri posse negat, vt
 ciuis dolosus, qui est adulator, forte aliq, & sin-
 cerū verbū proferat. Quippe qui leuis est homo,
 & fallax: ad voluntatem loquens omnia, nihil
 ad veritatē: quo ipso ex stultis facit insanos: prae-
 sertim eos, qui adulari se sinunt: & assentatori-
 b. aures patefaciūt, quod plerunq; faciūt ij, qui si-
 bimet ipsi assentantur; & se maximē ipsi dele-
 ctant. Quò fit, vt assentatio, quamuis pernicio-
 sa sit, nocere tamen nemini possit: nisi ei, qui
 eam recipit, aut qui ea delectatur. ἢ μὲν γὰρ φι-
 λαντία τῆς φιλοκολακίας: ἢ δὲ φιλοκολακία τῆς
 ἀποστολαίας αὐτῆς ἐστίν, Isocrate auctore. Quo mo-
 do & Demosthenes in Philippica oratione ter-

tia omnem Reipublicæ calamitatem assentationi acceptam refert. Quæ profectò eò periculosior est: quò magis ea in occulto later: sicut & extremum iniustitiæ genus est, iustum haberi, qui iustus non est: secundum Platonem. Rectè igitur Bias apud Plutarchum rogatus: ecqua bestia omnium maximè noxia foret: Inter feras (inquit) tyrannus: inter cicures, adulator. Et Antisthenes satius esse dixit incidere *ἐς κόραγας* *ἢ ἐς κόλαγας*. Nam corui non nisi mortuos: adulatores etiam viuos deuorant. Sic & Crates ille Thebanose eos, qui cum adulatoribus uiuerent, aiebat esse desertos: non aliter quàm vituli sunt inter lupos. Neq; enim illos adesse, quos oportet: neque cum ijs, qui adsunt, societatem habere: quum sint plerunque insidiatores. Bion autem eos, qui adulatoribus auscultarent, similes esse dicebat amphoris: quæ auribus circumaguntur. Sed & Seneca adulatores suorum dominorum non tam arrisores, quàm arrores esse dicit: vt verè sint eiusmodi blanditiæ, auctore Tacito, pessimum veri affectus venenum. Semper enim adulationi foedum crimen seruitutis, malignitati falsa species libertatis inest: vt idem scribit Tacitus. Adeò fallax, & crudelis res est adulatio, teste Augustino. O beatum ergo hominem: qui nec adulatur aliquando,
nec

nec adulanti credit / qui nec decipit alterum, nec
 ipse decipitur : qui denique nec malum facit,
 nec patitur : ut sanctè omninò, & grauitè scri-
 bit Hieronymus ad Demetrium. Cæterùm a-
 micus blandus à verò secerni, & internosci
 tam potest, adhibita diligentia : quàm omnia
 fucata, & simulata à sinceris, atq; veris. De quo
 plura videre licet apud M. Tullium in Lælio, &
 Plutarchum in libro *πὸς αὐτὸς τῷ φίλῳ τὸν κό-
 λαιβ. 2. γ. κρίνῃ.*

Symbolum XLII.

C. VIBII VOLVSI A-

N I.

[Golz. Non omninò temerè est, quod vulgò
 dictitant.]

*Non est de nihilo, quod leue muscit
 Vulgus: VANA NEC est FAMA, vel irrita
 Semper. namq; citò crescit, at haud citò*

K 4 *Crescens*

*Crescens fama fugit: sed viget, ac volat
Per terras simul, & per maria omnia.*

*Omnia quæ prodit, SINE VANO PVBLICA
FAMA:*

Crede mihi, verum dicere Fama solet.

Celebratissima est vox illa Hesiodæ: quæ & apud Aristidem in defensione Periclis, & contra Timarchum, & apud Aristotelen in Nicomachicis legitur: NON OMNINO TEMERE ESSE, QVOD VVLGO DICITANT: seu, quod idem ferè significat, rûmorem publicum non frustra esse solere. Sic enim scribit Poëta:

φήμη μὲν τε καὶ κητέλεται, κέ φη μὲν ἀεὶ ῥα
ρεῖα μᾶλ', ἀργαλέην δὲ φέρειν: χαλεπή δ' ἀποθε-
σται.

φήμη δ' ἔστι πάμπαν ἀπὸ πολλῶν: λεῖπνα πολλοὶ
λαοὶ φημίζουσι: θεὸς γὰρ τίς ἐστι καὶ αὐτῇ: (rum
Fama malum est: oritur, surgitq; celerrima: ve-
Difficile hanc perferre, graue est sedare coortam.
Nam non vlla quidem prorsus perit irrita fama,
Per populos quacung; volat: quia numen & ipsa
est.

Quo dicto monemur: famam vt temerè, & si-
ne causa spargi non solere: licet ea plerunque, vt
Fabius

Fabius loquitur, vnius hominis initio sit audacia: quæ, secundum Tacitum, in nouis coeptis validissima est: ita nec facile eam quenquam subire, aut negligere debere: maximè verò vulgi famam: quæ est quoddam veluti multitudinis testimonium: & quasi ventus popularis: qui faciliè huc illuc perflatur: vt vix vlla ratione ampliùs reuocari queat. Quanquam enim nec bona, nec mala sunt, quæ vulgus putat: tamen non semper errat fama: sed aliquando etiam verum eligit: vt est apud Cornelium Tacitum. Nam, vt Flaccus canit:

Interdum vulgus rectum videt, est ubi peccet.

Itaque homines non minus opinione famæ, quàm aliqua certa causa commoueri solent: vt notat Cicero pro lege Manilia: & vt in Oratore scribit, RVMORIS PVBLICI AVCTORITAS, INSTAR ORACVLI EST. Nam & sæpè, quod falsum creditum est, veri locum obtinet, teste Q. Curtio. Ex quò rectè Publius:

Ad calamitatem quilibet rumor valet.

Et Liuius Dec. 1. lib. 3. Famæ ac fidei damna maiora sunt, quàm vt aestimari possint. Sic Ouidius:

Omnia si perdas, famam seruare memento:

Qua semel amissa, postea nullis eris.

Et Cornificius ad Herennium: Perditissima ratio

rio est, diligere formam, & negligere famam. Et M. Cicero in Officijs: Negligere, quid de se quisque sentiat, non solum est arrogantis, sed omnino dissoluti. Quin immò potius non solum mala fama non negligenda: sed & bona fama ab omnibus expetenda esse videtur: in primis verò bonorum; quæ verè sola gloria nominari potest: cuius fundamentum est virtus: sine qua nihil potest esse laudabile. Rectè enim Chrysost. Duo (inquit) sunt necessaria; conscientia & fama: cōscientia, propter te ipsum: fama, propter proximum. Et alibi: Sic doctor bonam eligat vitā; ne bonam negligat famam. Et Augustinus: Sic ut bona conscientia opus est propter Deum, & temet ipsum; ita bona fama propter proximum. Crudelis est, qui conscientia suæ confidens, famam negligit. Cæterum fama licet non maiorem, at illustriorem reddit virtutem, teste Bernardo. Sic fit, ut bona fama, & bona opinio omnibus sit thesauris præstabiliior, & ad perpetuitatem stabiliior, secundum Siracidem. Quod & Salomon monet in Prouerbijs: Melius est nomen bonum, quàm copia diuitiarum: & bona gratia melior, quàm auri vis, atque argenti. Et Publius:

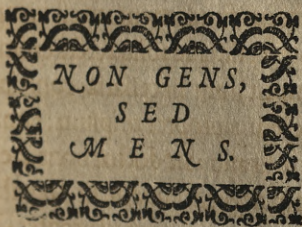
Honestus rumor, alterum est patrimonium.

Contemptu enim famæ, contemnuntur virtutes: vt ait Cornelius Tacitus.

Symbolum XLIII.

C. IVLII ÆMILIA.

N I.

[Golz. Generositas virtus, non sanguis.]

Non genus, at genius: NON GENS, sic credere fas est,

SED MENS nobilitat nobilitata virum.

*Quem genus, & genius pariter virtutis, & artis
Nobilitat; verè nobilis ille vir est.*

I. M.

Memoratur Imperatoris cuiusdam vetus dictum: Nobilitas, antiqua æris possessio. Quomodo & Demetrius Phalerius apud Stobæum nobilitatem vocat antiquas diuitias, aut veterem gloriam; & Simonides nobiles esse affirmat

firmat τῆς ἐκ πάλαι πλεσίου, qui maioribus
 longo tempore locupletibus nati sint: teste A-
 ristotele in libro de nobilitate. Quum nobili-
 tas sine diuitijs, aut opibus splendida sit miseria:
& is demum miser sit, secundum Accium, *cuius*
nobilitas miseria nobilitat: quae paupertate sepius
intercidit. Sed multò veriùs profectò nobilitas
 vocatur antiqua virtutis possessio: Quando-
 quidem, vt Satyricus canit:

Tota licet veteres exornent undiq; cere

Attria: nobilitas sola est, atq; unica virtus.

Et, vt Claudianus:

VIRTUTE DECET, NON SANGVI-
 NE NITI.

Sola enim apud Deum nobilitas est, clarum ef-
 se virtutibus: sola apud Deum libertas, non ser-
 uire peccatis: vt præclare scribit Hieronymus
 in epist. ad Celan. Neque sanè aliter fit integra,
 atque perfecta nobilitas: quàm si quis dedigna-
 tur seruire vitijs, & ab his minimè superari, se-
 cundum Chrysostomum. Nam & Plutarchus,
 in libro contra nobilitatem: ἡ ὄντως εὐγένεια (in-
 quit) ὁμοίωσις δικαιοσύνης ἐστίν: Nobilitas veris-
 sima est, similitudo iustitiæ. Et Socrates cui-
 dam, quid nobilitas esset, sciscitanti; Animæ
 (ait) & corporis bona temperies. Et Demo-
 critus: κτηνῶν μὲν εὐγένεια ἡ τῶν πελάγεος εὐδένεια:
 ἀνθρώπων

αὐτοῦ πᾶν δὲ τὸ ἥθος ἐν τῇ οὐσίᾳ: Pecudum nobilitas est bona & firma corporis habitudo: hominum autem, morum bonitas. Quò fit, ut nobilitas nulla sit hominis mali, & improbi: qui vitij duntaxat suis nobilitatus est, ut Epicharmus vult: quum indigna posteritas, laudes quodam modò abneget sui generis: ut Cassiodori verbis utar. Nam verum est Plautinum illud in Mercatore:

*Qui bono sunt genere nati, si sunt ingenio malo,
Suapte culpa ex genere capiunt genus, ingenium
improbant.*

Sic & Accius apud Nonium: ex quo symbolum hoc sumptum esse apparet:

Non genus (inquit) virum ornat: generi fortis, sed vir est loco.

Quis enim, secundum Satyricum, generosum dixerit hunc, qui

Indignus genere, & præclaro nomine tantum

Insignis?

Nam quid imaginibus, vel auitis fulta triumphis

Atria, quid pleno numero consule fasti

Profuerint, cui vita labat? perit omnis in illo

Nobilitas, cuius laus est in origine sola:

ut Lucanus scribit ad Pisonem. Sic Antisthenes eosdem sibi videri nobiles, & virtute præditos dixit: nobilitatem scilicet in yna collocans virtute.

tute. Et Menander in Cnidia eundem esse dicit ingenuum, qui sit bonus: & spurium, qui malus. Sicenim ait:

ὅδ' ἐν γένους γένῳ μὲν οἶμα ἀφ' ἑρέιν:
ἀλλ' εἰ διχάως ἐξέστας, καὶ ἴνησι
ὁ ἄριστος ἐστίν: ὁ δὲ πονηρὸς, καὶ νόθος.

Sic & Stoici, Platonem secuti, solos sapientes, nobiles esse volunt: quemadmodum & Euripides in Alexandra, nullam inter malos, sed bonos duntaxat nobilitatem esse cōtendit: quum ait: ὅτε ἔστιν ἐν χερσὶν εὐγένεια παρ' ἀγαθοῖσι δ' αἰδοῦν. Et in Inone fortes natura, & iustos, quāuis è seruis natos, nobiliores esse dicit, quā inani gloria tumidos: τὸς μὲν (inquit) αἰδομένους φύσιν, καὶ τὸς διχάως, τῶν κενῶν δοξασμάτων καὶ ὧσι δ' ἔλῳ, εὐγενέστερους λέγω. Optima igitur nobilitas est, quam virtus nobilitat: quum, secundum Euripidem in Hecuba, ὅτι μὲν ἔργῳ τῆς εὐγενείας τὸ νομα τοῖσιν ἀξίους. Pessima verò est, secundum Theodectem, ἡ εὐγένεια θεωρεῖται καὶ ἡ ἀναξίους: vt est apud Stobæum: quæ non modò non est nobilitas, sed & ignobilitas summa, & maxima. Quid enim aliud est nobilitas sine virtute: quā inanis quidam fumus obsoniorum? vt Thriuerus loquitur. Quocetiam referenda est sententia illa Astydamanthis apud Stobæum, serm. 84.

γένος ἑπαινός ἐστιν ἀσφαλέστατος,
τὸν αἰὲρ ἀπαγεῖν, ὅστις αἰὲν δίνῃται ἢ,
ἡρόποις τ' ἀρίστοις, μῦθον εὐγενή γελαῖν:

*Laus generis est, & sanguinis tutissima,
Laudare iustum & moribus virum optimum:
Solumq; sic eum vocare nobilem.*

Patet itaque ex his omnibus, quæ dixi: verum
esse Solonis illud apud Aufonium:

Pulcrus multo parari, quàm creari nobilem.

Quum, secundum Pythagoram, is sit nobilior,
à quo genus incipit: ignobilior autem, in quo
definit genus. Quomodo & M. Tullius Cicero
in Sallustium se virtute sua maioribus præluxisse
gloriat: & Iphicrates tanquam ignobilis vitu-
peratus: Ego (inquit) genus meum inchoabo.
Sic Chrysostomus super Matthæum: Melius est
(inquit) ut in te gloriantur parentes: quàm tu in
parentibus. Nam, ut Naso canit: *genus, & proa-*
uos, & quæ non fecimus ipsi,

Vix ea nostra voco.

Et, ut Seneca in Hercule furente,

Qui genus iactat suum, Aliena laudat.

Sic Galeus in orat. ad artes: Qui (inquit) splen-
dore se generis efferunt: ij quoque quum bonis
carcant, quæ propria sunt, ad genus ipsum o-
stentandum confugiunt: quum ne id quidem
intelligant; splendori generis, quo admirabi-
les

les videri volunt perinde ac ciuitatum numi-
smatis, vſu venire, : quæ quum apud ciuitates i-
pſas probata plurimum valeant : apud alias
tamen gentes adulterina haberi, & nihili fieri
cernuntur. Sed temperare mihi non poſſum :
quin aſcribam huce egregiũ locum Phalaridis ex
Epiftola ad Axiochum: ἐγὼ (inquit) μίαν εὐγένειαν
ἀρετῶν οἶδα: τὰ δὲ ἄλλα πάντ' ἐκ τύχης. καὶ γένοιτ' αὖ,
ὅ μ' ἐκ φαύλων, ἀγαθὸς, καὶ βασιλέων, καὶ πάντων εὐγέ-
νεατος: ὁ δὲ ἐξ ἀγαθῶν, φαῦλός, αὐτὸς πᾶσι τῶν καὶ
τῶν κακίωντων δυσγενέατος. ὥστε ψυχῆς ἐπαγωγὴν
αὐχέι, μὴ παρορνῶν τεθνηκυῖαν εἰς ἀδοξότερον εὐγέ-
νειαν: Ego, præter virtutem, nullam agnoſcono-
bilitatem: reliqua verò cuncta æſtimo fortu-
nam. Nam qui humili genere natus eſt, vt bo-
nus, ita regum, & omnium hominum nobiliſ-
ſimus fieri poteſt. Contrà, qui illuſtri genere, &
bonis parentibus natus eſt, malus fieri poteſt. ac
tùm ſe ipſo, tum viliffimis quibuſque ignobi-
lior. Gloriare igitur, ſi de nobilitate gloriari viſi,
non degeneris, quod obſcurare facilè poteſt à
maiorum virtute degenerans poſteritas, ſed de
animæ potiùs nobilitate; in qua vera eſt laus, &
gloriatio. Plura de nobilitate vide in oratione
Marij apud Salluſtium in bello Iugurthino:
quam longum eſt huc referre.

Symbo-

Symbolum XLIV.

P. LICINII VALERIA-

N I.

[Golz. Amicum inimicum fugito.]

*Si dona non sunt dona, quae dant, HOSTIVM
Nec VERBA, quae dant, verba, sed sunt VERBE-
RA.*

*Plaga fideles sunt amici: sed mali
Proterua sunt inimici semper oscula:*

*ACERBA sic NON VERBA, BLANDA
sed TIME.*

*Sophoclis adagium est, ab Aiace non quidem
natum, sed tanquam vetus ab eo relatum:*

ἔργον ἀδωγὸν δῶρον καὶ ὀνήσιμα:

Immune munus hostis, ac inutile.

*Quod T. Livius lib. 5. Dec. 1. hoc modo expref-
sit: Donum inimicorum eneno illitum est.*

L

Cui

Cui respondet Plautinum illud in Milite:

In mala voxore atq; inimico, si quid sumas, sumptus est.

In bono hospite, atq; amico questus est, quod sumitur.
Quæ autem ratio munerum, eadem esse solet verborum hostilium: quæ non tam verba sunt, quàm verbera: vt vulgò dicitur. Nam malitiosa eiusmodi officiorum *blanditia*, *merus visum est*, & *melle litus gladius*, vt Plautus loquitur. Sic quidem &, secundum Mimum:

Habet suam venenum blanda oratio:

Et, vt Naso canit:

Impia sub dulci melle venena latent.

Sic fit nimirum, vt MELIORA sint AMICI VULNERA, QVAM INIMICI OSCULA, teste Salomone. Quomodo & Seneca monet, NON ACERBA, SED BLANDA VERBA TIMENDA esse. Nam vt Publius ait:

Bonitatis verba imitari maior malitia est.

Quod vsq; adeò verum est: vt ne in amico quidem blanditia nimia, & assentatio carcat suspitione: quæ plerunque cum simulatione, aut perfidia coniuncta est: qua nullum esse vulnus atrocius potest, secundum Sophoclem. Itaque vt callida, & occulta illa inimici assentatio, quæ semper insidiosa est, atque captiosa, cauenda est dili-

diligenter: ita libera amici rectè consulentis admonitio patienter accipienda, non repugnanter: adeoque omnis adulatio, vitiorum adiutrix, procul amouenda: quæ non modò non amico, nedum inimico, sed ne libero quidem homine digna est. Nam cuius aures sunt clausæ veritati: ut ab amico verum audire nequeat: huius profectò salus desperanda est. Scitum est enim Catonis illud; vel potius Socratis, à quo Cato mutuatus est: multò melius de quibusdam acerbos inimicos mereri, quàm eos amicos, qui dulces videantur: illos verum sæpè dicere: hos nunquam: ut testis est M. Tullius Cicero in Lælio. Et apud Platonem scribitur: ei, qui sit futurus incolumis, id est, animo incorrupto: aut fidelissimis amicis, aut acerrimis inimicis opus esse. Sicigitur suspectus est vterque, & amicus, & inimicus blandus, ac multò quidem magis amicus blandus, quàm inimicus: in quo collocata amici fiducia verè est, ut Salomon loquitur, dens vitiatus, & pes luxatus. Quam ob causam Antigonus rex deos precari quotidie solitus fuit: ut eorum præsidio ab amicis defenderetur suis: quòd ab inimicis, adhibita diligentia, facile sibi ipse cauere posset. Pertinet huc Ambrosij sententia in Officijs: Bene-

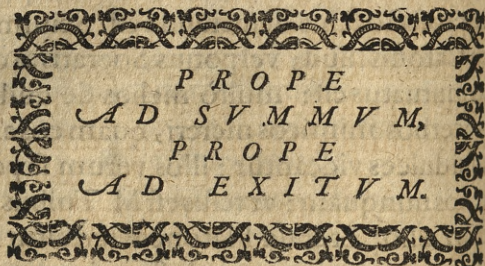
L 2 uolentia

uolentia facit, vt inimici vulnera, quàm am-
oscula sint vtiliora.

Symbolum XLV.

P. LICINII GALLIE

N I.

[Golz. Omnia decreſcunt, vbi, quo creſcant, non
habent.]

Summa petit mors, & liuor: SVM MIS NEG-
TVM

STARE DIV: *finem res habet illa suum.*

NOTUM est Hippocrateum illud præceptum
ὅτι αἱ ἀκροὶ τῶν εὐεξίων σφαλεραί, ὥς τῶν αἱ τῶν
ἀλυσίων. Et Lucanus Poëta: SVM MIS (inquit)
NEGATVM STARE DIV: *nimioq; graues*
sub pondore lapsus. Sic & Liuius eo rem peruenit.
se Ro

se Romanam affirmat: vt iam magnitudinela-
boret sua. Et Horatius:

Suis & ipsa Roma viribus ruit.

Quippe, secundum Tacitum, virtute, quàm pe-
cuniores Romana melius stetit. Fit enim natu-
ra, vt QVICQVID AD SVMMVM VENIT,
AD EXITVM PROPE SIT, secundum Se-
necam. Quæ verba, Symboli vice, vsurpasse fer-
tur P. Licinius Gallienus Cæsar: Significans tūc
maximè rei alicuius declinationem metuen-
dam esse: quum ad sublimitatem, & fastigium
eaeuecta sit: quod rebus omnibus in summo
stantibus accidere solet. Quod pulcrè admo-
dum, & eleganter ita explicat C. Velleius Pater-
culus in fine libri primi: Alit (inquit) æmulatio
ingenia: & nunc inuidia, nunc admiratio inci-
tationem accendit: naturaque, quod summo
studio petatum est, ascendit in summum: diffi-
cilisque in perfecto mora est: naturalitèrque,
quod procedere non potest, recedit. Et vt primò
ad consequendos, quos priores ducimus, accen-
dimur: ita, vbi aut præteriti, aut æquari eos pos-
se desperauimus; studium cum spe senescit: &
quod assequi non potest, sequi desinit: & velut
occupatam relinquens materiam, quærit no-
uam: præteritòque eo, in quo eminere non
possumus; aliquid, in quo nitamur, conquiri-
mus

mus; sequiturq; ut frequens ac mobilis transi-
tus, maximum perfecti operis impedimentum
sit. Hæc ille. Sed & non malè huc quadrat vsita-
tum illud distichon: quod ex Græco Pallada
sumptum esse videtur:

*Optima sunt homini mediocria: SUMMA PE-
RICLIS*

OBVIA: contemptum sordida vita parit.

Symbolum XLVI.
SALONINI VALE-
RIANI.

*Aut odij minus, aut plus rex mereatur amoris;
Quò sit potestas tutior.*

*Nil odio grauius populi: sed magna potestas,
MAGNUM SATELLITIVM est AMOR.*

PRæclarè M. Tullius Cicero in lib. I. de Fini-
bus: AMICITIA (inquit) PRÆSIDIVM
FIRMISSIMVM. Et in eodem libro: Laus, &
caritas

caritas sunt vitæ: sine metu degendæ præsidia
firmissima. Cum quo congruit Symbolum i-
stud: MAGNUM AMOR SATELLI-
TIVM. Quod docemur, eum, qui tutò regnare
vult, operam dare debere: vt benevolentia ma-
gis, quàm armis stipatus regnet, secūdum Cleo-
bulum. Nam, vt Seneca ait in libro de Clemen-
tia, Vnum est regi inexpugnabile munimen-
tum, amor ciuium. Et Plutarchus in Arato:
Ἰδὲν ἰσχυρότερον φυλακτικόν αἰδρὸς ἀρχόντος, οἷον
ἀλθιμὴν καὶ βέλαιον εὐνοίαν: Nulla est principis cu-
stodia firmior, quàm vera ac stabilis ciuium be-
nevolentia. Nam, vt Claudianus canit: }

Non sic excubia, non circumstantia tela,

Quàm tutatur amor: non extorquebis amari:

Hoc alterna fides, hoc simplex gratia donat.

Et Micipsa rex Numidarum apud Sallustium
regnum tradens filiis: Non exercitus (inquit)
neque thesauri, præsidia regni sunt: verùm ami-
ci: quos neque armis cogere, neque auro para-
re queas: officio, & fide parantur. Frustra enim
se terrore succinxerit, qui septus caritate non
fuerit: vt C. Plinius secundus dixit. Nam &, se-
cundum Liuium, rege interempto fugiunt sa-
tellites: &, secundum Senecam, tutius volenti-
bus, quàm coactis imperatur. Sic fit, vt impe-
rium id longè sit firmissimum, quo obedientes
L 4 gaudent

gaudent subditi: adeò vt ne quidem imperium sit vllum experiendum: cuius vis est in consensu obedientium: eodem Liuius auctore. Nam & vincit malos pertinax bonitas, teste Seneca. Itaque vt optabile est, plus fauoris mereri: sic proximum, odij minus, vt Fabius loquitur. Perpetua enim res est, odisse sine causa: adeoque nullum malum grauius publico odio, secundum Senecam. Sed & magnum argumentum est virtutis in principe: si libenter eum sequantur subditi: & in periculis vnà perseuerent constanter, vt Xenophonti placet. Sic fit, vt fidissima quoque sit principis custodia, virtus ipsius, atq; innocentia, teste Plinio: quemadmodum & ad ducis laudem subiectorum pertinet virtus, vt monet Vegetius lib. 3. Quæ omnia vno veluti fasce pulchrè admodum, & breuiter cõplexus est Isocrates, ad Nicoclem scribens de regno administrando φυλακὴν (inquit) ἀσφαλὲς τῷ ἡγεσώματος εἶναι τὴν τε τῶν φίλων ἀρετὴν, καὶ τὴν πολιτῶν εὐνοίαν, καὶ τὴν σπαντὸς φρόνησιν. Ἄλλοι γὰρ τῶν καὶ κατὰ τὴν ἀρετὴν καὶ ἀφωσύειν τὰς τυραννίδας μάλιστα αἰεὶ πρὸς δυνάμει. Corporis custodiã tutissimam esse putat, tùm in virtute amicorum, tùm in beneuolentia ciuium, tùm in prudentia tua esse collocatam. Hæc nimirum sunt, per quæ imperium facillimè & paratur, & conseruatur.

Symbo-

Symbolum XLVII.

C. IVNII CASSII

POSTHUMI.

[Golz. Fortes fortuna formidat.]

AVDENTES METUIT, metuentes FORS
premit audens:

Aude aliquid, sic te Fors sinit esse aliquid.

*Si fortuna iuvat, Deusq; fortes:
Cuiq; est fortiter hæc periclitanda.*

FORTEM FORS IUVAT? an magis, quod
aiunt

Fortunam iuvat ipse fortis? Vtrum

Virum vis, ego fabor esse verum.

Nam fortuna fauet benigna forti,

Fortunam bene qui periclitatur:

Ignavum velut odit illa pectus,

Quod nil fortiter audet experiri.

*Ignauos Fortuna premit, metuitq; vicissim
Fortes: vt faueat Fors tibi, fortis eris.*

FORTES fortunam adiuuare, vetus est adagium: passim ab auctoribus ferè omnibus celebratum. Sic enim apud Maronem legitur: *Audentes fortuna iuuat.* Et apud Terentium: *Fortes fortuna adiuuat.* M. Cicero autem lib. 2. Tusc. Fortes (inquit) non modò fortuna adiuuat, vt est in veteri prouerbio: sed multò magis ratio. Et Cornificius ad Herennium. Fortibus fortuna adiumento esse solet. Sic Ennius apud Macrobius:

Fortibus est fortuna viris data.

Et Naso lib. 2. Fast.

Audentes forsq; Deusq; iuuat.

Et Cornelius Tacitus: Deus fortioribus adest. Sed nec ab eo Senecæ illud discrepat in Medea:

FORTVNA FORTES METVIT, IGNA-
VOS PREMIT.

Quo Symbolo vsus est C. Iunius Posthumus Imperator: monens nimirum illud, fortiter vnicuique fortunam periclitandam esse. Quamquam enim interdum fortuna etiam ignauos fouet: vt stultos eos scilicet faciat: tamen ea magis fauet ijs, qui fortiter fortunam periclitari, quam

ri, quàm qui nihil experiri audent. Nam, vt Sophocles ait in Minoë:

Ὅκ' ἐστὶ τοῖς μὴ δρῶσι σύμματος τύχη:

Qui nil agunt, his non fortuna fert opem.

Quemadmodum enim is, qui ventum omnem cauet, nunquam ferit, nedum metit, secundum Salomonem: Ita qui fortunam nimium cauet, se ipsum decipit, ac frustratur. Sic fit, vt metus cuius maiori, & laudabiliore rei suscipienda, magno plerunque sit impedimento. Quid enim homo meticulosus non solum in militia pro patria, sed & in Senatu domi, aut in concione populi, aut in iudicio, graui aduersaria existente, pro Republica, & causa iusta audebit, & faciet? *Aude aliquid, si vis esse aliquid*, inquit Sattyricus. Et Naso:

Casus ubiq; valet: semper tibi pendeat hamus:

Quò minime credis, gurgite piscis erit.

Et Terentius:

Plerumq; casus comitatur industriam.

Quandoquidem, teste Tacito, optimi mortaliū altissima cupiunt. Contrà autem vix magna cupiunt, qui parua desperant. Sic & Euripides monet in Hecuba:

πολλὰν ἀνὰ ψῆν, καὶ τὴν τύχην, καὶ μὴ τὴν χεῖρα.

Seu fors cadat, seu non, audere conuenit.

Et Me-

Et Menander in Temeno apud Stobæum:

τολμᾷν χρεῖν· ὁ γὰρ ἐν χερσὶ πολλὴν μόρτην
εὐδαιμονίαν τίθει θνητοῖσι τελευτῶν:

*Audere fas est: nam labor multam parit
Felicitatem congruus mortalibus.*

Quò etiam pertinet Senecæ illud in Medea:

Qui nil potest sperare, desperet nihil.

Etenim audere is mihi rectè videtur: qui nihil temerè desperat, aut reiicit: quod quantum momenti habeat in re præsertim militari: satis hoc Miltiadis, Themistoclis, Luculli, Alexandri Magni, & aliorum summorum virorum res gestæ declarant: qui magnos exercitus sæpenumero exigua manu oppresserunt. Adeò verum est Menandri illud:

ὅτι ἐστὶ τόλμης ἐφόδιον μεῖζον βίης:

Audacia maius vite haud viaticum est.

ὅτις δὲ τόλμῃ πρὸς τὸ δεινὸν ἔρχεται
ὀρθὴ μὲν ἢ γλῶσσ' ἔστιν, ἀσφαλὴς δὲ νῦν:

Periclitatur fortunam qui fortiter,

Mens firma, lingua recta semper huic manet:

Vt est apud Sophoclem in Creusa: quem refert Stobæus Serm. 7.

Symbo.

Symbolum XLIIIX.

M. AVRELI CLAV-

D. I. I.

[Colz. Quod, dum priuatus eram, nec leges curabam abstuli: hoc factus Imperator restituo.]

Imperet ut bene REX, sic LEX ANIMATA sit ille:

Qui paret legi, rex magis iste placet.

M. Aurelium Claudium Cæsarem scribit Trebellius Pollio principem fuisse optimum, atque iustissimum: quem S. P. Q. R. ante imperium & in imperio, & post imperium, semper habuit carissimum. Is legum quas tulit in imperio, obseruantissimus fuit: ut nimirum exemplo suo, & veluti Symbolo doceret: REGEM VIVAM LEGEM ESSE: quemadmodum & Aristoteles νόμον ἔμψυχον βασιλέα appellat: qui ut parens, ita custos est legum Optimus Maximus. Ita que quum inter

inter alias leges etiam edicto vetuisset: ne ab Imperatore res alienae peterentur (Nam eas quoque ab Imperatore donari posse commutis erat opinio) muliere quadam , cuius praedium ipse ante imperium ex dono Imperatoris acceperat, apud se conquerente : à Claudio Magistro equitum factam sibi esse iniuriam : tum ille: Quod (inquit) Claudius, dum priuatus erat, nec leges ita curabat: abstulit : hoc, factus Imperator, restituit. Sensit nimirum sapientissimus Imperator : nihil magis decere principem : quam si secundum leges uiuat : & moribus, exemploque suo ita imperium doceat , secundum Pittacum. Nam verum est, quod Solon dixit: si princeps secundum leges uiuat : vniuersam Rem publicam optimè tunc regi : adeoque singulos ciues in officio contineri posse. Quanquam enim princeps legibus quodammodo solutus sit: in casu scilicet opportuno, vt Liuius loquitur : cuius rei rationem reddit Aristoteles lib. 3. Polit. c. 9. tamen ciuile est, eum parere legibus : & re vera maius imperio est, legibus submittere principatum: vt praeclare rescripserunt summi Imperatores Theodosius, & Valentinianus. Qui enim legibus seruit, Deo seruit : vt Plato scribit. Sic & Aristoteles de Repub. Qui (inquit) legem praesse vult : is Deum vult praesse : qui

verò

Verò hominem, is belluam praeferit: cuiusmo-
di res est cupiditas: quæ sæpè animos hominum,
& voluntates etiam in viris optimis pervertit.
At lex est mens sine cupiditate. Et Pausanias le-
ges ait hominum, non homines legum esse do-
minos oportere. Quò etiam referri debet Aga-
thonis illud dictum: qui principè trium memi-
nisse debere vult: primùm quòd imperet homi-
nibus: deinde quòd secundò leges imperet, po-
stremò, quòd nō semper imperet. Sed & Pythagoras
eam Rempublīcā in optimo statu esse affirmat:
in qua ciues obediunt magistratui: magistratus
autē legibus. Et Bias apud Plutarchū optimam
ciuitatē eam vocat: in qua omnes legem nō mi-
nūs, quàm tyrannū, timent. Et Plato omnibus
triumphis maiorem, gloriosiorēq; esse affir-
mat, obtemperationem honestis legibus, atque
bonis institutis: quam & Aristoteles primam
virtutem, primamque iustitiam: & Æschylus
matrem ac procreatricem omnis felicitatis re-
ctē appellat. Et nota est vox illa Pittaci apud Au-
sonium: Pareto legi, quisquis legem sanxeris.
Quod præclare magistratus suos docuerunt A-
thenienses & Lacedemonij: quorum iuramen-
tum hoc fuisse legimus: se imperaturos secun-
dum leges. Rectē itaque Themistocles Simo-
nidi roganti, vt in negotio quodam suo iniu-
stam

nam pronuntiaret sententiam : Neque tu (inquit) bonus Poëta fores, si præter Musicæ modulos caneres: neque ego princeps bonus, contra leges pronuntiarem.

Symbolum XLIX.

M. AVRELII QVINTILLI.

[Golz. Honesta turpitude mori pro bona causa]

HONESTA TURPITUDO, MORS HONESTA fit:

*Quam spontè, pro causa bona, dux appetit.
Bis emori, sed est mori sic turpiter.*

PVblianum hoc Symbolum est, à Quintillo Cæsare vsurpatum: EST HONESTA TURPITUDO, PRO BONA CAUSA MORI. Cum quo congruit Alexandridæ illud: *ἡ δὲ θάνατον, ὅτιν θανάτου δρᾶν ἀξίον.* hoc est, *Iulianum mori.*

mori, morte indignum; seu, vt Aristoteles exponit, honestum est mori, quum nihil morte dignum feceris. Et Menandri hoc:

Ζῆν βυλόμην μὴ ἀράτῃ θανάτῳ ἀξία:

Ne morte facito digna, si vis viuere.

Neq; enim mori turpe est; sed mori solum turpiter, secundum Menandrum:

τὸ μὴ θανεῖν ὅκ' αἰσχρὸν, ἀλλ' αἰσχρὸς θανεῖν:

Haud turpe mori equidem, mori sed turpiter.

Quin immo latius est mori, quam viuere turpiter: vt Sophocles scribit:

θανεῖν αἰσιότ' ὄστιν, ἢ ζῆν ἀκαῶς;

τὸ μὴ χρεῖναι χρεῖστον, ἢ τὸ ζῆν κακῶς:

Prestat mori, quam turpiter sic viuere:

Superstitem non esse, quam male viuere.

Et Æschylus:

βίη ποτιπρῶ θάνατος εὐχλέεστερος:

Mors gloriosior, quam vita sit mala.

Sic Cornel. Tacitus: Honesti mors, turpi vita potior: Et Claudianus de bello Gildon.

Nōne mori satius, vitæ quam ferre pudorem?

Quod & Epicuro sic placuisse M. Cicero scribit in Epistolis: quem dixisse refert: ὅκ' ἐστὶν ἡδέως, αἰετῶ καλῶς, καὶ διχαίως ζῆν, id est, non potest iucundè nisi honestè, & iustè viuere: qui sanè licet sit φιλόδοξος, nihilominus φιλόκαλος, καὶ φιλόδοξος esse studeat. omneque virtutes & colat,

M

& re-

& retineat. Sed in primis honesta est mors pro dignitate, & libertate patriæ: quæ nunquam fugienda, sapè etiam appetenda est. Sicenim M. Cicero de Finib. lib. 3. Laudandus est (inquit) is, qui mortem oppetit pro Republica: quòd doceat cariorem esse patriam debere, quàm nosmetipsos. Estq; illa vox inhumana, & scelerata eorum: qui negant se recusare: quòd minùs ipsis mortuis terrarum omnium deflagratio consequatur. Et ad Herennium: Qui patriæ pericula suo periculo expetunt: hi sapientes putandi sunt: quum & eum, quem debent, honorem Reipub. reddunt: & pro multis perire malunt, quàm cum multis. Nam, vt Plautus in Captiuis ait:

Qui per virtutem peritat, non interit.

Turpis autem fuga mortis, omni morte est peior: teste Cicerone, Philip. 8. Stat igitur sententia illa Euripidea: ἢ θανεῖν, ἢ ζῆν χαλῶς: aut moriendum, aut viuendum honestè esse: Quam ipsdem ferè extulit verbis Sophocles in Aiace: ἢ χαλῶς ζῆν, ἢ χαλῶς τεθνηκέναι τὸν εὐγενῆ ζῆν. Nam vt Æschylus ait apud Stobæum:

— ἔγωγε τὸς χαλῶς τεθνηκότες

ζῆν φημι μάλλον, τὸ βλέπειν τὸς μὴ χαλῶς:

Qui mortui sunt, ego sanè hos benè viuere

Plus dixerim, quàm qui viuunt adhuc malè.

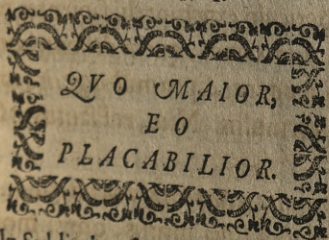
Quò

Quò pertinet Epigramma illud nostrum ex in-
omnijs:

*Non est turpe mori: sed illa demum
Mors est, viuere turpiter, moriue:
Mortis mors misera ista vincit omnes.*

Symbolum L.

L. DOMITII AVRE.
LIANI.

[Colz. Sublimius est, regere aliquam Italiae par-
tem, quam trans Alpes regnare.]

*Quò maior, magis hoc dux est placabilis hosti:
Multa licere sibi, pauca libere probat.*

M Inerua apud Euripidem in Troadibus lau-
dat ὀργὰς ἡμίους, id est, iras placabiles. Et
Bacchus apud eundem in Bacchis iubet Pen-
theum, ἀσχεῖν σὺ φρονεῖς ἐν ὀργῇ σάαν, hoc est, mode-
ste irā indulgere. Sic & Q. Calaber lib. 4. men-
tem ait placidam inesse hominibus sapienti-
bus:

bus: αἰσπράσι μὲν (inquit) πινυτοῖσι πέλιδός ἐστι καὶ αἰεὶ: Quod Naso Poëta lib. 3. Trist. 5. hoc modo extulit:

*Quò quisq; est maior; magis est placabilis ira:
Et faciles motus mens generosa capit.*

Ex quo Symbolum hoc Aureliani Caesaris natum est: QVO MAIOR, EO PLACABILIOR. Cum quo factum hoc illius congruit: quod Fl. Vopiscus commemorat. Nam quum Thyana, Bithyniæ vrbe, obsessa, fortè per iracundiam dixisset: se ne quidem canem in ea ciuitate incolumem relicturum: cæque voce milites in spem prædæ erexisset: capta demum per proditorem ciuitate; Aurelianus Imperator vnum proditorem Heraclamonem occidi passus est: reliquis omnibus parcens ciuibz: summa commendatione bonitatis, & clementiæ: ac deinde militibus ciuitatis direptionem flagitantibus: Agite (inquit) canem negaui merelicturum: canes omnes occidite. Sic eodem pacto & patriæ proditori suam mercedem rependit: & militum elusit auaritiâ: singulari vsus, ac propè diuina clementia: quum veniam daret his, quibus venia opus fuit: vt Senecæ verbis utar. Qua de Aureliani Caesaris hæc extat epistola ad Mallium Chilonem scripta. Occidi passus sum; cuius quasi beneficio Thyanam recepi. E-

go verò proditorem amare non potui: & libenter tuli, quod eum milites occiderunt. Quomodo enim mihi fidem seruaret is, qui patriæ non pepercit? Solum denique ex omnibus, qui oppugnabantur, campus accepit: diuitem hominem negare non possum: sed cuius bona eius liberis reddidi: ne quis me, pecuniæ causa, hominem locupletem occidi passum esse criminaretur. Adeo verum est Publium illud:

Bonum apud virum cito moritur iracundia.

Et alterum hoc eiusdem:

Bis vincit, qui se vincit in victoria.

Etenim, vt Naso canit:

Corpora magnanimo satis est prostrasse leoni:

Pugna suum finem, quum iacet hostis, habet:

At lupus, & turpes instant morientibus vrsi:

Et quæcumq; minor nobilitate fera est.

Ex quo rectè Seneca:

Nihil est magnum, quod non sit placidum.

Nam, vt in Troade est:

Minimum decet liberè, cui multum licet.

Et paulo post:

Quò te celsum altius

Superi leuarunt, mitius lapsos preme.

Et Claudianus de bello Gotico:

Ignoscere pulcrum

lam misero; pœnæq; genus vidisse precantem.

Sic Plautus in Bacchidibus:

Leniter qui sentiunt, sapiunt magis.

Et M. Cicero pro Quintio: Qui plus propter virtutem, aut potentiam possunt: eò minus, quantum possint, debent ostendere. Et lib. 2. de oratore: In bonis fortunæ summa laus, non extulisse se in potestate: non fuisse insolentem in pecunia: non se prætulisse alijs propter abundantiam fortunæ: ut opes, & pecuniæ, non superbiæ videantur, ac libidini, sed bonitati, ac moderationi facultatem & materiam dedisse. Et lib. 1. de Orat. Nihil est tam regium, tam liberale, tamque munificum: quam opem ferre supplicibus, excitare afflictos, dare salutem, liberare periculis homines. Et ad Q. Fratrem: Nihil est tam deforme: quam ad summum imperium, naturæ acerbicatem adiungere.

Symbolum LI.

M. CLAVDII TACITI

T I.

[Golz]

[Golz. Malus, qui sua causâ bonus.]

Qui sibi, non aliis bonus est, MALUS ille vocetur:

Namq. lucri causa fit malus, atq. bonus.

Verum illud verbum est, vulgo quod dici solet.

Omnes sibi esse melius malle, quam alteri:

inquit Terentius in Andria. Proximus enim est sibi met quisque: & ut Plautinum verbum sonat in Trinummio, *tunica pallio propior est, & genu propius tibia*. Sic & Plato lib. 5. de legib. vnumquemque sibi natura maximè amicum esse docet. Et Aristoteles lib. 7. Eudemior. ἐχέστος (inquit) αὐτὸς αὐτῷ μέλιστα φίλος. Quò etiam Euripideum illud pertinet:

ὥς πᾶς τις αὐτὸν τῷ πέλει μᾶλλον φιλεῖ:

Quod quisq. semet plus amico diligit.

Cui affine est Menandri illud:

Φιλεῖ ἑαυτὸν πλεον ἢ δὲ εἰς ἑδνα:

Nemo seipso diligit plus alterum.

Nec vero quisquam est tam ingenio duro, nec tam firmo pectore;

Quin, ubi quicquã occasionis sit, sibi faciat benè:

Ut Plautus ait in Afinaria: aut, ut in Adelphis Terentius, qui animo insituat, vel paret, quod sit carius, quàm ipse sibi. Sed profectò stultus, & improbus quodammodò est hic amor, secundum Flaccum: præsertim si cum aliorum iniuria

coniunctus sit. Ex quo rectè Plato cœcum sui a-
morem, fontem appellat omnium malorum
& Aristoteles lib. 9. Ethicorum, homines sui fa-
pra modum amantes, malè audire, & quādan-
tenus infamia laborare docet. Quò fit, vt qui si-
bi nimium placeant, multis dispiceant: quod
Narcisco dixisse nymphas ab eo fastiditas Suida
memorat hoc versu:

πολλοί σε τοι μισοῦσιν, ἀν' σ' αὐτὸν φιλεῖς;

Multi oderint te, si te met ipse diligas.

Cum quo congruit alter ille Senarius:

λίαν φιλῶν ἑαυτὸν, ἔχ' ἑξ ἑς φίλον;

Nemo erit amicus, ipse si te ames nimis.

Quod vel maximè necessarium esse videtur in
amicitia: vt alter nihilo sese plus, quàm alterum
diligat: quod si tantillum intersit: iam amici-
tiæ nomen occiderit: cuius est ea vis, vt simul
atque sibi aliquid, quàm alteri maluerit, nulla
sit; auctore M. Tullio in lib. 1. de leg. Quemad-
modum & si ad fructum suum referatur solùm
amicitia: non ad illius commoda, qui diligitur:
non erit ista amicitia, sed mercatura quædam v-
tilitatum suarum: quum hominum caritas, &
amicitia gratuita esse debeat: neque vlla sit a-
micitia: nisi ipse amicus per se ametur toto pe-
ctore, vt dicitur. Quid autem aliud est amare; à
quo amicitia nomen ductum est; nisi eum i-
psum

psum diligere, quem ames: nulla indigentia,
 nulla utilitate quaesita: ut præclare hoc disputat
 Tullius in Lælio. Quò sit, ut qui benè alteri fa-
 cit, commodi sui, aut emolumenti causa, is ma-
 lè faciat. Quum verum sit, quod Publius ait: MA-
 LVS EST VOCANDVS, QVI SVA CAUSA
 BONVS EST: ex quo verum Symbolum hoc
 Taciti Cæsaris desumptum fuisse apparet.

Symbolum LII.

M. ANNII FLORIA-
 N I.

[Golz. Qui vni facit iniuriam multis minatur.]

VNI QVI NOCET, IS MVLTIS sic da-
 mina MINATUR:

Suspecta res iniuria est.

Suspecta est omnis iniuria; præsertim in prin-
 cipe, aut tyranno. Quò sit, ut si is vni fecerit
 iniuriam; omnes ab eo hanc expectent. Quod
 M 5 Mimvs

Mimus ille Publianus indicat: quo Symbolico
 coovsus est Florianus Caesar: **M VLTIS MINA
 TVR, QVI VNI FACIT INIVRIAM**
*Ac iniustum quidem esse facile est, cui vacat pectus
 metu, vt Seneca ait in Octauia. Nam secundum
 Publium:*

*Malefacere qui vult, nusquam non causam in-
 uenit.*

Et canem vt cadas, facile inuenias baculum, vt
 est in prouerbio: *Nullum enim ad nocendum tem-
 pus angustum est malis*, teste Seneca in Medea: Sed
 meherculè satis dat poenarum iniurius: etiam si
 nemo vlciscatur: qui, vt Mimus habet:

Illo nocens se damnat, quo peccat die:

Iudice nimirum damnatur conscientia, licet
 nemo iudex pronunciet. Nam si pœna multis
 fortuna, neminem certè metu liberat: vt Seneca
 scribit: *Sic sceleris in scelere supplicium est*: & ma-
 xima peccantium est pœna peccasse: securitatis
 autem magna portio, nihil iniquè facere: eo-
 dem Seneca auctore. Quanquam ne impunita
 quidem esse solet in hac vita, quæ alteri fit, iniu-
 ria, aut vis. τὸ δὲ παρ' εἰκέν γλυκὺ πικρὸν ἔσται, ὡς
 πλεονεξία, secundum Pindarum: *Neque enim fa-
 lsa impia fallacium hominum cœlicolis placent*, vt
 est apud Catullum: & verum est, quod ex veteri
 Poëta Herodotus refert:

ὅς ἐστις ἀνθρώπων ἀδίκων τίς οὐκ ἐπὶ νόμῳ.

Circumrexit enim quis, atq; iniuria quemq;

Atq; unde exorta est, ad eum plerumq; reuertit.

Nec facile est, placitam ac pacatam degere vitam;

Qui violat factis communia fœdera pacis.

Ac licet is fallit diuûm genus, humanumq;

Perpetuò tamen id fore clam diffidere debet:

Vt est apud Lucretium lib. 5. Sic nocens habet aliquando latendi fortunam, sed non fiduciam: teste Seneca.

Symbolum LIII.

M. AVRELII PROBI.

[Colz. Annonam gratuitam miles comedere non debet.]

Spontè fugit, quicung; molam fugit, ille farinam:

PRO STIPE sit MERCES militis ipse

LABOR.

M. Aurelium Probum Imperatorem verè probum: & totius Senatus, Populique Romani,

Romani, adeoque omnium militum iudicio probatum fuisse memorat Fl. Vopiscus. Is in laboribus fuit assiduus: & in his assidue militem exercuit suum: quem otiosum esse, nedum pericari, aut iniuriose aliquid facere, minime passus est: siquidem multa opera manu perfectum militari: subinde inculcans illud: ANNONA GRATUITAM MILITEM COMEDERE NON DEBERE. Nam qui fugit laborem, & fugit stipendium: quo se, laboris fuga, quodammodo facit indignum. ὁ γὰρ φεύγων μύλον, ἀποφύλα φεύγει, id est, Molam fugiens, fugit farinam. Quod Paulus Apostolus quoque monet: Qui (inquit) non laborat, non manducet. Turpe vero est, hominem, praesertim iuuenem, laborare nolle: secundum Euripidem in Cressis:

ἀσχερόν τὸ μορθεῖν μὴ γέλειν νεανία.

Nam ut Aristophanes ait in Pluto:

πορδαπὶς βίον λέγεις

εἰ μὴ φανείτω ἀγαθὴ βίη τις τῷ βίῳ:

Id est, Pecudis vitam dixeris, non hominis, si nulla sit vitae exercitatio. Sed &, ut Menander apud Ausonium loquitur:

Sanus piger febriente multo est nequior:

Potat duplum, dapesq; duplices vorat.

Quem idcirco Alexis infensissimum vitae malum nominat: quum ait:

ὅτις μὴ ἡδέϊαι ἐδίωκον
 ὅσημέραι ἀεὶ, καὶ ποιεῖν τῶν σιτίων
 ἐπαχθίων μηδὲν, ἀεινοσθεῖν δὲ σχολῶν
 ἀγροῦ, καὶ ζῆν πολεμώσαστον κακόν.

Quo accedit illud, quod, secundum Menan-
 drum:

ἀπάπαντος ὅτι τῶν κακῶν ἀπαρχαία, Id est,
Quies malorum est ocium.

Nam verum est M. Catonis illud oraculū, quod
 est apud Columellam: Nihil agendo, homines
 male agere discunt. Quippe quorum animi, o-
 cio, & copia lasciuiunt: auctore Liuius: qui alias
 etiam luxuria, & ocio omnem tolli disciplinam
 militarem affirmat: quæ sine vsu, & labore non
 paratur: ut Annibal ait apud Stobæum. Sic &
 Vegetius exercitum labore proficere, ocio con-
 fenescere ait. Et Cyrus apud Xenophontem,
 exercitum, si officio fungi velit, nunquam vaca-
 re debere dicit; aut hostibus nocendo, aut sibi
 commodando: ὡς χαλεπὸν μὴ καὶ εἴα ἀνθρώπων
 ἀγρὸν τρέφεσθαι: πολὺ δὲ χαλεπώτερον, οἴκον ὅλον:
 πάντων δὲ χαλεπώτατον, στρατιὰν ἀγρῷ τρέφειν.
 Difficile est, vnum hominem alere ociosum:
 multò etiam difficilior domus: longè autem
 difficilimum, vniuersum exercitum. Sic Plau-
 tus in Rudente:

Nimis (inquit) homo

Nihili

*Nihil est, qui piger est: nimisq; id genus odi eg-
male: vigilare*

*Decet hominem, qui vult sua tempore conficere
officia:*

*Non expectare illum oportet, dum herus se ad su-
suscitet officium.*

*Nam qui dormiunt libenter; sine lucro, & cum
malo quiescunt.*

Sicigitur in ocio semper cauendum est ocium
vt Bernardus monet: quod, teste Basilio, male-
ficij principium est: quodque omnem doct-
malitiam, vt Chrysostomus ait: qui & desidiam
aliâs fomitem malitiæ vocat.

Symbolum LIV.

M. AVRELII CARL

[Golz. Bonus dux, bonum reddit comitem.]

*Si DVX ipse BONVS, BONVS est COMES
ipsaq; virtus*

Principis immensum sic quoq; calcar habet.

Plutarchus

Plutarchus in vita Lycurgi facit mentionem
huius Symboli: ἡ πενταρχία, μάθημα μὴ ὅτι
ἀρχὸς ἐμποιεῖ γὰρ ὁ χαλῶς ἀγωντὸ χαλῶς ἐπείαυ.
Id est: Populus ut dicto sit audiens: hoc discit à
principe: siquidem DVX BONVS, BONVM
REDDIT COMITEM. Quod Silius hoc mo-
do expressit:

Hortandi genus acer habet precedere ductor.

Perinde ut & Xenophon docet in Padia Cyri:
principem subditis anteire debere, non luxu, &
otio, sed providentia, atque industria. τὸν ἀρχ-
τα (inquit) γὰρ ὁ πρῶτος ἀνιστῆναι δεῖ φέρειν τὴν ἀρ-
χιάν, ἀλλὰ τὸ πρῶτον ἐν χειρὶ φιλοπονεῖν. Sum-
ptum autem hoc esse videtur à more viatorum:
qui viæ plerunque ducem benè præcuntem, be-
nè sequuntur: vel potius à militia: in qua ferè,
qualis est dux, talis miles est, & exercitus. Quod
& Claudianus indicat his versibus:

Scilicet in vulgus manant exempla regum:

Utq; ducum lituos, sic mores castra sequuntur.

Nam, & non facile potest exercitum is contine-
re Imperator; qui seipsum non continet: ut ait
Cicero pro lege Manilia. Et, secundum Plau-
tum in Amphitryone:

Vbi summus Imperator non adest ad exercitum,

*Citius, quod non factu opus est, usus fit, quàm quod
factu est opus.*

Etenim

Etenim, secundum Euripidem:

οὐ βᾶτων μὲν ὃ δὲν ὄφελ' ἔ, αὐ ποίμῳ ἀπῇ,

Id est, nullus ouium vsus est, vbi pastor abest: & vt Q. Curtius scribit, militaris, sine duce, turba corpus est, sine spiritu: vel, vt Epaminondas dixit, magna bestia sine capite. Quin immò, secundum Mimographum: *Ducis in consilio posita est virtus militum*: Qui quidem (vt Claudianus monet Honorium) *tum promptius ibunt, si dux sit socius*. Quandoquidem, secundum Lucanum, *magnos tolerare labores, Summa ducis virtus cogit*: quippe quorum animi accenduntur, vilo in acie Imperatore, vt Liuius scribit: cuius segne imperium milites aspernantur: eodem auctore, & secundum Silium, *agmina fuso sternuntur duce*. Quem idcirco non in fronte solùm, sed in tergo oculos habere conuenit: vt rectè monet Plutarchus in Apophthegmatis. Quod rectè intellexit Chabrias ille: qui formidabiliorem esse dixit ceruorum exercitum, duce leone: quàm leonum exercitum, ceruo duce. Vnde Alexander Magnus, Persarum multitudine nuntiata, per contemptum: *εἰς μάλειπ' ἔ* (inquit) *πολλὰ τῶν βαλῶν ὃ δειμάγει*: hoc est, vnus coquus multas non metuit oues. Sed & hoc verum est non solùm de Republica vniuersa: in qua magistratus bonus bonos reddit subditos: sed & de omnibus

inibus
est nego
et suo
officiu
lud:

Regi
Qualis
seruus:
ciuitati
ait Plat
vigent
colunt
ciues f
3. de le
carep
ipsum
etiam
enim
ea ple
obsun
iam q
pecca
pauci
pere n
etiam
pud E

in omnibus alijs officijs: in quibus is, qui praefectus est negotio, in primis operam dare debet: ut rectè suo ipse fungatur officio: antequam ab alijs officium exigit. Nam verum est Claudiani illud:

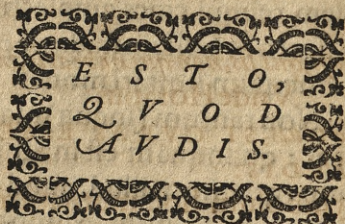
Regis ad exemplum totus componitur orbis.

Qualis enim rex, talis grex: qualis herus, talis seruus: ut in veteri est prouerbio. Mores enim ciuitatis ex principis moribus effinguntur: & ut ait Plato, quæ apud eos, qui dominantur, studia vigent: eadem reliqui ciues amplectuntur, & colunt. Sic Cicero in Officijs studiosè plerosque ciues facta principum imitari monet. Et in lib. 3. de legibus: Non tantum (inquit) mali est, peccare principes: quanquam est magnum per se ipsum malum: quantum illud, quod permulti etiam imitatores principum existunt. Neque enim solum vitia concipiunt ipsi principes: sed ea plerunque infundunt in ciuitatem: neque obsunt, quod solum ipsi corrumpuntur; sed etiam quod corrumpunt: plusq; exemplo, quam peccato nocent. Pauci enim, atque admodum pauci, honore & gloria amplificati, vel corrumpere mores ciuitatis, vel corrigere possunt. Quod etiam pertinet Orestis illa vox ad Pyladem, apud Euripidem in Oreste:

δεινοὶ οἱ πολλοί, κακῶς ὅταν ἔχῃσι παρὰ
 ἄλλ' ὅταν χρηστοὺς λάβωσι, χρηστὰ βελύσσοντες.
 Rectè itaque Gregorius Magnus in Moralibus
 Duces (inquit) impij sunt; qui verbo, & exem-
 plo ducatum præbent erroris, atq; vitiorum.

Symbolum LV.

M. AVRELI I NVME-
 RIANI.

[Golz. Quod videre vis, esto.]

Sic rectè vivis, si CVRAS ESSE, QVOD AV-
 DIS:

Virtus, virtutis non placet vmbra mihi.

Socrates ille Philosophorum Deus (vt M. Ci-
 cero vult) hanc viam ad gloriam esse dixit
 proximam, & quasi compendiarium: si quis id
 ageret; vt qualis haberi vellet, talis esset. Quam
 sententiam paulò aliter Xenophon enunciat:

SYMBOLA.

105

ὅς ἐστιν (inquit) χαλίων ὁδὸς ἐπὶ εὐδοξίαν: ἢ δι' ἧς
αὐτὸς ἀγαθὸς γένοιτο, καὶ μὴ δοκεῖν βέλοιοτο. Et
Isocrates in Parænesi ad Demonicum: ὅπως αὐτὸς
μάλιστα εὐδοκμοῖς: εἰ ταῦτα φαίνοιο μὴ ἀράττειν,
ἐὰν αὐτὸς ἀράτῃσι τοῖς ἄλλοις ὀπτημῶας. Tum de-
mum maximè laudaberis; si ea non feceris i-
pse, quæ facta ab alijs reprehendas. Qualem de-
scribit Amphiarauum suum, Æschylus: ὅς ὁδο-
κὲν ἀριστος, ἀλλ' εἶναι θέλει, id est, qui bonus esse,
quàm videri mauult. Nam, vt vetus Poëta di-
xit:

Plurimum, qui sis, non qui habearis, interest.

Vnde Horatius:

*Turectè vinis, si CVRAS ESSE, QVOD
AVDIS:*

Ex quo Symbolum hoc mutuatum esse puto
Cæsarem Numerianum. Quo monere voluit:
virtuti operam dandam esse: qui stabilem glo-
riam consequi velit: quæ si vera est, & solida
gloria, radices agit, atque etiam propagatur:
quum ficta omnia celeriter, tanquam flosculi,
decidant: nec simulatum quicquam possit esse
diuturnum: teste M. Tullio Cicerone in Offi-
cijs. Cæterum nō solum id agendum esse idem
monet Cicero: vt simus ij, qui haberi velimus:
sed etiam, vt facili, quales simus, tales esse videa-
mur. Quod hoc Symbolo exprimi posse vide-
tur:

tur: QVOD SIS, ESSE VELIS. Id verū
 nulla alia ratione melius perficitur: quā vir-
 tute, & sapientia: quā omnis commendationis
 fundamentum est. Quō maiore studio omni-
 bus cauendum est: maximē autē mijs, qui in
 Republica, tanquam in clarissima luce versan-
 tur: quorum nullum obscurum esse potest di-
 ctum, aut factum: vt maturē discant (quod Pe-
 sius monet) *Occipiti cæco posticæ occurrere san-
 na*: ne quid aut ineptē loquantur, aut perpe-
 ram agant: quōd in libera ciuitate, liberæ etiam
 linguæ esse soleant: nec infamia cauēri possit,
 nisi & prudenter dicendo, & honestē viuendo.
 Sed & nota est Martialis illa sententia:

QVOD SIS, ESSE VELIS, NIHIL QV-
 MALIS.

Monens nimirum illud, animum sua sorte cō-
 tentum esse optimum, atque beatissimum. Sic
 Horatius lib. I. Epist. 2.

Quod satis est, cui contingit, nihil amplius optat.

Et Accius in Persidis:

Satis est, quem cuiq; tribuit fortuna ordinem.

Et Cœcilius in Plotio:

Viuas, vt possis: quando non quis, vt velis.

Quō etiam Senecæ illud pertinet in Oedipo:

Certissima est regnare cu pienti via,

Laudare modica.

Nec

Nec alienum est ab his epigramma hoc nostrum in Etesijs:

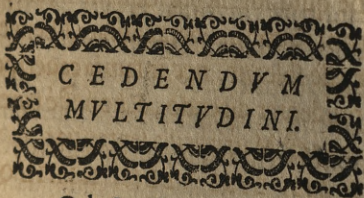
Felix ille, quod est, si quis vult esse; nec optat

Amplius: ille sui vivit ubi potens.

Symbolum LVI.

M. AVRELII CAR-

N I.

[Golz. Populo cede, ne pare.]

Si turbare tibi velis quietem

Turbam consule: turba turbulenta est.

Inturbata sit ut quies; studeto

Turbæ CEDERE, MVLTITVDINIq.

TUrba turbulenta est: inquit M. Terentius Varro apud Gellium Noct. Attic. libr. 13.

Quippe quæ bellua est multorum capitum, ut Flaccus loquitur: &, ut Euripides in Iphigenia, τὸ πολὺ δεινὸν κακόν, id est, multitudo magnum malum: præsertim si aut cum malitia, aut im-

peritia aliquid agat. Quod idem confirmat Euripides in Hecuba:

δευρὸν τὸ πλῆθος, σὺ δόλω τε δύσμαχον:

Resturbatur turbulenta, inuicta cum dolo.

Et Herodotus:

ὄχλος σὺν ἀμαθίᾳ μέγιστον κακόν:

Turba imperita nullum maius est malum.

Nam, vt Pindarus ait, τυφλὸν ἔχει ἥτορ ὁ μῦθος αἰσῶν ὁ πλεῖστος: id est, cœcam habet mentem, mortalium pars maxima. Et, vt Cicero scribit pro Plancio, non consilium est in vulgo: non ratio: non discrimen: non diligentia. Quod fit, vt nihil eo sit incertius, aut turbulentius: quippe quod non delectu aliquo, aut sapientia ducitur ad iudicandum: sed impetu non nunquam, & quadam etiam temeritate: vt non tam laudanda, quàm ferenda ea semper duxerint homines sapientes, quæ populus fecisset. Sic Menander:

ἰσχυρὸν ὄχλος ἐστίν, ὅστις ἔχει δὲ νῦν.

Robusta res est turba, mente sed caret.

Et Phocylides:

λαῶν μὴ πίστευε, πολὺ τὸ σπὸς ἐστίν ὁ μῦθος:

Ne populo fidas: populus mutatur in horas.

Et Seneca in libr. de vita beata, Argumentum (inquit) pessimi turba est. Et alibi: Vulgus veritatis pessimus interpret. Sic & Livius Dec. 2. lib. 10. Nihil tam incertum, nec tam inæstimabile est,

est, quàm animi multitudinis. Cum quo consentit Q. Curtij illud libr. 12. Nullum (inquit) profundum mare, nullum vastum fretum, & procellosum tantos ciet fluctus: quantos multitudo motus habet: si noua, & breui duratura libertate luxuriat. Sic verum est Senecæ illud:

Male imperatur quum regit vulgus duces.

Et Megabyzi hoc apud Herodotum in Thalia: *ἐμὴν ἀρετὴν ἔδδεν ἀζυνετώτερον, ἔδδ' ὑβριτικώτερον*: vulgo inutuli nihil est imprudentius, aut iniuriosius. Et paulò post: *τῶ οὐ μὲν ἔγνωσκεν ἐνὶ πόλει γὰρ αἱ γνώσκει, ὅς ἐστι ἐδιδάχθη, ἔτε οἶδε χαλὸν ἔδδεν, ἔδδ' οὐκ ἔστιον. ὡς γὰρ ἐμπεσὼν ἔα ἀρήσματα αἰνεύοντες, χειμαρρὸν ποταμῶν ἵκελθ'.* Natura inest vulgo, vt nihil intelligat. Quomodo enim intelligat, quod nec didicit, nec per se nouit honestū: ac ne domesticum quidem: quòdque ad res agendas sine consilio præceps ruit, fluminis instat torrentis.

Symbolum LVII.

C. VALERII DIOCL
TIANI.

NIHIL DIFFICILIVS,
QVAM BENE
IMPERARE.

[Golz. Non est turpe homini, qui summum bonum in animo posuerit, honestam profiteri paupertatem.]

*Quum vox libera nulla veritatis,
Aut vis sit fidei: profecto NIL est*

ÆQUE DIFFICILE, AC BENE IMPERARE.

Omnius graue principum bonorum!

QVò splendidior est, & diuinior Reipublicæ administratio: eò solet esse laboriosior, atque difficilior. Nam regnum vt summum est, & maximum omnium bonorum humanorum: ita summam, & maximam postulat sapientiam, secundum Isocratem: adeoque est regnum, vt Græcus ille vir sapiens scribit

μῆτοι ἀρᾶσμα, καὶ δυσφύλακτον ὑπὲρ ἀνθρώπων
 ψυχῆς. Sicigitur imperio maximo, maxima in-
 est cura, ut Sallustius ait; & magna fortuna, ma-
 gna est servitus, teste Seneca. Quo modo & M.
 Autelius Imperium, magnam vocare mole-
 stiam solitus est. Quicumque omnibus animanti-
 bus, teste Xenophonte, facile homo imperet:
 solis hominibus, ut & sibi, difficulter imperat.
 Quod sit, ut nulla sit ars maior, aut difficilior:
 quam rectè hominibus imperare. Sicenim Xe-
 nophon ait: ἀνθρώπων πεφυκότι πάντων τῶν ἄλλων
 ζῴων ἐστὶν ἄριστον, ἢ ἀνθρώπων ἀρχεῖν. Cuius sanè diffi-
 cultatis hæc causa non est minima: quod qui
 peccant, poenæ severitatem ferre nolunt: quam
 præscribit iustitia; & publica exigit tranquilli-
 tas. Sic fit, ut quum plures sint mali, quàm boni:
 longè sit difficilimum, ut Isocrates loquitur;
 καχεῖσθαι μὲν ἀρχεῖν, id est, simul & rectè impera-
 re, & populo placere. Sic Diogenes in Corintho
 captus: quum sub hasta vendendus esset: rogan-
 te præcone, quam artem calleret: respondit:
 hominibus imperare. Risit præco: & ad eum
 conuersus: Magnam (inquit) artem vendo; si
 quis dominum sibi velit emere. Idem sensu
 Diocletianus Imperator: qui NIHIL TAM
 DIFFICILE ESSE dixit: QVAM BENE
 IMPERARE; etiam bono, cautòque Impera-
 N 5 tori.

tori. Neque solum hoc ita sensit, & dixit: sed factō ipso, & opere demonstrauit: qui primus imperium, cum Maximiano collega, sponte communicauit, & deposuit: quod admirabili cum eo concordia gesserat annos totos viginti quo deposuit o annos adhuc decem superstes; & iterum ad imperium sollicitatus; à priuata vita abduci non potuit. Nimirum *hoc est regnum, nolle regnare, quum possis*, secundum Senecam: ut longè maius sit regnum fastidire, quàm accipere: ut Q. Curtius scribit lib. 4. Quemadmodum & Philosophus negat esse sapientis, dominatum appetere: & id cogitasse Augustum Cæsarem scribunt, sed vetitum proloqui ab amicis, & familiaribus. Sed præstat ascribere huc locum ex Fl. Vopisco: qui in Aureliano sic scribit: Quæritur (inquit) quæ res malos principes faciat? Primum nimia licentia: deinde rerum copia: præterea amici improbi, satellites detestabiles, eunuchi auari, aulici stulti, aut certè improbi: & quod negari non potest, rerum publicarum ignorantia. Sed Diocletianum principem ferunt iam priuatum dixisse: NIHIL ESSE DIFFICILIUS, QUAM BENE IMPERARE. Colligunt se quatuor, vel quinque: atque vnum consilium ad decipiendum Imperatorem capiunt: hi dicunt, quid probandum sit.

fit. In
nouit:
quante
amoue
multa
rator,
consta
non si
dixerit
possep
auctor

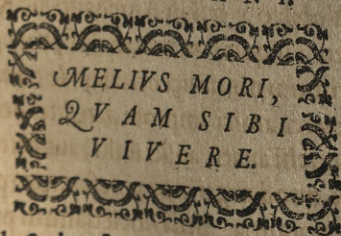
M. A.

[G]
Quia
M

fit. Imperator, qui domi clausus est, vera non
 nouit: cogitur hoc tantum scire, quod illi lo-
 quantur: facit iudices, quos fieri non oportet;
 amouet à Republica, quos retinere debet. Quid
 multa? bonus, cautus, optimus venditur Impe-
 rator. Hac Diocletiani verba sunt: ex quibus
 constat, nihil esse difficilius, bono principe: ut
 non sine causa scurra quidam illius temporis
 dixerit: in vno anulo omnes bonos Principes
 posse perscribi, atque depingi: eodem Vopisco
 auctore.

Symbolum LIIIX.

M. AVRELII VALERII
 MAXIMIANI.

[Golz. Satius est mori, quam priuatum viuere.]

Qui viuit sibi salus, homo nequit esse beatus:

MALO MORI: nam sic VIVERE NO-
 LO MIHI.

*Nec sibi, nec patria, nec amicis commodus esse
Qui studet: huic viuo mortua vita placet.*

*Sic homo viue tibi, reliquis vt viuere possis:
Tanquam homini, tanquam sic benè viuus homi.*

Memorabilis est vox illa t'picuri: λαγῆ βίος.
Quæ monet, ita viuendum esse homi-
ni: vt nemo eum vixisse sentiat. Quò allu-
Poëta Ouidius, quum ait: **BENE QVI**
TVIT, BENE VIXIT. Et Horatius:

*Nec vixit malè, qui natus, moriensq; fefellit.
Satiùs nimirum esse censens: in ocio viuere
redomi, quàm publicè in negotio: propter
eà quòd is demum benè viuat, qui sibi viuat.
& quidem sine inuidia; vt & sine gloria. Ex quo
alterum illud Nasonis præceptum est:*

*Vive sine inuidia, mollesq; inglorius annos
Exige.* Et Horatij hoc in Epistolis:

*Fuge magna: licet sub paupere tecto
Reges, & regum vita præcurrere amicos.
Cuius generis est Senecæ quoque illud in Hec-
cule furente:*

*Alium multis gloria terris
Tradat, & omnes fama per vrbes
Garrula laudet; cæloq; parem
Tollat & astris: alius cursu
Sublimis eat, me mea tellus*

Lare secreto, tutoq, terat.

Venit ad pigros cana senectus;

Humiliq, loco, sed certa sedet

Sordida parua fortuna domus:

Alte virtus animosa cadit.

Eteiusdem hoc in Thyeſte:

Stet quicumq, volet potens:

Aula culmine lubrico:

Medulis saturet quies:

Obscuro positus loco

Leni perfruar ocio.

Nullis nota Quiritibus

Aetas per tacitum ſuat.

Sic quum tranſierint mei

Nullo cum ſtrepitu dies;

Plebeius moriar ſenex.

Sic Diocletianus Imperator, maximis rebus in imperio geſtis: tanquam blandis fortunæ obſequijs ſatiatus: non tam Reipub. negligentia, ac laboris fuga, aut deſidiz cupiditate aliqua ductus: quàm inconstantia fortunæ, & difficultate rei, & contemptu honoris: vltro ſe abdicauit imperio: & huius ſui iudicij Maximianum, conſortem imperij, vnâ fecit participem: eumque licet reluctantem aliquo modo, & inuitum, obſequi voluntati ſuæ coëgit: vt imperiũ, quod ſecum ceperat, ac ſecum admirabili quadam

dam concordia gesserat, secum item eadem
 nimirum aequitate deponeret. Itaque Diocletianus
 Salonæ in patria: Maximianus in Lucania de-
 cepit vitam in ocio priuatam egit: liber uterque
 & vacuus à curis, & negocijs publicis. Ac Diocle-
 tianus quidem multoties per decennium
 lud, quo priuatus vixit, ad imperium repeti-
 dum sollicitatus, cōstanter istud repudiavit
 firmans, tunc de mum illuxisse diem sibi, & ha-
 buisse vitæ principium: quod magnis molestiis
 esset liberatus: ut sibi tandem viuere aliquandū
 liceat. Siquidem is de mum sibi vixisse testari
 possit: qui priuatus, sine cura Reipublicæ, oco-
 studioso, & rei rusticæ felicissimè indulserit. Ita-
 que se hac quasi peste liberatum, nolle amplius
 venena imbibere: satis se pro Republica elabo-
 rasse: satis alijs principibus surrogatis prouide-
 re: & iam tempus esse, ut sibi viuat: & vixisse
 non posse testari: nisi ubi in patria sua olera con-
 seuerit. Neque sanè turpe esse homini, qui sum-
 mum bonum in animo posuerit, honestam
 profiteri paupertatem: exemplo C. Fabrij, & alio-
 rum: quæ omnia sic commemorat Pompo-
 nius Lætus in historia sua Romana. Maximia-
 nus verò facti sui non ita multò post poenitentem
 flagrans adhuc cupiditate imperij: primum quod-
 dem ad urbem se contulit: Maxentio filio su-

mulans
 nistratio
 sus sed
 regni al
 nerum
 insidias
 bus Ma
 subinde
 SATIV
 Recte il
 mis, & a
 dum A
 & social
 adiuu
 hanc so
 rat aliq
 cōmod
 sibi viti
 volupt
 git: no
 Deo co
 pum so
 Qua
 Vi Han
 ratus:
 Paulu
 Cælat
 me

simulans adiumento se fore in Republica admini-
 nistranda, sed periclitatus de vita, & ferè oppres-
 sus seditione militari, ob suspicionem affectati
 regni alio se contulit: & ad Constantinum ge-
 nerum profectus est in Galliam: cui quum ob
 insidias clam sibi factas suspectus esset; à militi-
 bus Massiliæ captus & miserè strangulatus est:
 subinde antehac in vita protestatus: MORI
 SATIUS ESSE, QVAM SIBI VIVERE.
 Rectè ille quidem hoc: sed fortassis cupidè ni-
 mis, & arroganter. Nam quum homo, secun-
 dum Aristotelem, animal sit natura *πολιτικόν*,
 & sociabile; omninò operam is dare debet: vt
 adiuuet, actueatur, quantum in se est, civilem
 hanc societatem hominum, & in eam confe-
 rat aliquid suo labore, & studio: quo melius, &
 cōmodius illa habeat. Quod qui non facit: sed
 sibi viuit solùm, non Republicæ: & in ocio, ac
 volupate vitam, brutorū instar, silentio transi-
 git: non magis ornat stationem suam; in qua à
 Deo collocatus est: quàm fuci aluearia, & a-
 pum societatem.

Quantum etenim distant à morte silentia vite?
 Vt Hannibal apud Silum loquitur. Et, vt Ho-
 ratius:

Paulum sepulta distat inertia
Caelata virtus.

Itaque

Itaque rectè Menander:

τὸ ζῆν, ὃ καὶ ἐστὶ τὸ ζῆν μόνον.

Hoc viuere est, soli sibi non viuere.

Nam (vt ad Architam scribit Plato) non sibi
li natum se homo meminerit : sed patriæ :
suis : vt per exigua pars illi relinquatur. Et M.
cero in Officijs : Non solùm nobis nati sumus
ortusque nostri partem patriæ vendicat, partem
parentes, partem amici. Itaque inter homines
non inter arbores homini viuendum est : vt
idem monet Plato : vt non solùm nobis viuere
esse velimus, sed liberis, propinquis, amicis, ma-
ximèque Reipublicæ. Sic boni viri est, munus
Reipublicæ, quodcunque fuerit commissum
libenter admittere : & pro virili hoc curare :
in eo administrando nihil temerè desperare.
Non enim tam decet Rempublicam gerere,
quàm gerere : vt Simonides ait apud Pluta-
rchum. Sic Plato in Epistolis monet, patriæ
Reipub. officium aliquod suscipiendum voca-
ti, omninò parendum esse : præsertim quum se-
mul accedit, vt aditus paucis hominibus reli-
quatur. Caterùm Epicurei illius dicti repre-
hensionem pulcram videre licet apud
Plutarchum in libello, de oc-
cultè viuendo.

Symbo

Symbolum LIX.

F. L. VALERII CON-
STANTII.

VIRTUS,
DVM PATITVR,
VINCIT.

[Golz. Virtus exercetur, non perit.]

VIRTUS, DVM PATITVR, VINCIT,
*victrixq; triumphat:
 Crescit in aduersis, nescia sola mori.*

PVLcrè Chrysostomus: VIRTUS, DVM
 PATITVR, VINCIT. Et T. Liuius Dec. 3.
 lib. 2. Pertinax virtus omnia vincit. Et paulò
 pòst: A veritate laborare nimis ius sapè aiunt:
 extingui nunquam. Sic & veritas premitur, sed
 non opprimitur: quin ipsa potius se prementes
 tandem opprimit. Sic enim Cicero pro Cluen-
 tio: Multorum (inquit) improbitate depressa
 veritas emergit: & innocentiae defensio inter-
 clausa respirat. Quod autem patitur virtus: fit hoc
 non ipsius culpa virtutis: sed vitio improbitatis

O huma-

humane: quæ splendorem virtutis ferre nequit.
 Nam aut ingrati vniuersi, aut inuidi multi, aut
 inimici potentes suis virtutem præmijs spo-
 liant: nec se illa multis oblectat solatijs: man-
 méque suo decore se ipsa sustentat: vt grauius
 omninò, & verè dixit M. Cicero in lib. de Re-
 pub. citante D. Augustino. Quanquam igitur
 magna est vitæ humanæ perturbatio: in qua So-
 crates, secundum Lucianum, sæpè in sententijs
 iacet: & alius fortassis homo improbus clauum
 tenet: vt meritò hominem ludibrium quod-
 dam deorum Philosophus dixerit: tamen vir-
 tus non continuò ipsa infelix, aut misera: eam
 que ob causam fugienda est: neq; ea opibus spo-
 tius, & honoribus metienda: quàm suapte
 & natura, bonæque conscientia: qua nullum
 virtuti est maius theatrum. Optatissimum quod-
 dem est, vt Cicero ait, fortunam quàm floren-
 tissimam perpetuò manere: Sed minimè ta-
 men illa vita qualitas tantum sensum habet
 quantum quum ex satijs, & perditis rebus ad
 meliorem statum fortuna reuocatur. Pulcerri-
 mum igitur est, & tutissimum, secundum Li-
 uium: in sola virtute, secundum Deum, sper-
 habere: & vt Bion monet, & ad hanc tanquam
 ad asylum confugere: quippe in qua præsidij ad-
 viuendum satis est: neque solùm ad viuendum;

sed & a
 non id
 sessore
 Cicero
 tenta,
 in ten
 harer
 nec ali
 Euripi
 in ap
 Vir
 xij
 or
 Se
 Sil
 Sic V
 rebus
 anim
 lian
 ueni
 Vi
 Ca
 Ca
 Spe
 20
 sed

sed & ad benè beatèque viuendum : quæque
non solum ipsa per se immortalis est, sed & pos-
sessores suos facit immortales. Præclarè enim
Cicero pro Sestio : Virtus (inquit) se ipsa con-
tenta, & in tempestate sæua, quæta est : & lucet
in tenebris : & pulsa loco manet tamen, atque
hæret in patria : splendētque per se ipsa semper :
nec alienis tanquam sordibus obsolescit. Et
Euripides :

ἡ ἀρετὴ καὶ θανόντων λάμπει,

Virtus bonis lucet viris iam mortuis.

Et Zenodotus :

κυριώσαι δὲ ἡ ἀρετὴ : κακὸς δ' αἰὴρ

σιγῆλον ἔσχε' ὧν τε, καὶ θανόντων βίον :

Semper celebratur virtus : sed vir malus

Silentio transit viuens, ac mortuus.

Sic Valerius Maximus lib. 5. Nihil est (inquit) in
rebus humanis, excepta virtute : quod mortali
animo immortale quæri possit. Et Fab. Quinti-
lianus lib. 3. Virtus ad posteros durabit, non per-
ueniet inuidia. Sic Horatius in Odis :

Virtus recludens immeritis mori

Cælum, negat à tentat iter viâ :

Cætusq; vulgares, & vdam

Spernit humum, fugiente pennâ.

Et Seneca in Herc. Oeteo :

Nullam stygias fertur ad umbras

*Incluta virtus, viuite fortes:
Nec Lethæos seu per amnes
Exigit auras consumpta dies:
Iter ad superos gloria pandet.*

Symbolum LX.

C. GALERII VALERII
MAXIMIANI.

[Golz. Sponde, noxa præstò est.]

TVTVM SILENTII FIDELIS PRAE
MIVM:

Quod si negas, sponde; iam noxa præstò adest.

*Optima pars hominis lingua est, & pessima. namque
Immoderata nocet: sed moderata iuuat.*

Symbolum hoc ex Athenodoro sumptum
est: qui apud Stobæum, Serm. 33. sic ait: *σιγῆς
ἀξιὸν ὡς ὁ ἄνθρωπος, id est, SILENTII TVTVM*
PRAE

PRAEMIVM: seu, vt Plutarchus refert in Apophthegmatis:

ἀκίνδων μὲν ἐστὶν τῆς σιγῆς χάρις:

Periculo vacat merces silentij.

Quod auctor ille Augusto Cæsari ascribit: qui Athenodori consilium approbans, sic subiecerat: ἐστὶν καὶ τῆς ἀκίνδων χάρις. Id verò admodum extulit Horatius lib. 3. Od. 2.

Est & fidelituta silentio Merces.

Sic & Demosthenes: ὡς ἀσφαλὲς τὸ σιγᾶν ἐστὶ, hoc est: Quàm tutum est, silere. Et Carcinus silentium vocat remedium multorum malorum: quum ait:

πολλοῖς μὲν ἀνθρώποισι φάρμακον κακῶν

σιγῇ: μάλιστα δ' ἐστὶ σὺ φρονέειν τρέπον.

Magnæ autem sapientiæ est, tempestivum silentium: quod omni est sermone præstantius: & cum ubique culpa vacat: tum verò maximè in aliorum conuitijs, nescio quid egregium, Socraticum, aut potius Herculeum præ se fert: auctore Plutarcho. Contrà autem tyrannicum quiddam est, multa scire, aut velle loqui: secundum Æschylum: idemque stultitiæ, & impudentiæ argumētum certissimum, cum magno plerunque dedecore, & damno coniunctum. Nam, vt idem scribit Æschylus:

γλώσση μαλαία ζημία παρσίνεσσι:

Linguae loquaci pæna semper proxima est:

Et, vt Euripides ait in Oreste:

ἀκόλατος γλῶσσα ἀσχίστη νόσος:

Lingua est incontinens morbus turpissimus.

Et in Bacchis:

ἀχαλίνων τομάτων τέλει, δυστυχία:

Infrenis oris finis, infortunium.

Sic Menander:

ἡ γλῶσσα πολλῶν ἐστὶν αἰτία κακῶν:

Plerumq; lingua dat multis causam malis.

Item:

ἡ γλῶσσα πολλοὺς εἰς ὄλεθρον ἤγαγεν:

Plerosq; lingua funditus pessum dedit.

Nam secundum Horatium:

— nescit vox missa reuerti.

Quò fit, vt multis sæpè redeant verba periculum, quod Plinius dixit.

Sic tacitus pasci si posset, cornus haberet

Plus dapis, & rixæ multo minus, inuidiæq;

Quum semel emissum volat irreuocabile verbum.

Eodem teste Horatio in Epistolis: Quàm enim damnosa, & periculosa esse soleat (ne alia exempla afferā) incon-sulta illa, & temeraria quorundam sponsio, siue fideiussio: res ipsa loquitur. De qua oraculum illud vetus extat, aureis olim literis, ab Amphictionibus, præforibus templi

Delphici

Delphici inscriptum: ἐγὼ αὖτε δ' ἄτη. Sponde, noxa præstò est. Quod ex Homeri Odyssæa sumptum esse apparet: δειλὸν τοι δειλὸν γὰρ, καὶ ἐγὼ αὖτε ἐγὼ αὖτε. Cui responderet Epicharmi illud apud Clementem lib. 6. Stromatum: ἐγὼ αὖτε, ἄτ' ἐγὼ αὖτε: ἐγὼ αὖτε δὲ ζημία. Sponsio noxæ, sponsionis multa filia est. Sicigitur silendo nemo peccat, loquendo permulti.

Nam nulli tacuisse nocet, nocet esse locutum:

Vt Simonides dixit, teste Plutarcho: quod tamen Valerius Maximus tribuit Xenocrati. Neque sanè quicquam magis dignitatem homini, & multorum gratiam conciliat: quàm silentium: cuius disciplina, si peritis credimus, aliquanto difficilior est: quàm orationis, & sermonis: ijs præsertim, quibus auditus non per aures, vt in prouerbio est, sed per linguam perterebratus est. Vnde rectè Pythagoras auditores monebat: vt Echemythiæ illi suæ in primis initiarentur. Sic Ægyptus colebat Harpocratem: cui Perseam arborem dicauerat: quòd eius frondes linguæ, fructus autem, cordi, essent quàm similimi. Sic Romani Angeronam, & quidem in templo Volupiae colebant, vt intelligas ex silentio voluptatem sequi plerunque. Hinc & Spintarus non putauit se cumulatius laudare posse Epaminondam: quàm quum testatus est:

O 4 se mi-

se minimè vidisse, qui plura sciret, & paucius loqueretur. Ex hoc indici digito Salutaris men fecit antiquitas: quod ori ad motus silentium imperet, rem apprimè vtilem, ac salubrem: Pulcrè itaque Demetrius Phalereus: Quod signa (inquit) verba silentio: silentium autem occasione. Et Isocrates ad Demonicum in Periclem: Duo loquendi tempora constitue: alterum de rebus tibi planè cognitis: alterum de alijs, quæ necessariò sunt dicenda. In his enim silentio præstat oratio: in alijs verò tacere melius est, quàm loqui. Sed & rectè is sensus, qui dicitur: duo locis impunè aliquem loqui potest: vel quum sibi, vel quum veritati oblitus sit silentium. De quo hoc Epigramma extat nostrum in Etesijs:

*Si quando tibi, siq. veritati
Fortè obesse silentium putabis:
Tunc impunè loqui potes: cuique
Fas hoc est; aliàs silere præstat.*

Præclarè etiam Cato Romanus:
*Virtutem primam esse puta, compescere linguam
Proximus ille Deo, qui scit ratione tacere.*

Symbo-

Symbolum LXI.

C. GALERII VALERII
MAXIMINI.

[Colz. Misera fortuna, quæ caret inimico.]

*Felicitatis comes est arrogantia:**Sed arrogantia comes felicitas:**MARCET SINE HOSTE VIRTUS: in-*
*de nascitur**Ex copia inopia, ex otio negotium.*

Quæ admodum virtus, secundum Euripidem, per labores incedit: ita per ocia, vitium. Nam, ut in proverbio est, *Ocia dant vitia*: vel, ut Ambrosius ait, *Otium puluinar Satanæ*: Semper enim, ut Lucanus canit, *variæ dant ocia mentem*: quæ omnem docent malitiam, teste Chrysostomo. Quomodo & Euripides in Hippolyto ocium vocat iucundum malum: ut rectè Menander dixerit:

ὥς πολλὰ θνητοῖς ἡ σκολὴ ποιεῖ κακά :

Quàm multa fert mala ocium mortalibus.

Maximè verò Reipublicæ pestis, & calamitas est, turpe ocium. Nam, vt Horatius ait:

Ocium reges prius, & beatas

Perdidit urbes.

Sed ocij quidem ignaui causa plerunque est felicitas: cuius comes est arrogantia: arrogantia stultitia: stultitiæ denique rursus infelicitas. Scimus enim Liuius lib. 3. Dec. 3. Secundæ res segnitiam inducunt & negligentiam creant. Et Sallustianus Res secundæ sapientum animos fatigant. Iterum Secundæ res insolentiam pariunt: eæque multum sunt vitij obtemptui. Tale est Seneca hoc Sympoticon: MARCET SINE ADVERSARIUM VIRTUS. Fit enim vt ex copia ferocia; ex ferocia iniuria: denique ex iniuria consequatur infelicitas: & vt apud Suidam est, ἀπάσμα ἐξ ἀπάξιας, id est, EX OCIO NEGOCIUM. Sic Romanorum fortuna tunc mutari cœpit: quia excisa Carthagine, Persæoque capto, hostes non habere, & in ocio viuere, atque insolescere cœperunt. Quod & Augustinus confirmat: quum ait: Ocio perit Roma, deleta Carthagine. Et T. Liuius: Nuper diuitiæ auaritiâ, & abundantiores voluptates, desiderium per luxum, atque libidinem pereundi, perdendiq; omnia inuenerunt. Et

re. Et S
labore
ges ma
puli in
perij l
terrae
labore
tolera
lijs on
cunia
mater
auari
artes
tem,
cuit.
git: A
prom
non c
vultu
prim
Post
uitas
que c
dum
dam
esse:
serui
re. Et

re. Et Sallustius in coniuratione Catilinæ: vbi labore, atque iustitia Resp. Romana creuit: reges magni bello domiti: nationes feræ, & populi ingentes vi subacti: Carthago, æmula imperij Romani, à stirpe interiit: cuncta maria terraque patebant: sæuire fortuna cœpit. Qui labores, pericula, dubias, atque asperas res facile tolerauerant: ijs ocium, diuitiæque optandæ alij oneri, miseræque fuere. Igitur cupido pecuniæ primò, deinde imperij creuit: ea quasi materies omnium malorum fuere. Namque auaritia fidem, probitatem, ceterasque bonas artes subuertit. Pro his superbiam, crudelitatem, deos negligere, omnia venalia habere edocuit. Ambitio multos mortales falsos fieri subegit: Aliud clausum in pectore; aliud in lingua promptum habere: amicitias, inimicitiasque non ex re, sed ex commodo æstimare; magisque vultum, quàm ingenium bonum habere. Hæc primò paulatim crescere; interdum vindicari. Pòst vbi contagio quasi pestilentia inuasit: ciuitas est immutata: imperium ex iustissimo, atque optimo, crudele, intolerandumque factum est. Hæc ille. Sic & Scipio Nasica quibusdam asseuerantibus, res Romanas iam in tuto esse: extinctis Carthaginensibus, & Græcis in seruitutem redactis: Immo verò (inquit) nunc demum

demum summo in periculo sumus : quam
nulli amplius supersunt : quos vel metuamus
vel reuerreamur. Et Appius Claudius dicens
lituse est, populo Romano multò meliùs com
mitti negocium, quàm ocium. Sentiens nim
rum, multitudinem bellis excitari ad virtutes
at in pace defluere ad voluptatem & luxum :
quo nascitur ocium, & rerum publicarum
tium. Sanè ciuitates illæ optimis legibus in
tutæ existimantur : quæ bellis finitimis infesta
tur. Friget enim nescio quomodo omnis gene
rosa actio : quæ citra contentionem propolita
Sic verum est, quod scripsit Demosthenes in
lynth. τὸ πλεονέκτην ἀξίαν εἶναι πρὸς τὴν πόλιν
πορὴν τῆς χάριτος προνεῖν τοῖς ἀνθρώποις γίνεσθαι. Quo
quasi interpretatus Mimus ille Publianus :

*Fortuna (inquit) quem nimium fouet, stultum
facit.*

Neque verò stultum duntaxat, sed & insolentem
& iniustum : vt res ipsa loquitur. Nam, vt
Chrysostomus dixit, Prosperitas nouerca est
virtutis. Et (vt Linius) rarò bona fortuna, bona
que mens datur homini. Nam, secundum
Val. Maximum, felicitas, & moderatio diuiduū
habent contubernium. Quò fit, vt, teste Plutar
cho, per paucis contingat felices esse, & sapere.
Nihil enim tam superbum est, & tam intractabile :

bile:quàm homo,quem felicitatis corrumpit opinio: eodem Plutarcho auctore. Nam difficile est in rebus secundis sui non obliuisci: adeoque, vt Herodotus ait, longè est difficilius, secundam fortunam benè ferre, quàm aduersam. Quandoquidem, vt Poëta canit:

Luxuriant animi rebus plerumq; secundis:

Nec facile est, aqua commoda mente pati.

Et Seneca: Res inquieta, felicitas est. Nam inter obsequia fortunæ non satis cauta est mortalitas: vt Q. Curtius scribit: &, vt Cornificius ad Herennium: Difficile est, virtutes eum reuereri, qui secunda semper sit fortuna vsus. Cæterum vera felicitas est, felicitate dignum videri: vt C. Plinius Iunior scribit. Quippe, secundum Platonem, nemo felix, nisi sapiens: &, secundum Aristotelem, perfecta felicitas, vsus est virtutis. Quò autem quis felicior est, aut fortunatior: eò magis & Dei, & sui meminisse debet: vt præclare docet Xenophon apud Plutarchum, de tranquillitate animi. Quod ita rectè faciet: si temporibus secundis casus aduersos reformidet: quod sanè cogitare, sapientis est: vt mōnet auctor Herennianus lib. 4. Sic enim qui felicitati suæ imponit frenum, melius illam regit: vt testis est C. Plinius. Quemadmodum igitur magnæ virtutis est cum felicitate luctari: ita magnæ felici-

felicitatis est, à felicitate non vinci: vt non
 nus verè, quàm eleganter dixit Aur. Augustinus

Symbolum LXII.

FL. VALERII SEVE
 RI.

SEMEN ECCLESIAE,
 SANGVIS PIORVM.

[Golz. Quantò magis resistitur, tantò magis ad-
 discitur: Christianorum sanguis, Christiano-
 rum semen.]

Quò SANGVINIS *plus* CHRISTIANI
 ditur:

Hoc SEMINIS *plus* CHRISTIANI gen-
 nat.

Vetus oraculum est Sibyllinum:

ἀρχὸς βασιλεὺς: δυνάει δὲ τοι ἐξέpus' ἐστὶ:

Mergitur, at nunquam tamen hic submergitur
 vter.

Quod rectè ad Christianam refertur Ecclesiam
 cuius proprium* per ipsas lucet arumnas decus.

Nam d
 verbis)

Per a

Duc

Quò fi

biliori

igitur T

ab his m

ditur;

spicitur

canit:

Sangu

Sai

Hinc S

norun

lantem

& auct

SANG

derev

qui sub

quit) y

verbis

Quid e

nuere v

nificina

aut iust

fenden

Nam

C.
vt non
Augusti
I.
E V E
AE,
M.
magis ad
Christiani
IAN
NI gen
s'64:
obmergit
Ecclesiam
as decem
Nat

Nam *duris ut illex* (Libet enim mihi Flacci uti
verbis) *tonsa bipennibus,*

Per damna, per cedes, ab ipso

Ducit oper, animumq; ferro.

Quò fit, vt magnitudo eius semper sit admira-
bilior in aduersis rebus, quàm secundis. Pulcrè
igitur Tertullianus: Plures efficimur, quoties
ab his metimur. Quò enim plus sanguinis fun-
ditur; eò vberior in agro Domini messis con-
spicitur. Sic verum est, quod Poëta Christianus
canit:

Sanguine fundata est Ecclesia: sanguine cœpit:

Sanguine succreuit: sanguine finis erit.

Hinc Seuerus Imperator ex sanguine Christia-
norum subinde nouam animaduertens pullu-
lantem propaginem: eamque maiorem indies,
& auctiorem: SEMEN (inquit) ECCLESIAE,
SANGVIS PIORVM. Sed & Lactantij hac
de re verba subijcere operæ precium esse puto:
qui sub eodem vixit Cæsare: Non opus est (in-
quit) vi, & iniuria: quia religio cogi non potest:
verbis potius, quàm verberibus res agenda.
Quid ergò sæuiunt? vt stultitiã suam, dum mi-
nuere volunt, augeant: Longè diuersa sunt, car-
nificina, & pietas: nec potest aut veritas cum vi,
aut iustitia cum crudelitate coniungi. Item: De-
fendenda religio est, non occidendo, sed mo-
riendo,

riendo: non sœuitia, sed patientia: non scelus
sed fide. Illa enim malorum sunt, hæc bono-
rum. Et necesse est bonum in religione verum
non malum. Nam si sanguine, si tormento
malo religio defendetur: non ea iam defen-
ditur: sed magis polluetur, atque violabitur. Non
enim tam voluntarium est, quàm religio:
qua si animus sacrificantis auersus est; iam
religio nulla, iam sublata est. Item: Augetur
ligio Dei, quantò magis premitur: Cumque
congruit Germanicum illud: *Je mehr man
wehret/je mehr man lehret.*

Symbolum LXIII.

M. AVRELI MA-
XENTII

[Golz. Phryges non nisi icti sapiunt.]

*Ingenium melius generosum ducitur omne
Quàm trahitur: PLAGIS PHRYX SAPIENS
ipse magis.*

Phryges

Phrygem plagis fieri solere meliorē M. Tul.
 Cicero pro Flacco, iactatū prouerbio esse o-
 stēdit: quod à Suida refertur hoc versu Trocha-
 ico: *φρὺς ἀνὴρ πλὴν τῆς ἀμελείας, καὶ ἀγνοήσεσθαι*:
Verberatus Phryx melior, & obsequetior futurus est.
 Cui simile est alterum adagiū: ex Liuij Andro-
 nici Equo Troiano sumptū: serō sapiunt Phry-
 ges: quo & ipse utitur Cicero in Epistolis Fam.
 Fit enim plerunq; , vt eūctus sit stultorum ma-
 gister: q̄ eleganter dixit Fabius apud T. Liuiū.
 Quā ob causam C. Plinius in Panegyrico mise-
 riam ex periculis factam stultorū vocat prudē-
 tiam. *πειραὶ δὲ τῶν πτωχῶν*, vt est apud Hesiodū
 & Homerum. Et piscatori ictus sapit, secūdum
 vetus adagiū. Quemadmodū agitur illiberale
 ingenium non verbis potius, quā verberibus
 emēdari vult: siquidem, vt Salomon ait, equo
 flagellū, asino camus, stulto virga: ita genero-
 sus animus, secundum Senecam, rectius duci-
 tur, quā trahitur. Quos enim tormenta non
 vincūt: interdū vincit pudor: & ingenia libera-
 liter educata facilius verecūdia superat, quā
 metus: vt Hieronymus scribit ad Pammachū.
 Quod & P. Terentius in Adelphis confirmat:
Pudore, & liberalitate liberos
Retinere satius esse credo, quā metu.
Et errat longē mea quidem sententia,

P

Qui

*Qui imperium credat grauius esse, aut stabilem
 Vi quod sit, quàm illud, quod amicitia adiungit
 Malo coactus, qui suum officium facit,
 Dum id rescitum iri credit, tantisper cauet:
 Si sperat fore clàm, rursus ad ingenium redit.
 Ille quem beneficio adiungas, ex animo facit,
 Studet par referre: praesens, absensq; idem erit.
 Hoc patrium est, potius consuefacere filium
 Suae spontè rectè facere, quàm alieno metu:
 Hoc pater, ac dominus interest.*

Symbolum LXIV.

C. VALERII LICINIANI
 LICINII

[Colz. Spadones & aulici sunt tineæ & forices
 Palatij: virus ac pestis publica sunt literæ.]

*SILITERAE REI sunt PUBLICAE PESTIS
 Et Rhetores, Sophistæ, cen cupis, blatta:
 Indignus es profecto literis Princeps:
 At dignus es, omnes, LICINI, quæ exedant blatta*

C. Valerius Licinius patre natus rustico, & inter rusticos educatus, rusticis, & omnino barbaris fuit moribus: in primis autē æquus rusticis, & agrarijs hominibus, inter quos cum aratro, & sarculis in Dacia cūsenuerat. Literarū verò, & bonarū artium hostis acerrimus: quū per inscitiam immo dicam PESTEM, & calamitatem PVBLICAM LITERAS: & literarum studiosos, maximè verò Rhetores, & Philosophos, quos in primis odio habuit, virus & venenum Reipublicæ appellaret. Sed cur nō odisset literas? quātū adeò fuisse expers dicitur: vt ne suum quidē nomē decretis subscribere posset. Sic verū est, q̃ Aristoteles dixit: literarū expertem, etiam videntē non videre: & quod vulgo aiunt, artem non habere inimicum, nisi ignorantem. Quandoquidem, vt Comicus ait:

*Homine imperito, nil quicquam est iniustius,
Qui nil, nisi quod ipse facit, rectum putat.*

Indignissimus profectō omnium literarum, & literatorū memoria Cæsar: qui literas, & artes bonas, quæ virtutis, omnisq; humanitatis sunt magistræ: adeoq; , secundum Xenophontem, fontes omnium bonorū, pestem, & virus Reipub. appellare non erubuit: quæ, vt M. Cicero ait, & temporum, & locorum, & ætatum sunt omnium. Quippe quæ studia adolescentum

P 2

regunt,

regunt, & senectutem oblectant: quæ secun-
 res ornant, & aduersis perfugium præbent, ac
 latium: quæ delectant domi, non impediunt
 ris, pernoctant nobiscum, peregrinantur, nu-
 cantur: quæ denique, ut Æneas Sylvius di-
 plebeijs argenti, nobilibus auri, principibus
 marum loco sunt: quas si ipsi attingere, nec
 gustare suo possunt: tamen eas mirari debet
 quum in alijs vident: Quippe quarum scientia
 egere, miserrima egestas est, teste D. Augustino.
 Quinimò verò vita sine literis mors est, &
 minis viuum sepulcrum: ut præclare dixit
 neca in Epistola 83. Sic Aristoteles interro-
 tus, qua re differret homines docti ab indoctis.
 Qua viui (inquit) à mortuis. Et Alphonsus
 Parthenopæus quum audisset regem quendam
 Hispanum dixisse: parum decere principem
 ros, scire literas: Hæc (inquit) vox bonis
 hominis. Idem percunctantibus amicis: ut
 plus deberet libris, an armis? Ex libris (ait)
 arma, & armorum iura didici. Sed & idem
 cinius Imperator aulicos, & purpuratos
 ferè lineas soricesq; palatij appellauit. Fortassis
 verè illud, & cōcinnè: si ingentem illum ocio-
 forum hominum comitatum in aulis prince-
 pum intellexit: quorum nullus in Republica
 usus est: in quo Antoninum Pium Imperatorem
 imita-

imitatus fuisse videtur: qui eiusmodi hominibus signauis, & ociosis stipendia ademit: nihil affirmans esse sordidius, ac imò potiùs crudelius: quàm si Rem pub. ijarroderent: qui nihil in eâ suo labore, & industria conferrent. Quòd si verò eos quoque ignominiosè ita notauit: quorum opera, & consilio vtitur princeps, in administranda Repub. & quorum fidem, atq; industriâ in magnis perspicere solet negocijs: quique non tam sibimet ipsis, quàm dominis suis, eorumq; subditis, adeoq; toti Reipublicæ, & imperio cōsulere parati sunt: laudari profecto illiberalis hic iocus nullo modo potest, aut debet. Quandoquidem imperio maximo vt maxima inest cura, secundum Sallustium:

ita magna negocia magnis egent au-

toribus, teste C. Velleio

Paterculo.

Symbolorum Imperatoriorum

Classis Prima

F I N I S.

INDEX
INDEX SYMBOLORVM
IMPERATORIORVM, QVÆ
HAC PRIMA CLASSE,
continentur.

A Pex Magistratus au-	Iniuria unius, minamur.
toritas. 142	rum.
Artē quamvis terra alit. 18. 19	Laboremus.
Audētes fortuna timet. 169.	Lucri bonus odor extinguitur.
170	liber.
Bonus odor hostis, melior ci-	Magnum satellitū.
uis occisi. 28	166
Bonus Dux, bonus Comes. 190	Malitia regno idonea.
Bonus nocet, qui parcat ma-	litis. 127. 128
Consulendum & parendum	glubere.
consilio. 65	Melius servare unū, quam
Esse, quod audis. 194	occidere mille.
Fallax bonum regnū. 41. 43	Melius mori, quam
Ferendum & sperandū. 96	vivere.
Festina lente. 3. 4	Mens bona regnum per-
Fugitivo nulla corona. 145.	det.
146	Miles legendus, non enu-
Fumo pereat sumi venditor.	dus.
104	Militemus. 76. 77.
Generis virtus, nobilitas. 13.	Multa, nec apta.
15	Nemo amicus idem, &
Honestā mors, honesta tur-	bulator.
pitudo. 176	Nihil difficilius, quam bene
In pretio præcium. 80	imperare. 200. 201. 202.

PRIMAE CLASSIS.

Nil obiter.	71	Qualis rex, talis grex.	48
Non acerba, sed blanda.	161	Qui emit, vendat oportet.	
	162		104
Non gens, sed mens.	155	Qui timetur, timet.	118
Non mihi, sed populo.	52. 53	Quo maior, hoc laboriosior.	
Nulla fides regni.	94. 95		108
Oderint, dum metuant.	9. 10	Quo maior, eo placabilior.	
Omnis in ferro salus.	90. 91. 92		179
Omnis vita supplicium.	112	Quod tibi, hoc alteri.	103.
Paulatim.	74		104
Pederentim.	ibi.	Regni clementia custos.	65
Pestis rei publ. litera.	226.	Rex vixit lex.	173
	227	Semel, quam semper.	1
Phryx plagis emendatur.		Semen Ecclesia, sanguis pio-	
	224. 225	rum.	222
Placere vinus, laudari mor-		Sibi bonus, alijs malus.	182
tus volo.	82. 83	Sine vano publica fama.	151
Polla, xxi μὴ xxi α.	139	Sans sibi quisque haeres opti-	
Princeps orbis amor bonus.		mus.	100
	36	Tutum, silentij praeiudicium.	
Princeps miser, quem latet			212
veritas.	131. 132	Virtus, dum patitur, vin-	
Pro patria mori pulchrum.		cit.	209
	115. 116	Ultorem ulciscitur ultor.	110
Pro stipe labor.	187	Unus pro multis.	25. 26. 27
Prope ad summum, prope		Uxor nomen dignitatis, non	
ad exitum.	164	voluptatis.	57

INDEX

INDEX IMPERATORVM

PRIMÆ CLASSIS.

A vlus Vitellius. fol. 28	Flavius Valerius Con-
Ælius Hadrianus. 52	tinus.
C. Caligula. 9	Flavius Valerius Seuer-
C. Galerius Valerius Ma-	222
ximianus. 212	L. Ælius.
C. Galerius Valerius Ma-	L. Aurelius Commod-
ximinus. 217	74
C. Iulius Cæsar. 1	L. Domitius Aurelianus
C. Iulius Verus Maximi-	179
nus. 110	L. Septimius Seuerus
C. Iulius Æmilianus. 155	L. Verus.
C. Iunius Cæsius Posthu-	M. Annius Florianus.
mus. 169	M. Antoninus Pius.
C. Messius Quintus Tra-	M. Antonius Gordianus
ianus Decius. 142	112
C. Pescennius Niger. 82	M. Antonius Gordianus
C. Valerius Diocletianus. 200	II.
C. Valerius Licinianus Li-	M. Antonius Gordianus
cinus. 226	III.
C. Vibius Trebonianus	M. Aurelius Antoninus
Gallus. 148	Iosophus.
C. Vibius Volusianus. 151	M. Aurelius Antoninus
Claudius. 13	racalla.
D. Cælius Balbinus. 127	M. Aurelius Antoninus
D. Octavius Augustus. 3	lagabalus.
Flavius Vespasianus. 32	M. Aurelius Seuerus Ale-
Flavius Domitianus. 41	xander.
	M. Aurelius Claudius. 179
	M. Au-

M. Aureliu
M. Aurel
M. Aurel
194
M. Aure
ximia
M. Aurel
M. Clau
M. Clod
ximiu
M. Did
M. Iuliu
M. Iuliu
M. Op
crin
IN
BOR
TE
A
re
Adria
Adula
cu. 1
tam
cst.
M. Au

PRIMAE CLASSIS.

M. Aurelius Quintillus	176	M. Saluius Otho.	25
M. Aurelius Probus.	187	Maximinus.	108
M. Aurelius Carus.	190	Nerva Cocceius.	45
M. Aurelius Numerianus.	194	P. Heluius Pertinax.	76.
	87		
M. Aurelius Valerius Ma-		P. Licinius Valerianus.	161
ximianus.	203	P. Licinius Gallienus.	164.
M. Aurelius Maxētiū.	224	P. Septimius Geta.	94.
M. Claudius Tacitus.	182	Q. Herēnius Etruscus De-	
M. Clodius Pupienus Ma-		cus.	145
ximus.	118	Saloninus Valerianus.	166
M. Didius Iulianus.	80	Sergius Sulpitius Calba.	21
M. Iulius Philippus I.	137	Sextus Domitius Nero.	18
M. Iulius Philippus II.	139	Tiberius.	6
M. Opellius Seuerus Ma-		Titus Vespasianus.	36
crinus	96	Vlpīus Traianus.	48

INDEX RERVM, VERBO-
BORVM, MATERIARVM ET SEN-
TENTIARVM, QUÆ IN HAC PRIMA

Classe leguntur, longè vber-
rimus.

A

Adulatorum auscultatores

A CRIORES morsu inter-	<i>similes amphoris.</i>	150
misse libertatis, quàm	<i>Adulatio, assentatio.</i>	148.
retenta.	77. 121	149
Adriani Caesaris vox.	37	<i>Adulatio fortuna magna</i>
Adulator. 150. nullus ami-	comes.	83
cus. 148. 149. plerumq, non	<i>Adulationis detestatio.</i>	149.
tam irrisor, quàm arrofor	<i>Equius est, me tot talium.</i>	
est.	83	<i>amicorum consilium, quā</i>

P 5 tot ta-

INDEX

- tales, meam viuis vo-
 luntatem sequi. 66
 Equum cedit viribus. 88
 Agamemnon decem Nesto-
 res optat. 68
 Agasicles. 47
 Agathonis dictum. 175
 Agesilaus Asia vastator. 23
 eius praeclarum responsum. 93
 Agricultura pacis comes. 89
 Agrigentinum tumultus 122
 Agrippina Neronis mater. 122
 Alexander Severus prin-
 ceptis omnium gentium me-
 moria dignissimus. 104.
 105. 106. nihil arduum sine
 12. Iurisperitis decernere
 solitus. 68
 Alexander Pheraeus ab u-
 xore interemptus. 121. 122
 Alexandri Magni Apo-
 phthegma. 7
 Alternae sunt vices rerum. 99
 Amare quid. 184. 185
 Ambitio & principatus ap-
 petitio res miserrima. 26
 Amicitia fortuna fortiter fe-
 renda. 99
 Amicus verbosus inter
 & iustitia hostis est. 11
 fucatus quomodo a re
 discernendus. 151
 Amicum inimicum fugi
 Amici regni praesidia. 167.
 officio & fide par-
 tur.
 Amici diem perdidit.
 Amicorum copiam regni
 primum tutissimum.
 Amicitia praesidium firmis-
 mum. 166.
 Amicitia sit gratuita, me-
 mercatura.
 Amicitia locus non est ap-
 tyrannos. 123. vis. 144.
 Amicitia firmissima. 123
 Amor & benevolentia
 metum apud subditos par-
 11. 12
 Amor, delitiaeque generis
 mani.
 Amor sui.
 Amor magnum est satis-
 tium. 166. 167. inexpressi-
 bile munimentum. 167.
 Anaxilae regis dicitur.
 Angerona in templo Volu-
 pia.
 Anima

Anima
 Anim
 sima.
 Animu
 arum
 98. sua
 ptimu
 Animi
 bona
 Animu
 re, vi
 62
 Annon
 come
 Antig
 fendi
 Antig
 plac
 prae
 dictu
 Antist
 puni
 Antio
 rio.
 Anton
 10
 Anton
 pendi
 Antoni
 Apex n
 tas.

PRIMAE CLASSIS.

Anima pro sale.	18	Apollonij Consilium.	135
Anima nobilitas præstati-		Appij de Tyrannide gno-	
sima.	160	me.	69
Animus æquus optimum.		Arcadij Rescriptum.	64
arumna condimentum.		Aristippi responsum.	29
98. sua sorte contentus, o-		Aristotelis censura de Sar-	
ptimus.	196	danapali Epitaphio.	101.
Animi bona, tantummoda		apopthegma de legib.	174
bona dicenda.	20. 21		175
Animum & hostem vince-		Ars portus miseria.	19. ba-
re, victoria maxima.	61.	culus vite, ibid. non ha-	
62		bet inimicum nisi ignorā-	
Annonam gratuitā miles		tem.	227
comedere nō debet.	187. 188	Ars difficilima, hominibus	
Antigonus se ab amicis de-		recte imperare.	201
fendi precatuſ est deos.	163	Artē quavis terra alit.	18. 19
Antigoni regis Macedonū		Artificij aureus fundus.	19
placidum imperium.	31.	Asinus Pollio.	84
præsidia. 93. memorabile		Assentatio. 162. 163. incun-	
dictū de regni miseria.	43	da. 134. inimicorum insi-	
Antisthenis sententia de im-		diosa. 162. 163. perpetuum	
punitate malorum.	130	regū malum. 83. amici-	
Antiochi vox de suo impe-		tia hostis.	148
rio.	134	Athenienses & eorum socij	
Antonia ania C. Caligula.		pecunia corrupti. 23. apud	
10		Oheronaam victi.	146
Antoninus Pius ignavis sti-		Atheniensium mandatum	
pendia ademit.	229	de laudandis mortuis.	85
Antonini.	97	Anaritia quedā est, omnia	
Apex magistratus auctori-		loqui, & nihil velle audi-	
tas.	142	re.	141
Anima		Aucto-	

INDEX

- Auctoritas Magistratus* Bello nihil miserius. 88
res quaedam diuina. 144 Bene qui latuit, bene
Auctoritas rerum gerenda- Bene excogitata sexcentis
rum telum. 142. 144 non occidunt.
Auctoritas senectutis apex. Bene facere, & male au-
142 regium est.
Audacia maximum. vita Beneuolentia ciuium pro
viaticum. 172 sinum regis praesidium
Audere quis recte dicatur. 93. 94
172 Beneuolentia magis quam
Aude aliquid, si vis esse ali- armis stipatus sit
quid. 171. 172. *Bestia omnium maxima.*
Audetes fortuna timet. 169. xia.
170. inuat. 170 *Bias Prieneus omnia*
Auli Vitelli vox abomina- cum portans.
bilis. 28. 29. tragicus vite *Bis vincit, qui se vincit*
exitus. 29 victoria.
Aurelius Probus, verè pro- *Bis interimitur, qui se*
bus. 187. 188 mis perit.
Aurum & opes precipua Blanditia merus visus
bellorum causa. 81 & melle litus gladius
Auri vis maxima. 81 Bona animi.
Aut moriendum, aut vi- Boni pastoris & regis
uendum honestè. 178 consimilia.
B Boni pastoris est condere
Bæoti Coronarum pro- cus.
ditores. 24 Bonis nasci, praclarum
Bassianus. 95. 95 Bonis nocet, qui parent
Bellum Marianum contra lis. 127.
Cimbros. 88 Bono iustitia proxima
Bellum maximū malum. 88 veritas.

Bonorum
qui ma
Bæotus
Ad T
C. Calig
su.
fibi lic
C. Calig
se que
ad d
Cameri
88
Cane
nias
Cane in
occisi
Cani au
mar
144
Caput
pedes
Caracal
91
Carmine
Carthag
amul
nis de
Calimon
Bæot

PRIMAE CLASSIS.

- Bonorum salutem custodit, eadem requiritur à ma-
 qui malos punit. 129 rito. 58
 Casus ubique valet 171. co-
 mitatur industriam, ibid.
 Catuli Leonis ne alas in re-
 publica. 111. 112
 Cede multitudini, non pare.
 Caligula à Cherea occi-
 su. 10. omnia in omnes 197
 sibi licere dixit. 10. 11 Celeritas in rebus bellicis ne-
 cessaria. 76
 Caligula de sua prosperita-
 te querela. 9. votum. 10. Certior auctore arbitrio est ocu-
 lus. 136
 ad artem. 12. 9. 12 Cernorū exercitus, duce leo-
 ne, formidabilior, quam
 leonum, cerno duce. 192
 Camertis elegans excusatio. 88
 Charitatis ac dilectionis vis.
 12. 46. 47. 121. 126
 Canem ut cadas, facile inue-
 nias baculum. 186
 Canes in obfatione quadam
 occisi. 180 Christianorū sanguis, Chri-
 stianorum semen. 222
 Cani aut ruga non sunt pri-
 maria auctoritatis causa. 77
 Ciceronis Philodotica. 159
 Caput imperare debet, non
 locus de studiis. 227. 228
 Caracalla mens Tyrannica. 90
 Citharistica artis utilitas 19
 Carmine fit vinax virtus. 85
 Cithago Romani Imperij
 emula. 218. 219. à Roma-
 nis deleta. ibid.
 Castimonia, quae ab uxore,
 pnat. 75
 C. Iulij

INDEX

- C. Iulij Caesaris imperadi cupiditas.* 26
C. Iulius verus, una cum patre Maximino trucidatus. 111
Clementia maximè commendat Imperatorem. 68. 69
aquat nobis Deos. 69. *omnibus hominibus necessaria.* 70. *magnum timoris remedium.* 69
Clementiâ nihillaudabilius. 70
Cæcus sui amor, fons omnium malorum. 184
Concordia pacis nutrix. 89
Conscientia & fama necessaria. 154
Consilium ante rem. 5
Consiliarius nullus est melior tempore. 72
Consiliarijs fides nihil utilius regibus. 67
Constantij Chlorigaudabile facinus. 55
Cornu copie ars. 19
Corona, vrbs Beotia. 23
Corona obsidionalis graminea. 145
Corni mortuos, adulatores viuos denorant. 150
C. Pescenij Nigri pulcrum. 83
Cæsi Oratio de bello. 11
Crudelitas omnib. odiosa. 111
Cuiquâ potest accidere, quicquam potest. 111
Cultor Musarum dominum multos mysticos facit. 111
Cunctanter, constanter. 111
Cunctatio similis est frugitioni. 111
Cyri laudabile dictum. 111
D
Dædalus prætorum cro eligendum. 111
Darij Histaspis votum. 111
Democritus philosophus. 111
Demosthenes prætor. 146
Dens vitiat, & perit. 111
Desidia fomes malitia. 111
Deus est mortali mortuum iuuare. 111
Dy facientes adiuvant. 111
Diligentia omnia assequitur. 111
Diligentia nomine quidem. 111
Diocletianus sponte impetrat. 111
se abdicavit. 201. 202.

Diocletianus
 133
 Diocletianus
 ni conc
 206
 Diogenes
 aus.
 Dionysius
 moder
 Dionysij
 121
 Diuitia
 omni
 Diuitijs
 Diuus si
 96
 Doctor
 ferent
 Domitius
 prad
 Dona i
 illita
 Duob.
 test
 Dux bo
 miren
 Duce su
 tur.
 E
 Bera
 ber
 Dioc

PRIMAE CLASSIS.

Diocletiani apophthegma.	ἐπεὶ αὐτὸς αὐτῷ μάλισ	
133	τα φίλθ.	183
Diocletiani & Maximia-	ἐξ ὧν δὲ οὐκ ἄλλα	101
ni concursu imperium. 205.	Edendum, ut vinas: non vi-	
206	uendum ut edas. 102. 103	
Diogenes sub hasta venden-	Edicta & mandata Alexan-	
dus. 201	dri Seweri. 106	
Dionysius Tyrannus ludi-	Edones & bibones sibypsis bo-	
moderator. 20	stes. 103	
Dionysij Tyranni timiditas.	Empta fides, Punica fides. 25	
121	Epicuri de grege porci. 101	
Diuitia ubi sunt chara, ibi	Equo flagellum. 225	
omnia bona sunt vitia. 81	Esto quod, audis. 194. 195	
Diuitijs omnia cedunt. 80. 81	Eteoclis vox tyrannica. 3.	
Diuus sit, dum non sit viuus.		
96	137	
Doctōrū indoctōrumq; dis-	ἐὺ γένεια quid. 156	
ferentia. 228	ἐὺ γένες ἐκ παύσεως αἰδῶ.	
Domitianus Patricida. 44	αἰδῶ. 16	
predator. 135	Ex copia inopia. 217	
Dona inimicorum veneno	Exeat aula, qui vult esse pi-	
illita. 161	us. 138	
Duob. locis impunè quis po-	Exempla regentum manant	
test loqui. 216	in vulgus. 191	
Dux bonus bonū reddit comi-	Exercitus nunquā debet va-	
temen. 190. 191	care. 189	
Duce suo agmina sternun-	Ex ocio negocium. 217.	
tur. 192	218	
E	Ex pessimo genere ne catu-	
E Berardus dux Virtē-	lus quidem educandus.	
bericus. 47	110. 111	

Facile.

INDEX

F

- F**acile credens, facile fallitur. 135
Facilitate nihil homini melius. 70
Factum infectum reddi nequit. 129
Fama non negligenda. 153. 154
Fama vulgi quid. 153
Fama malum. 152. 153
Fama non vana. 151. 152
Fama bona praestantia. 153. 154
Felicitas causa otij. 218
Felicitas est res inquieta. 221
Felicitas & moderatio diuiduum habent cotubernium. 220
Felicitas est à felicitate non vinci. 222
Felicitatis comes arrogantia. 217. 218
Fer, sic ferre. 98
Feras, non culpes, quod mutari non potest. 99
Ferendum, ac sperandum. 96. 97
Ferre arūnas moderatè, prudentis viri est. 97
Ferrum, tuetur principē. 11. 91.
Festinatione in discordiis nihil tutum. 142
Filia Honoris & Reuerentiae. 142
Finis vitae repentinus. 142
Fiscus nunquam sine pretorū damnis crescit. 142
Fiscus lien, quo crescit, qui artus tabescit. 142
Flare & sorbere. 142
Fla. Vespasianus negotiorum. 35
Fl. Vespasiani pecunia ditas. 35
Fortem fors inuadit. 142
Fortes creatur fortibus. 142
Fortes fortuna formidat. 170
Fortiter ille facit, qui esse potest. 142
Fortuna. 142
Fortuna omnis superando. 142
Fortuna suos cuique fingit. 142
Fortuna fortiter vitanda. 170
Fortuna ignauos fouet, stultos eos faciat. 170

Fortuna mihi inimico.

Fortuna, quae uet. stult.

Fortuna non

Fugere non

Fugitio non

Fumo per

vendit

G Arru

ledit

Generis v

Generosit

guis.

Gloria in

qui, n

Gloria su

Gloria su

Gordian

Gordian

118. st.

gnos

H A

op

Harpoc

ptys c

Hector

Heroun

Heroun

Fortu

INDEX

- Fortuna misera, qua caret publice decantari, plurimum prodest. 84. 85
- Fortuna, quem nimium fovet, stultum facit. 219
- Fortuna non repugnandū. 98
- Fugere non est sapientis. 147
- Fugitivo nulla corōa. 145. 146
- Fumo pereat, qui fumum vendidit. 104. 107
- G**
- Arrulitatis comes male dicitur. 141 (13. 15)
- Generis virtus est nobilitas.
- Generositas virtus, non sanguis. 155
- Gloria industria alitur. 85. se qui, non appeti debet. 84
- Gloria sax mentis honesta. 85
- Gloria fundamētū virtus. 154
- Gordianus alter Lelius. 113
- Gordiani fortunata mors. 114
118. studium veritatis cognoscenda. 135
- H**
- Ares suus sibi quisque optimus. 100. 101
- Harpocrates cur ab Aegyptiis cultus. 215
- Hector ad Troianos. 116
- Heroum filij noxæ. 16
- Heroum laudes post mortem
- Homini inter homines, non inter arbores vivendū. 208
- Homine imperito nihil quicquam iniustius. 227
- Homines quatenus dī. 70. ad honestatem nati. 79
- Honestas mors, honesta turpitudine. 176. 177. turpi vita potior. 177
- Honos alit artes. 85
- Honoris & Reuerentia Descriptio. 142. 143 (162)
- Hostium verba verbera. 161.
- I**
- Cæsar à multis interfectus. 122
- Je mehr mā wehrt / je mehr man lehrt. 224
- Ignavos fortuna premit. 170
- Ignoscere pulchrum. 181
- Ignoscere omnibus, crudelitas est. 44
- Imago animi sermo. 91
- Imperator tutus melior, quā
- Q**
- teme-

INDEX

temerarius. 4. libeter sup-
piciis ignoscat. 62. sit ta-
lis priuatus, qualem opta-
ret ipse priuatus. 51
Imperium graue periculosum.
92. quodnam sit firmissi-
mum. 167. 168. magnum,
magnam requirit curam
200. 201 (cura. 229
Imperio magno, magna inest
Imperando male summum
imperium amittitur. 96
Improbi omni supplicio mul-
torum improbitatem co-
erceri, prestat. 128
Impunitas maxima peccan-
di illecebra est. 118
Inestimabile bonum est, su-
um fieri. 78
Index digitus, salutaris. 216
Inique nihil facere, magna
securitatis portio. 186
Iniuria omnis suspecta. 185
Iniuria vincenda beneficis. 39
Iniussu Dei ne moritur. 114
Iniustitia & sanctia fructus.
In precio precium. 80. 81 (46
Inter bonum principem &
patrem nihil interest. 48
Inuitis potius, quam ambi-
entibus Respublica com-
mittenda.
fra placabilis landanda.
fracundia apud bonum
rum cito moritur. 181
Inuiditas sine amicitia
Iupiter, quem odit, hunc
num facit.
Iuramentum magistratum
Atheniensium
Ius regnandi gratis violan-
dum.
Ius est in armis opprimere
ges pudor.
Iustitia & beneficentia
cipis effectus.
K
Κακὸν ἀνέμωλια βαλόν
L
Laboris elogium. 108. 109
Labore omnia bona con-
duntur diuinitus. 109
Labore laus paratur. 109
Laborem fugiens, stipendium
fugit.
Laborum laus comes.
Lacedaemoniorum iniuste in-
perantium pena.
Lacremens, exprimit bonum
rum, nasum, sanguinem.
rixas, litem. 8. (57)
L. Aelius Caesar libidinosus
Λαβή

Λαβή βίαιος.
Laudare est
multum mouere
Laudis quatuor
L. Aurel. Corn.
potius, quam
L. Domit. Aug.
na clementia
Lex est mensura
Legum, ut
Legum, ut
Leuiter qui san-
ctus
Alicuius
Eus
Liberorum
resp. amicitia
Liberis pretium
gratum
Libertas ingratum
quam gratum
sub rege potius
potior quam
estres in
Libertas apud
Libertati om-
dent.
Lacinius M.
Lacinius Imp.
inter arce
Lingua inc

PRIMAE CLASSIS.

Nobis si quis. 204 pessimus. 141. 214 (214
 Laudare est acerrimus sti- Lingua loquacis detestatio.
 mius monendi. 88 Lingua libera in libera cini-
 Laudes quaincundissima. 86 rate. 8. 196 (227
 L. Aurel. Firmodius Scurra Littere fontes omnium bonorum.
 potius quam Imperator. 74 Litterarum encomium. 227. 228
 L. Domitii Aureliani, divi- Litor post fata quiescit. 84 (35
 na clementia. 180 (175 Locupletes Vespasiani strogia.
 Lex est mors sine cupiditate. Loquacitas in magistratu
 Legum arma silent. 88 praeteris culpabilis. 141.
 Legum servus Deo servit. 174 impudicus argumentum.
 Lenius qui sapiunt, sapienter ibid.
 maris. 182 Lucrum. 33. 34. pudore me-
 Alio Philonem exortum, & X-
 Eus Philonem. 184 lius. 33. non sic sapit, quam
 Liberos caritas parentes dolet damnum. 79. ne omne
 reip. amiciores reddit. 111 vult. 34. sine dono alterius
 Liberi pretium servitutis in- Luxuria & ocio labefactatur
 gratum. 78 disciplina militaris. 189
 Libertas ingrata. 134. nim- Luxuriant animi rebus ple-
 quam gravior existat, quam runque secundis. 221
 sub rege pro. 63. periculosa
 potior quieto. servitio. 78 M
 estres inestimabilis. ibi. Macedones derelicto De-
 Libertas apud Deum. 156 metrio ad Pyrrhum
 Libertatis omnes naturae stu- manscunt. 122
 dent. 78 Magistratus bonis bonis:
 Licinius Mutianus. 32 malis suus malus. 118. bonus,
 Licinus Imperator rusticus, bonos reddit subditos. 192
 iterum expertissimus. 227 habeat aures obtusas ad
 Lingua incontinens morbus rumores populares. 135
 Q 2 Magna

INDEX

Metus &
carnatus
Menialas
Metus ita
ceris.
Mn dno ias
De la, de
Mnus m
Mnus nara
Mucipia.
du.
Miles lege
du. 21. 2
suspuler
salus.
Milites v
compar
Mijer est
temit.
Miseria
Mistithe
dianum
Molam
Mora or
semper
rum de
Morbi
medici
Mores ci
morb

Met 14

PRIMAE CLASSIS.

Metus & terror infirma caritatis sunt vincula. 120
 Metuolosus inutilitas. 171
 Metes ita, ut sementem feceris. 106
 Minutus est opusculum ēλευθερία, ως λυπεῖ δ' ἄλεια
 Minus est παρόδω. 72. (77)
 Minus est αλλοιού. 4
 Mucipia. 90. rex Numidia. 167
 Miles legendus, non emendatus, 21. 22. in pralio occisus pulchrior, quam in fuga saluus. 147
 Milites mercenarii lanis comparati. 24
 Miser est, qui se testem committit. 134
 Miseria regnorum. 133. 134
 Misithei ad generum Gortanium Epistola. 135 (188)
 Molam fugiens, fugit farinā
 Mora omnis odio est. 72. nō semper tuta. 75. saepe malorum dat causas. 75. & 76
 Morbi gravitas facit, ut medicina egeamus. 79
 Mores civitatis in principis moribus effinguntur. 193
 Mori satius est, quam calamitose vivere. 113
 Mori necesse est, sed non quoties & quando volueris. 115
 Mori non est turpe. 177. 178
 Mors gravissima qua. 115
 Mors naturae debita, potius pro patria redditur. 118.
 servituti anteponenda. 78
 pro dignitate & libertate patria, honesta. 178
 Mortis fuga turpis omni morte peior. 178 (mori. 2
 Mortē metuere, est saepius Mortalium pars maxima caecam habet mentē. 198
 M. Salvij Othonis regnandi cupiditas. 26. mors. 27
 Mulgere hircos. 8
 Mulieris castae maximus honor. 59
 Multa & apta. 139. 140
 Multa scire aut loqui velle
 Multa stultitia argumentū. 213
 Multi infideles regno, paucorum boni. 1. (tos. 120
 Multis terribilis, caneto multis minatur, vni qui facit iniuriam. 185. 186
 Mundi clementia custos. 69

INDEX

N Arcissus nymphas fastidiens. 184
 Natura paucis contenta. 103
 Negocium à sospite paulatim, à mortuo frustragetur. 74
 Negocia magna gerenda, non consultanda. 4
 Nemo confidat nimium secundis. 99 (terum. 183)
 Nemo seipso diligit plus al-
 Nemo solus sapit. 67
 Nero Citharædus. 19. matricida. 26
 Nerva Cocceius optimus princeps. 46
 Nescit vox missa reuerti. 214
 Nicanor & Arcadio maledici Philippi Macedonis. 40 (172)
 Nihil sperans, nihil desperet.
 Nihil agendo homines male agere discunt. 189
 Nihil difficilius, quàm bene imperare. 133. 200. 201. 202
 Nil obiter. 71. 72
 Nobile sine vixis, quid. 14
 Nobiles qui. 155. 156
 Nobilitas quid. 155. 156. sine diuitijs splendida miseria.

156. optima quæ. 158. p-
 ma quæ. ibid. 160. pul-
 paratur, quam creatur.
 tantummodo inter be-
 158. sine virtute inani-
 mus.
 Nobilitas antiqua æris p-
 sessio.
 Nobilior, virtute præstatur.
 15. 17
 Nocens aliquando latere
 tunam, sed non fiduciam
 habet.
 Nō, xxi. to. te. ad. d. f.
 Nō facile est, eode & adu-
 tore & amico vi. 1. ad. d. f.
 Non acerba, sed blanda.
 Non decet Imperatoris
 properè quicquid agere.
 Non laborans, non man-
 cet.
 Non omnino temerè
 & vulgo dictitant. 151.
 Non oportet quenquā
 spectu principis transire.
 discedere.
 Non quàm multa, sed quàm
 vtilia.
 Nulla dies sine linea.
 Nulla fides, pietasque
 qui bella sequuntur.

P
 Nulla fides reo-
 Nulla salus bel-
 Nullum cum la-
 Num Titi
 ma.
 Numismata a
 alibi adu-
 O
 Obsequio m-
 peria.
 Occipiti cæco
 vere sanua.
 Oculum malor-
 pulvinar S-
 cundum m-
 Oculum in oci-
 maleficy p-
 Oculi perij R-
 Oculi dant vi-
 Oculis plus
 creditur.
 Oderim, du-
 29. dum
 Odium tim-
 10. 11. 12.
 Odio publi-
 cum gr-
 Odio habe-
 mitur.
 Odys nul-
 flere.
 Nul-

PRIMAE CLASSIS.

Nulla fides regni.	94. 95	Odiosi sunt nimis vehemen-	
Nulla salus bello.	88	tes impetus.	92
Nulum cum lucro malū.	33	Omne sub regno grauiore re-	
Nimi Tui Caesaris emble-		gnum est.	110
ma.	4	Omnis in ferro salus.	90. 91. 92
Numismata alibi probata.		Omnia cū precio honesta.	81
alibi adulterina.	160	Omnia post obitū fingit ma-	
O		iora vetustas.	84 (24
Obsequio mitigantur im-		Onomarchus Phocensū dux.	
peria.	45	Opes quamam liberis tradē-	
Occipiti cæco postica occur-		da.	20
re sana.	196	Optima optanda.	97
Optum malorum quies.	189	Optimi quique facillimè gloria	
pulmar Satana.	217. in-	dulcedine capiuntur.	85
cundum malum.	ibi.	Optimi mortalium altissima	
Optum in ocio cauendū.	190	cupiunt.	171
maleficy principium.	ibi.	Oratio vita simulacrum.	91
Ocio periit Roma.	218	τὰ ὧτα αὐθρόποις ἀπίστο-	
Ocia dant vitia.	217	περὶ ὀφθαλμοῦ.	136
Oculis plus, quam auribus		P	
creditur.	136	Πάλ' ἐγὼ νόμιμ', καὶ ἔδεν	
Oderint, dum metuant.	10.	ἐμοὶ λυσitteλεῖ.	86. 90
29. dum probent.	10		
Odium timoris pedisequus.		Papinianus Iuriscōsultus cur	
10. 11. 12. 46		interfectus.	96
Odio publico nullum suppli-		Pareat legi, quisquis legem	
cium grauius.	120. 166. 163	rogauerit.	175
Odio habetur, quicunq; me-		Parentum scelera filiorum	
uitur.	10. 11	pœnis luit, acerbum est.	111
Odys nulla opes possint obfi-		Pares nascimur, pares mori-	
tere.	120	mur.	1. 7

INDEX

- Parricidium* non tam facile Perfici nominis imaginem
excusatur, quàm perpe-
tratur. 96
- Pascitur* in vinis liuor. 84
- Patria salus* vitæ anteponen-
da. 117. 118
- Paucis* fidendum. 135
- Paulatim*. 74
- Pauper* ubique iacet. 81
- Pax* amabilis & per huma-
na Dea. 87. est tranquilla
libertas. 78. bello præfere-
nda. 60. maximum bonum. 88
- Pacis* gratia omne bellum sus-
cipitur. 87
- Pacis* nomen dulce. 87. com-
médatio, ibi. descriptio. 89
- Peccasse*, peccantium poena. 186
- Pecudum* nobilitas. 157
- Pecunia* reip. & belli neruus.
32. ingens generis humani
bonum. 82
- Pecunie* obediunt omnia. 80. 81
- Pecunia* Tyrannis. 82
- Pecuniam* in loco negligere,
maximum est lucrum. 34
- Pecunia* corrupti, nunquam
fideles. 24
- Periandri* Consilium. 93
- Pernicies* reipub. 130
- Persea* arboris fructus. 215
- Pertinax* bonitas vincit
los. 168
- Pertinax* virtus omnia
Pestis Reipub. litera. 226. 227
- Phalaridis* crudelitas. 117. 118
- Phépe*, & *Phépe*. 117. 118
- Philippus* Macedo. Athen-
ensium cōiūctis factus
lior.
- Philippi* Macedonis ap-
pogma. 40. sententia. 117. 118
- Philosophus* ubi est præfatus
felix est cit. itas.
- Phryx* plagis emédatur. 215
- Piscari* in aqua turbida. 117. 118
- Piscator* ictus sapit. 117. 118
- Pittaci* paranesis. 117. 118
- Placabilitatis* commédatio. 117. 118
- Placere* viuis, laudari mor-
tuis volo. 82. 83
- Plures* mali, pauci boni. 117. 118
- Pœna* malitia medicina est.
129. grauior grauius per-
cantibus debetur. 130. 131
- Pœne* quando exasperentur
Pœnas ob delicta solui, magna
suadet ratio. 117. 118
- Pompeij* error. 117. 118
- Populo* cede, ne pare. 191
- Potentia* nimia nunquam
fida.

P
fida. 31. quæ m
exercetur, nō
Pœnium sapien
orben.
Potestas virtutis
Potestas omnis in
fortis, nihil
chritate.
Pœnium & pœn
Reipub.
Pœniam mori.
Iurper. 177
Negligentia
Priamus vir
beatus.
Prima iustitia
Principes Reipub.
sit rex & nō
& 36. talis
tor, quales
esse. 49. om
pater cōsul
rus. 61. qu
praire debet
Princeps san-
non infirm
Princeps mi-
veritas r
Principis vi-
Principi sec
uendum.

PRIMAE CLASSIS.

aris imago.	fidagi. quæ multorum malo	dicandis iniurijs conſide-
as vincim.	exercetur. nō eſt ſtabilis. 93	randa. 129
(cit. 20)	Potentum ſapientia florent.	(202)
as omnia qu	ardet. 71	Principes malos quid faciat.
litera. 226	Poteſta virtute emittitur. 82	Principes boni omnes in uno
delatus. 12	Poteſta omnis impatiens cō-	annulo poſſet perſcribi. 203
6. 227	ſortis. 95. nihil eſt ſine au-	Principis miſeria non poſtre-
cedo. Athē-	ſtitute. 144. 145	ma. q. ne in morte quidē
tyſ ſciſmō-	Promis & poenā continetur	carent aſſentatoribus. 84
cedo. 11	Reſpūb. 130	Principum facta vulgus ſtu-
cedonis appe-	Præſta mori. quā vivere	dioſe emulatur. 193
ſentia.	impiter. 177. 178. 179 (218	Principatus fato datur. 39
bi eſt præſe-	Neq. ſua. & ēē & opa & ias.	Procratiſtatione nullæ res p-
ita.	Primum cū fortunatus. 9	aguntur. 75 (78. 79
mēdatur. 22	beatus. 18	Pronitas naturalis ad mala.
a tur bida.	Prima inſtituta. 175	Pro patria mori. præclarum.
ſapit.	Princeps Reipublicæ anima. 7	115. 116. 117
efis.	ſirex & nō mercator. 35.	Pro ſtipe labor. 187 (220
cōmēdatio.	& 36. talis ſit erga ſubdi-	Proſperitas virtutis nouerca.
laudari mo	tos. quales eos erga ſe vult	Proximus ſibi met quiſq. 183
82.	eſſe. 49. omnibus tanquam	Prudentia indiſcreta melior.
auici boni.	pater cōſular. 54. cū crea-	quā ſtulta loquacitas. 140
e medicina	tus. 61. quomodo ſubditis	P. Septimij Getæ præſagium.
or grauius po-	preire debeat. 191	95. mors. ibi.
ebetur. 130	Princeps ſanus mori debebat.	Pudor & Metus. 143
exaſperantur.	non infirmus. 75	Pudore & liberalitate liberi
ta ſolus. magis	Princeps miſer eſt. apud quē	coercendi. 225. 226
o. 123	veritas reticetur. 131. 132	Pulcrus parari. quā crea-
71	Princeps vita cenſura eſt. 49	ri nobilem. 159
e pare. 191	Principi ſecundum leges vi-	
na nunquā ſitu	uendum. 174. tria in vin-	
ſide		

INDEX

- Qualis vir, talis oratio. 91
Qualis dux, talis miles. 191
Qualis rex, talis grex. 193
Qualis herus, talis seruus. ibi.
Quales heres, tales ancilla. 49
Qui emittit, vèdat oportet. 104
107
Qui pauca dat, furatur multa, saluus est. 107
Qui timetur, is timet. 118. 119
Quicquid ad summum venit, ad exitum properat. 165
Quò maior, eò placabilior. 179. 180
Quod tibi, hoc alteri. 103. 104
Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris. 105
Quod videri vis, esto. 194
Quod sis, esse velis. 196
R
Regalius est dare, quam accipere. 56
Regere vi patriam, importunum est. 92
Regnare, est pœna. 43
Regnum fallax bonum. 41. 43
splendida seruitus. 43. res misera. ibi.
Regnum est insociabile. 95
Regnum est, nolle regnare, quum possis. 202. est Ieo-
- 201
Regni rectè administratio difficultas. 41.
Regna instabilia quando. 41.
Regnis omnibus paratior. na.
Rex vult honesta, nemo eadem vult. 50. in quo dicitur ferat à tyranno.
Rex Dei imago & anima lex in terris. 143. 144.
Rex regina suus placet.
Regis ad exemplum tollitur ponitur orbis. 49.
Regi cur sit philosophandum. 71
Rege interempto fugiunt tellites.
Religio quanto magis premitur, tanto magis augetur. 224
Remissius imperanti mitemparetur.
Requisita in milite.
Respublica corpus principis non est principis, sed principis est reipub. 53. quando sit optima.
Reipubl. interest, locupletari habere subditos. Remp

P
Republicanus
milius boni
Respublica quan
Reuerentiam ad
morem odia
tatur.
Romane mulier
no viros ex
exceperint.
Romanorum fi
da mutata.
Rufinus præf
Rumor parus f
sit, rumen q
102. honestu
rimonium
Rumoris publ
instat orac
S
Sallustij loc
sione Roma
Salus populi,
sto. 56
Sanguine fun
Sapiens in se
bona sua. 2
Sapiens celer
pit. 73. sec
non sit mi
Sapientis est
ceu decet.
Remp

PRIMAE CLASSIS.

- Rempublicam saluam esse, o- Sapientes soli nobiles. 158
 mnibus bonis expedit. 117 Sapia et constantia ve-
 Reipubli ca quando floreant. 70 ritatis comites. 133
 Reuerentiam admiratio, ti- Sapientia ubi opus est, ibi vis
 morem odium concomi- nihil proficit. 94
 tatur. 30. 31 Sardanapali Epitaphiũ. 101
 Romanæ mulieres, quib. san- Sat cito, si sat bene. 5
 ni viros ex acie fugientes, Satius est insidias subire se-
 exceperint. 147 mel, quam cauere semper.
 Romanorum fortuna quan- 1. & 2
 da mutata. 218 Satius est non puniri nocen-
 Rufinus præfectus prætorio. 64 tem, quam innocentem.
 Rumor parui faciebus, dum damnari. 40
 sit, rumen quo impleatur. Satius est mori, quam priua-
 102. honestus, alterum pa- tum vivere. 203. 207 (186
 trimonium. 154 Sceleris in scelere supplicium.
 Rumoris publici auctoritas Scelera impetu valescunt. 6
 insiar oraculi. 153 Scipionis Africani apophthe-
 S gma. 60
 Sallustij locus de labefacta- Scribere in eos, qui possunt
 tione Romani Imperij. 219 proscribere, non est satis
 Salus populi, suprema lex e- tutum. 84 (218
 st. 16 (sia. 223 Secunda res insolentiã pariunt.
 Sanguine fundata est Eccle- Semen ecclesiæ sanguis piorũ.
 Sapient in seipso circumfert 222. 223
 bona sua. 20. solus felix. 221 Senatus P. Q. R. indicium de
 Sapient celeriter, non tuto sa- Seuerio imperatore. 90
 pi. 73. secundum Stoicos, Septimius Seuerus pacis stu-
 non sit misericors. 44 diosissim. 9. 86. 87. 90. eiusdẽ
 Sapientis est, fortunam ferre, apophthegmata quadã, ibi.
 cen decet. 100 Sera pro nullis. 75
 Remp

INDEX

- Sergij Sulpitij Seneritas mili-* *Sotionis sententia de ijs, qui*
taris. 21. 22 *rum Deus venter est.*
Sermo insidiosus. 134 *Spadones & aulici sunt tu-*
Seruitus postremum omnium *& forices palatij.* 226.
malorum. 78 (bona. 11 *Sparta cur sine incertum.*
Seruitus & libertas quatenus *Speremus quod volumus.*
Seruitutis detestatio. 77. 78 *acciderit feramus.*
Sero sapiunt Phryges. 225 *Σπεῦδε Βεγέτες.*
Seneritas seneritate mutua *Sponde, noxa prebo est.*
paciscenda. 120 (67 *Spintari de Epaminonda pre-*
Sibi placere infelix est infamia *conium.* 215.
Σίγῃς ἀνιδύων ἡγεγς. *Stephani Boiorum ducis*
 212. 213 *egregia.*
Signum victoria apud pri- *Stilpo.*
scos. 145. 146 *Stoicorum sententia de clari-*
Silentium remedium multo- *tia quatenus vera.*
rum malorum. 213. ora- *Studium cum spe seneritas.*
tione prestat. 215. 216 *Stultus stulta loquitur.*
Silentij encomium. 212. 213. 214 *Stultus, qui cæso patre par-*
Silere. 213 (laudabile. 86 *deniq; proli.*
Simonidis quoddam dictum *Stultorum prudentia.* 225.
Simulatū nil diuturnū. 195 *Sua cuiq; ars pro viciis*
Si quis, quæ fecit, patitur, in- *Subditorum benevolentia*
stissima pœna est. 106 *modo sit elicienda.*
Socrates philosophorum Cory- *Summa periculis obvia.*
phæus. 194 *Sūmis negatū stare diu.*
Solon Legislator. 130 *Synesi dictum.* 93. 94
Sopatri sententia de admi-
nistranda Repub. 131
Sors communis ferenda com-
muniter. 98. 99

T *Alionis lex.*
Talis est oratio, quæ
vita.

Talis civitas,
domus.
Tam multa, quæ
Telemachus p.
Tempus ad no-
nullum ang.
Testis oculatus
est, quæ d.
Thales sapien-
Thobæ Alexan-
xon.
Thymistacles
fram ferre-
culat.
Thrasij II.
Religione
Thrasij Ver-
Thyana, Bith-
jessa.
Tiberius adu-
credulus.
Tiberij Cæsa-
mana.
Timor mal-
ster.
Timori posse
causas att-
Timidi nui-
trophæa.
Tis Vespas-
Tora, aλλ
Tal

PRIMAE CLASSIS.

Talis ciuitas, qualis cuiusq; Traiani Caesaris apophthe-
domus. 130 gmata quedam memoria
Tam multa, quam sapiens. 140 dignissima. 51
Telemachus patris filius. 14 Tria principi subinde cogi-
Tempus aduocandum malis tanda. 175
nullum angustum. 186 Tunica pallio propior. 183
Testis oculatus unus pluris Turba militaris sine duce est
est quam decem aurii. 136 corpus sine spiritu. 192
Thales sapiens responsus. 136 Turba turbulenta est. 197. 198
Thebe Alexandri Pherai u- bestia multorum capitum,
xare. 121. 122 ibi. magnum malum. ibi.
Thymocles Simonidi iniu- 198. mente caret. 198
siam ferre sententiam re- Tutius uolentibus, quam coa-
culat. 175. 176 Etis imperatur. 167
Thucydides II. vox egregia. 62 Tyrannus. 150. senex rara auis
Rescriptum. 64 (107 29. haud facile quis pig. 137
Thyrea Perconij supplicium. Tyrannum coram nemo facile
Thyana, Bithynia urbs, ob- vituperat. 84. pium esse,
fessa. 180 haud facile est. 94
Tiberius adulatorib. nimium Tyrannorum miseria. 42. uita
credulus. 134. 135 descriptio. 120. 121. 122
Tiberij Caesaris vox inhu- Tyrannum creat iniuria. 137
mana. 6. 8. 9. 178 Tyranni subus similes. 126.
Timor malus Imperij mini- metuunt eos, quos debebāt
ster. 92. 126 diligere. 124. uitam uinunt
Timere posse, multis timendi miserrimam. 125. carnifi-
caulas attulit. 119 cib. equiparati. 29. hostes
Timidi nunquam statuere libertatis, legumq; aduer-
trophaea. 145 sary. 138
Tui Vespasiani laudes. 37 Tyrannorum mors plerumq;
Tota, αλλ' & τοιαύτα. 134 sanguinolenta. 120. 121
Turan-

INDEX

Tyrannis omnia suspecta. 120
126 (138)

Tyrānis mater iniustitia. 94

V

VEdigalè lotio. 32

Veni, vidi, vici. 4

*Venter, omnium deorū ma-
ximus.* 102

Veritas sui semper similis. 132
principi in primis necessa-
ria. 132. res omnium iustissi-
ma. ibi. quantum distet à
mendacio. 136

Veritas filia Iouis. 132. cœli
ciuis. ibid. optimum viri
iusti decus. 133

Veritatis encomium. 132. 133
bina comites. ibi.

Vespasiani improbata vox.
32. 33. laus. 34 (194)

Via compendiaria ad gloriā.

*Victoria consilijs & ratione
perficienda.* 6. naturā est
insolens & superba. 61

*Victorē à victo superari sape
videmus.* 146 (Etor. 62)

Victor cū vincit, vincitur vi-

*Virtus parentum, liberorum
thesaurus.* 14. nobilitate
præstat. 16. neq; datur, ne-
que accipitur. 17. laudata

valde crescit. 85. per labo-
res incedit. 109. 217. solat
nobilitas. 160. dñ patitur
vincit. 209. premittitur
opprimitur. ibi. asylen.
210. immortalis. ibi.

*Virtus & summa potestas
coeunt.* 19

*Virtus & sapientia commu-
dationis fundamenta.* 119

*Virtutis commendatio & re-
logiū.* 209. 210. 211 (nisi iust)

*Virtute decet, non sapientia
virtutem voluere dis-
parari.* 119

Vita omnis supplicium est. 111

cum optima est, miser-
est. ibi. misero longa
brevis. 113. sine literis mor-
est. 211

*Vita humana breuitas & tri-
commoda.* 112. 113

*Vitam homo homini eripere
potest, mortem nemo.* 114

*Vitia innata generis obsecra-
tatem redarguunt.* 15 (4)

*Vitia qui odit, homines odia-
vitia principum in ciuitate
effunduntur.* 16

Vituli inter lupos.

Vinere quid.

Vine sine inu-

Vinas, ut pos-

Vnus pro mu-

Vnus vir nō o-

Vnus explor-

Vnus coquis

Vt rex à popo-

amabilis ej-

Vulgus verita-

Vulgo inuicili-

dentius.

ERRAT

ANIM

Fol. 7. v.

nie. Fol. 90.

vers. 4. elix,

144. vers. 13.

li. Fol. 159. v.

11. sum. Fe

Qua dere. 1

Parcisso. Fe

leg. Sic recte

Redundat alt

PRIMAE CLASSIS.

Vine sine invidia.	204	Vine hodie.	101
Vinas, ut possis.	196	Vulnera amici meliora, quā	
Vnus pro multis.	25.26.27	inimici oscula. 162. 163. 164	
Vnus vir nō omnia videt.	76	Vulpes pilum mutat, non	
Vnus ex pluribus.	148	mores.	35
Vnus eorum multas nō me-		Vxor nomen dignitatis, non	
tuit onēs.	192	voluptatis. 57. firmamen-	
Vi rex a populis redametur,		tum familia. ibid. gu-	
amabilis esto.	50. 51	bernaculum domus. 58.	
Vulgus veritatis pessimū in-		bona, contenta est uno vi-	
terpre.	198	ro.	ibi.
Vulgus inutile nihil impru-		Z	
dentius.	199	Zopyrus.	68

ERRATA, INTER RELEGENDVM

ANIMADVERSA, BENEVOLVS

Lector pro suo candore sic
emendet.

Fol. 7. vers. 6. lege, debet, pro habet. Fol. 39. v. 20. an-
na. Fol. 90. vers. 16. mutatus, pro mutatus. Fol. 106.
vers. 4. eice, pro aq̄e. Fol. 126. v. 17. voluptatem. Fol.
140. vers. 13. qua veri. Fol. 153. vers. pen. nullus, pro nul-
lus. Fol. 159. vers. 2. ἐπαυεῖν. Fol. 162. vers. 2. uxore. vers.
11. suum. Fol. 164. vers. ult. pondere. Fol. 180. vers. antep.
Qua dere. Fol. 181. v. 21. libere, pro libere. Fol. 184. v. 7.
Narcisso. Fol. 194. vers. 12. Quod videri vis, esto. & vers.
194. Sic recte vuis. Fol. 210. v. 20. vitæ qualitas. v. antep.
Redundat alterum, & (legendum, ad hanc, pro, & ad hanc)
Fol. 213. v. 7. Id vero ad hunc modum.

FINIS.

IMPRESSVM IN IMPERIALI VRBE FRANCOFVRD
AD MOENVM, TYPIS IOANNIS
SPIESSI; ANNO AERÆ CHRISTIANÆ,

M. D. LXXXIIX.